

UNIVERZA V LJUBLJANI
EKONOMSKA FAKULTETA

ZAKLJUČNA STROKOVNA NALOGA VISOKE POSLOVNE ŠOLE
**PRIMERJALNA ANALIZA GOSPODARSKIH GIBANJ V DRŽAVAH
SREDNJE IN VZHODNE EVROPE PO VSTOPU V EU**

Ljubljana, avgust 2021

NEJC ČOP

IZJAVA O AVTORSTVU

Podpisani Nejc Čop, študent Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, avtor predloženega dela z naslovom Primerjalna analiza gospodarskih gibanj v državah Srednje in Vzhodne Evrope po vstopu v EU, pripravljene v sodelovanju s svetovalko prof. dr. Katja Zajc Kejžar

IZJAVLJAM

1. da sem predloženo delo pripravil samostojno;
2. da je tiskana oblika predloženega dela istovetna njegovi elektronski obliki;
3. da je besedilo predloženega dela jezikovno korektno in tehnično pripravljeno v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani, kar pomeni, da sem poskrbel, da so dela in mnenja drugih avtorjev oziroma avtoric, ki jih uporabljam oziroma navajam v besedilu, citirana oziroma povzeta v skladu z Navodili za izdelavo zaključnih nalog Ekonomske fakultete Univerze v Ljubljani;
4. da se zavedam, da je plagiatstvo – predstavljanje tujih del (v pisni ali grafični obliki) kot mojih lastnih – kaznivo po Kazenskem zakoniku Republike Slovenije;
5. da se zavedam posledic, ki bi jih na osnovi predloženega dela dokazano plagiatstvo lahko predstavljalo za moj status na Ekonomski fakulteti Univerze v Ljubljani v skladu z relevantnim pravilnikom;
6. da sem pridobil vsa potrebna dovoljenja za uporabo podatkov in avtorskih del v predloženem delu in jih v njem jasno označil;
7. da sem pri pripravi predloženega dela ravnal v skladu z etičnimi načeli in, kjer je to potrebno, za raziskavo pridobil soglasje etične komisije;
8. da soglašam, da se elektronska oblika predloženega dela uporabi za preverjanje podobnosti vsebine z drugimi deli s programsko opremo za preverjanje podobnosti vsebine, ki je povezana s študijskim informacijskim sistemom članice;
9. da na Univerzo v Ljubljani neodplačno, neizključno, prostorsko in časovno neomejeno prenašam pravico shranitve predloženega dela v elektronski obliki, pravico reproduciranja ter pravico dajanja predloženega dela na voljo javnosti na svetovnem spletu preko Repozitorija Univerze v Ljubljani;
10. da hkrati z objavo predloženega dela dovoljujem objavo svojih osebnih podatkov, ki so navedeni v njem in v tej izjavi.

V Ljubljani, dne _____

Podpis študenta: _____

KAZALO

UVOD	1
1 DELOVANJE EU IN PROCES ŠIRITVE EU	2
1.1 Temeljne pogodbe EU	2
1.1.1 Rimska pogodba	2
1.1.2 Maastrichtska pogodba	3
1.1.3 Amsterdamska pogodba	4
1.1.4 Pogodba iz Nice.....	5
1.1.5 Lizbonska pogodba.....	5
1.2 Širitev EU.....	6
1.2.1 Postopek širitve	7
1.2.2 Pogojevanje članstva	7
2 VZHODNA ŠIRITEV	9
2.1 Postopek pogajanj za vstop držav Srednje in Vzhodne Evrope v EU	9
2.2 Predstavitev osmih držav Srednje in Vzhodne Evrope ob vstopu v EU.....	13
2.2.1 Češka	13
2.2.2 Estonija	13
2.2.3 Latvija.....	14
2.2.4 Litva.....	14
2.2.5 Madžarska.....	15
2.2.6 Poljska	15
2.2.7 Slovaška.....	15
2.2.8 Slovenija	16
3 ANALIZA GOSPODARSKIH GIBANJ POSAMEZNIH DRŽAV SRDENJE IN VZHODNE EVROPE PO VSTOPU V EU	16
3.1 Opredelitev izbranih kazalnikov	17
3.2 Pregled gibanja izbranih gospodarskih kazalnikov za izbrane države članice od leta 2000 do 2018.....	17
3.2.1 Slovenija	17
3.2.2 Estonija	18
3.2.3 Češka	20
3.2.4 Slovaška.....	21

3.2.5	Madžarska	22
3.2.6	Latvija.....	23
3.2.7	Litva	24
3.2.8	Poljska	25
3.3	Primerjalna analiza držav Srednje in Vzhodne Evrope po vstopu v EU	26
3.3.1	Primerjalna analiza gibanja uvoza.....	26
3.3.2	Primerjalna analiza gibanja izvoza.....	27
3.3.3	Primerjalna analiza glede na BDP-ja prebivalca.....	28
3.3.4	Primerjalna analiza glede na obisk tujih turistov v državo	29
3.3.5	Primerjalna analiza glede na brezposelnost	30
	SKLEP	31
	LITERATURA IN VIRI.....	32
	PRILOGE	35

KAZALO TABEL

Tabela 1: Izbrani ekonomski kazalniki držav EU in držav Srednje in Vzhodne Evrope....	11
---	----

KAZALO SLIK

Slika 1: Grafični prikaz delovanja EU po Maastrichtski pogodbi	4
Slika 2: Grafični prikaz delovanja EU po Lizbonski pogodbi	6
Slika 3: Grafični prikaz gibanja uvoza v izbranih skupinah držav	27
Slika 4: Grafični prikaz gibanja izvoza v izbranih skupinah držav.....	28
Slika 5: Grafični prikaz gibanja BDP-ja na prebivalca v izbranih skupinah držav.....	29
Slika 6: Grafični prikaz gibanja Števila obiskov tujih turistov v državo v izbranih skupinah držav	30
Slika 7: Grafični prikaz gibanja brezposelnosti v izbranih skupinah držav	31

KAZALO PRILOG

Priloga 1: Tabele kazalnikov za Poljsko.	1
Priloga 2: Tabele kazalnikov za Slovenijo.....	7
Priloga 3: Tabele kazalnikov za Češko	13
Priloga 4: Tabele kazalnikov za Slovaška.....	19
Priloga 5: Tabele kazalnikov za Madžarska.....	25

Priloga 6: Tabele kazalnikov za Estonija	31
Priloga 7: Tabele kazalnikov za Latvijo	37
Priloga 8: Tabele kazalnikov za Litvo	43
Priloga 9: Tabele kazalnikov za izračun povprečnih vrednosti Baltskih držav.....	49
Priloga 10: Tabele kazalnikov za izračun povprečnih vrednosti Višegrajskih držav	54
Priloga 11: Grafični prikaz gibanja kazalnikov za Višegrajske države.....	59
Priloga 12: Grafični prikaz gibanja kazalnikov za Baltske države.....	64
Priloga 13: Glavni mejniki v dosedanem razvoju EU	69

SEZNAM KRATIC

angl. - angleško

BDP – (angl. Gross domestic product); Bruto domači proizvod

CEE – (angl. Central and Eastern Europe); Srednja in Vzhodna Evropa

EU – (angl. European Union); Evropska unija

PDEU – (angl. Treaty on European Union); Pogodba o delovanju Evropske unije

ZDA – (angl. United States of America); Združene države Amerike

UVOD

Evropska unija (v nadaljevanju EU) v obliki, v kateri jo poznamo danes, je bila kot nadgradnja Evropskih skupnosti oblikovana 1. novembra leta 1993, ko so države članice podpisale Maastrichtsko pogodbo. Od tega leta naprej je EU doletelo še kar nekaj širitev. Leta 1995 se je EU pridružila naša sosednja država Avstrija ter dve skrajno severni državi Evrope, Finska in Švedska. Leta 2004 je EU doživela največjo širitev do zdaj. Prvega maja tistega leta se je EU pridružilo kar 10 novih držav članic, med njimi je bila tudi Slovenija. Prav tej razširitvi se bom tudi posvetil v svoji zaključni nalogi. Po tej razširitvi so sledili še dve manjši širitvi, in sicer leta 2007 sta v EU vstopili Bolgarija in Romunija ter leta 2013 Hrvaška kot zaenkrat zadnja nova članica EU.

Namen zaključne naloge je prikazati gospodarske učinke ekonomskih integracij za države, ki se integraciji priključujejo, čeprav je trenutno po svetu vse bolj v porastu ideja o postavljanju lastne države na prvo mesto. Primer za to so lahko Združene države Amerike (v nadaljevanju ZDA), ki uvajajo vedno več carin za trgovanje, ter Velika Britanija, ki je v začetku leta 2020 kot prva članica izstopila iz EU. Glavni cilj zaključne naloge je primerjalna analiza gibanja izbranih ekonomskih kazalcev pred in po vstopu v EU za države Srednje in Vzhodne Evrope. V nalogi se bom osredotočil na osem tranzicijskih držav Srednje in Vzhodne Evrope, ki so v EU vstopile v letu 2004. S pomočjo primerjalne analize gibanja izbranih ekonomskih kazalcev bom skušal odgovoriti na glavno raziskovalno vprašanje, kako so se z vstopom spremenili gospodarski trendi in katere od proučevanih držav so imele po vstopu najboljšo dinamiko na makroekonomskem področju.

Diplomska naloga bo sestavljena iz teoretičnega in empiričnega dela. Teoretični del naloge bom razdelil na dve poglavji. V prvem poglavju teoretičnega dela bom govoril o delovanju EU in o procesu njene širitve, opisal bom glavne pogodbe, ki so podlaga za delovanje EU, navedel bom glavne mejnike v njeni dosedanji zgodovini ter opisal postopek širitve EU. Drugo poglavje teoretičnega dela pa bo govorilo o vzhodni širitvi ter o tem, kako je potekala. Predstavil bom gospodarsko stanje v osmih državah Srednje in Vzhodne Evrope ob vstopu v EU leta 2004. Za pisanje teoretičnega dela si bom pomagal z obstoječo literaturo, kot so razni članki, učbeniki ter monografije.

V empiričnem delu zaključne naloge pa bom analiziral gospodarska gibanja osmih držav Srednje in Vzhodne Evrope. Gospodarski kazalniki, ki jih bom v tem delu naloge uporabil, so bruto domači proizvod (v nadaljevanju BDP) na prebivalca, število tujih turistov, brezposelnost, aktivno prebivalstvo med 15. in 64. letom, izvoz in uvoz. Podatke za analizo gospodarskih kazalnikov bom pridobil iz različnih statističnih virov in nato izdelal lastne tabele ter izračunal verižne indekse, ki bodo služili lažji primerjavi med državami. Na podlagi izračunov bom izdelal še grafe za lažjo vizualno predstavo dobljenih rezultatov.

1 DELOVANJE EU IN PROCES ŠIRITVE EU

Francoski poslovnež Jean Monnet, ki je eden izmed idejnih očetov evropske integracije, je že okoli leta 1940 govoril o ideji skupnega trga Evrope, ki se je takrat spopadala z obnovitvenim procesom po uničenju, ki ga je zadala tej celini druga svetovna vojna. Trdil je, da posamezni trgi evropskih držav v svetovnem ekonomskem merilu ne bodo mogli parirati velesilam, kot sta ZDA in Sovjetska zveza, zato se je zavzemal za to, da bi države Evrope vzpostavile enoten trg ter tako svojim prebivalcem zagotovile boljšo blaginjo in boljši socialni razvoj v prihodnosti (Dutta, 2007, str. 1).

Ideja evropske integracije je tako postala tudi realnost z ustanovitvijo Evropske skupnosti za premog in jeklo leta 1941. Do ustanovitve te skupnosti je prišlo zaradi različnih okoliščin in impulzov. Te so bili (Artis & Nixon, 2001, str. 5–6):

- poraz nacistične Nemčije s strani zaveznikov,
- želja, da države ne bi bile tako nacionalno naravnane,
- slabo ekonomsko stanje Evrope, zaradi posledic druge svetovne vojne,
- zrasli sta dve svetovni velesili, ki jim posamezne evropske države težko parirajo,
- želja Zahodne Evrope po zaščiti pred Sovjetsko zvezo,
- želja nad spravo med Francijo in Nemčijo kot steber nove Evrope.

1.1 Temeljne pogodbe EU

EU temelji na načelu pravne države, kar pomeni, da za vsemi ukrepi, ki ji sprejme EU v ozadju stojijo pogodbe, ki so jih potrdile vse takratne članice EU. Glavne pogodbe na katerih temelji EU so: Lizbonska pogodba, Pogodba iz Nice, Amsterdamska pogodba, Maastrichtska pogodba, Enotni evropski akt, Bruseljska pogodba, Rimski pogodbi in pogodba o ustanovitvi Evropske skupnosti za premog in jeklo (European Union, 2021).

1.1.1 Rimska pogodba

Rimska pogodba je bila podpisana 25. marca leta 1957, v veljavo pa je vstopila z začetkom leta 1958. Namen pogodbe, ki jo je takrat podpisalo šest držav, in sicer Belgija, Nemčija, Francija, Italija, Luksemburg in Nizozemska, je bil ustanovitev Evropske gospodarske skupnosti. Države podpisnice so s podpisom pogodbe želele predvsem spodbuditi gospodarsko rast preko trgovine ter izboljšati odnose ter stabilnost med državami podpisnicami (Bebler, 2007, str. 245).

Ukrepi, s katerimi je pogodba želela postopno doseči zadane cilje, so bili med drugimi (Bebler, 2007, str. 245–246):

- med državami članicami so bile odpravljene vse carine pri uvozu kakor tudi izvozu blaga,
- poenotene so bile carinske tarife kakor tudi ostale trgovske politike do tretjih držav,
- med državami članicami je bil prost pretok oseb, storitev kakor tudi kapitala,
- določene so bile skupne politike na področju prometa ter kmetijstva,
- zagotovitev uravnoveženosti trgovine in pošteno konkurenco na trgu,
- ustanovljen je bil tudi Evropski socialni sklad, ki je skrbel za izboljšanje stanja delavcev na trgu,
- ustanovitev institucij za odločanje,
- ustanovitev Evropske investicijske banke.
- Politike, kot so kmetijska, trgovinska in prometna Rimska pogodba opredeli kot skupne politike EU (Eur-Lex, 2017).

1.1.2 Maastrichtska pogodba

Maastrichtsko pogodbo je 7. februarja 1992 v mestu Maastricht na Nizozemskem podpisalo 12 držav članic, v veljavo pa je stopila s 1. novembrom leta 1993. S to pogodbo so države podpisnice ustanovile EU. Njena temeljna naloga je bila ureditev odnosov med državami članicami (Bebler, 2007, str. 247). Maastrichtska pogodba je sestavljena iz dveh pogodb, in sicer »Pogodbe o ustanovitvi Evropske skupnosti« ter »Pogodbe o EU«, ter temelji na treh stebrih. Glavni cilj prvega stebra je nadaljnja poglobitev ekonomske integracije. Odločanje držav članic pa temelji na kvalificirani večini. V primeru sporov na tem področju pa na podlagi Maastrichtske pogodbe odloča Evropsko sodišče, ki je tudi najvišji organ odločanja v EU. Pravna podlaga Evropskega sodišča pa je pogodba o Evropski skupnosti. Drugi ter tretji steber pa se osredotočata na skupno zunanjo ter varnostno politiko ter pravosodje in notranje zadeve. Glavno vlogo pri odločanju v drugem in tretjem stebru pa imajo države članice za razliko od prvega stebra, kjer odločanje poteka s kvalificirano večino držav članic. Pravna podlaga za drugi ter tretji steber je Pogodba o EU. Na sliki 1 je steburna struktura Maastrichtske pogodbe prikazana še v grafični obliki (Hrovatin in drugi, 2017, str. 186).

Ena glavnih nalog Evropske skupnosti, ki je bila po Maastrichtski pogodbi zadolžena za prvi steber, je bilo zagotavljanje dobrega delovanja trga ter uravnoveženo spodbujati razvoj gospodarskih dejavnosti znotraj EU. Evropska skupnost pa se je zavzemala tudi za socialne zaščite prebivalcev EU ter enakopravnost moških in žensk. Glavni cilji drugega stebra po Maastrichtski pogodbi so bili: varovanje skupnih vrednot, temeljnih interesov, neodvisnosti in celovitosti EU v skladu z načeli, določenimi v ustavni listini Združenih narodov, spodbujanje mednarodnega sodelovanja, nadaljnji razvoj na področju demokracije, pravne države ter spoštovanje človekovih pravic in svoboščin in krepitev

varnosti v EU na vseh področjih. Cilj tretjega stebra, ki se je nanašal na pravosodje in notranje zadeve, pa je bil, da z medvladnimi metodami oblikujejo skupne ukrepe z namenom višje stopnje zaščite na področjih svobode, varnosti in pravic. To sodelovanje bi zajemalo naslednja področja (Sokolska, 2021):

- določena pravila za izvajanje nadzora za prehajanje zunanjih meja Skupnosti,
- boj proti organiziranemu kriminalu, terorizmu, drogam in ostalim mednarodnim goljufijam,
- pravosodno sodelovanje med članicami pri kazenskih in civilnih zadevah,
- ustanovitev Evropskega policijskega urada za lažje izmenjavanje informacij med nacionalnimi policijami držav članic,
- skupna azilna politika,
- boj proti nedovoljenemu priseljevanju.

Slika 1: Grafični prikaz delovanja EU po Maastrichtski pogodbi



Prerejeno po Baldwin & Wyplosz (2015, str. 45).

1.1.3 Amsterdamska pogodba

Amsterdamska pogodba je bila podpisana 2. oktobra 1997, veljati pa je začela 1. maja 1999. Z amsterdamsko pogodbo se je EU začela pripravljati na prihodnjo širitev. Glavni cilji te pogodbe so bili (Eur-Lex, 1997):

- spodbujati gospodarski kakor tudi socialni razvoj, ter zagotoviti čim višjo stopnjo zaposlenosti ob uravnoteženem trajnostnem razvoju,
- državljanom dodeliti dodatne pravice,
- EU nadalje razvijati na področjih svobode, varnosti ter pravnega reda.

Pogodba je tudi črtala več kot 50 členov prejšnjih pogodb ter poenostavila mnoge druge, ter tako poenostavila pogodbe EU (Eur-Lex, 1997).

1.1.4 Pogodba iz Nice

S podpisom pogodbe iz Nice 26. februarja 2001 je 15 držav podpisnic omogočilo, da bodo institucije EU delovale tudi po razširitvi na 25 držav, do katere je prišlo leta 2004. Med drugim je bilo povečano število komisionarjev v EU ter število sedežev v Evropskem parlamentu. Ta pogodba je tudi zmanjšala obseg nacionalnega veta v svetu ministrov ter tako več odločitev odvisnih od glasovanja s kvalificirano večino. Število glasov v kvalificirani večini pa je bilo odvisno od populacije države (Lenman & Marsden, 2005).

1.1.5 Lizbonska pogodba

Lizbonska pogodba je bila podpisana 13. decembra 2007, veljati pa je začela 2 leti kasneje, s 1. decembrom 2009. Glavni namen te pogodbe je bil narediti EU bolj demokratično in učinkovito, da se bo le-ta lahko lažje spopadala z večjimi globalnimi problemi, kot so podnebne spremembe ter podobnimi težavami (European Union, 2021). Postopek uveljavitve pogodbe je bil dolgotrajen. Prvi dogodek, ki je zavlekel proces uveljavitve, sta bila dva referendumata, ki sta potekala na Irskem. Drugi element, ki je zavlekel ta proces, pa je bilo veliko nasprotovanje češkega predsednika tej pogodbi (Ziller, 2019).

Ena glavnih sprememb, ki jih je uvedla Lizbonska pogodba v delovanje EU, je prestrukturiranje iz tristebne v dvostebno strukturo. Prvi steber v novi strukturi vključuje sklop ekonomskih integracij ter večji del pravosodja ter notranjih zadev. Posledično je za nekatere zadeve, za katere je prej veljalo, da so bile lahko sprejete le s soglasjem, zdaj potrebna kvalificirana večina. Drugi steber pa zajema področja skupne varnostne in obrambne politike EU. Lizbonsko pogodbo sestavljata pogodba EU in pogodba o delovanju EU. Na sliki 2 je delovanje EU po Lizbonski pogodbi prikazano še v grafični obliki (Hrovatin in drugi, 2017, str. 187).

EU je z Lizbonsko pogodbo določila tri področja politik glede na delitev pristojnosti med državami članicami in institucijami EU. Za nekatera področja, določena v pogodbah, je imela EU določeno izključno pristojnost, kar pomeni, da lahko samo EU izda zakonodajo oziroma sprejema akte za ta področja. Članice teh področij ne morejo urejati same, razen če ji za to EU izda pooblastilo. Ta področja so: carinska unija, določitev pravil o konkurenci, potrebnih za delovanje notranjega trga, monetarna politika držav članic, ohranjanje morskih bioloških virov v okviru skupne ribiške politike in skupna trgovska politika (Pogodba o delovanju EU, v nadaljevanju PDEU, C 340/1/1997).

Slika 2: Grafični prikaz delovanja EU po Lizbonski pogodbi



Prerejeno po Baldwin & Wyplosz (2015, str. 46).

Za nekatera druga področja sta imela EU in država članica deljeno pristojnost. To pomeni, da lahko tako EU kakor tudi države članice za ta področja sprejemajo zakonodajo oziroma zakonodajne akte. To velja za naslednja področja: notranji trg, socialno politiko glede vidikov, opredeljenih po tej pogodbi, ekonomsko, socialno in teritorialno kohezijo, kmetijstvo in ribištvo, izjema je ohranjanje morskih bioloških virov, ki je v celoti v pristojnosti EU, okolje, varstvo potrošnikov, promet, vseevropska omrežja, energija, območje svobode, varnosti in pravice in skupna skrb za varnost na področju javnega zdravja, glede vidikov, opredeljenih v tej pogodbi. Za usklajevanje ekonomskih politik Svet EU sprejema zlasti širše smernice, ostalo pa prepusti državam članicam. Podobno velja za socialno politiko ter politiko zaposlovanja in pa za Skupno zunanjo, varnostno in obrambno politiko EU (PDEU).

Za področja varovanja in izboljšanje človekovega zdrava, industrijo, kulturo, turizem, izobraževanje, poklicno usposabljanje, mladino in šport, civilno zaščito in upravno sodelovanje pa je EU pristojna le v smislu izvajanja ukrepov za podporo uskladitev oziroma dopolnitev ukrepov, ki jih sprejme država članica (PDEU).

1.2 Širitev EU

Proces širitve EU ima dolgo zgodovino. Po padcu Berlinskega zidu leta 1989 je proces širjenja EU dobil nov zagon (Kandžija & Kumar, 2012, str. 7).

Glavni cilj, ki ga želi EU doseči s širitvijo, je združitev evropskih držav v skupni gospodarski ter politični projekt. EU s širitvijo tudi krepi prisotnost unije na svetovnem

gospodarskem kakor tudi političnem prizorišču. EU ima določene stroge pogoje za pridobitev članstva, ki pa so se v preteklosti izkazali za uspešne (De Munter, 2021).

1.2.1 Postopek širitve

Postopek širitve se uradno začne takrat, ko država prosilka poda v Evropski parlament uradno prošnjo za članstvo v EU. Nato Parlament naloži Komisiji nalogo ocenitve te prošnje, ki jo je podala država. Komisija nato v svojem poročilu poda svoje mnenje o naslednjih korakih na poti do članstva. Če je država že blizu tega, da bi pogoje izpolnjevala oziroma je na dobri poti, ji lahko Evropski parlament podeli naziv kandidatke ter nato začne pogajanja. V primeru, da država še ne izpolnjuje meril za naziv kandidatke, ji komisija poda začrtane cilje, ki jih mora izpolniti, da bo lahko pridobila ta naziv. Parlament na podlagi poročila Komisije odloča o tem, ali bo sprejel prošnjo potencialne kandidatke in začel pristopna pogajanja ali ne (Federal Foreign Office, brez datuma). V primeru, da parlament poda soglasje za začetek pristopnih pogajanj, o tem soglasno odloča še Evropski svet. Ko Svet poda soglasno odločitev, se lahko začne država kandidatka pogajati z državami članicami o pristopnih pogojih. Po zaključenih pogajanjih sledi podpis pristopne pogodbe s strani držav članic kakor prosilk, seveda pa o tem pred tem odloča še Evropski parlament in Svet. Za zaključek država pristopnica in članice pogodbo še ratificirajo nato pa ta lahko stopi v veljavo (Mehikić & Šabič, 2008, str. 53).

1.2.2 Pogojevanje članstva

EU za članstvo v unijo zahteva, da država izpolnjuje določena širitvena načela, širitvena merila ter širitvene pogoje. Merila so zahteve, na katere država prosilka nima vpliva in jih ne more spremeniti. Načela so stališča EU, s katerimi se mora prosilka strinjati, če želi postati članica. Širitveni pogoji pa so začrtani pogoji, ki jih mora prosilka izpolniti, preden lahko postane članica (Mehikić & Šabič, 2008, str. 37–38).

Tri osnovna širitvena merila, ki jih navaja pogodba o EU in jih mora država izpolnjevati, da lahko sploh postane prosilka za članstvo, so, da je država prosilka država, da je evropska, kar se ne navezuje le geografski smisel, ampak tudi na geopolitični. Tretji pogoj pa je, da izpolnjuje naslednje zahteve: zagotavljanje svobode, demokracije, spoštovanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin ter zagotavljanje vladavine prave. Prvi dve merili obstajata že od začetka Evropskih skupnosti, tretji pa je bil uveden uradno dodan v besedilo Evropske pogodbe šele s podpisom Amsterdamske pogodbe (Mehikić & Šabič, 2008 str. 38).

Širitvene pogoje EU prvič uradno predstavi leta 1993 na srečanju Evropskega sveta v Kopenhagnu. Razdeljeni so na ekonomske, pravne, politične in institucionalne, kasneje pa EU doda še upravno administrativne pogoje. Institucionalne pogoje more izpolniti EU ostale tri pa država prosilka (Mehikić & Šabič, 2008 str. 43).

V politične pogoje so posredno vključeni tudi v primarni pravni red EU. EU od države prosilke zahteva izpolnjevanje naslednjih temeljnih načel: svoboda, demokracija, spoštovanje človekovih pravic in temeljnih svoboščin ter pravne države. Komisija oceni, da država prosilka te pogoje izpolnjuje, če je zakonodajna in izvršilna sodna veja oblasti ločena, če država v praksi dosledno opravlja spoštovanje civilnih pravic in političnih svoboščin, če država dosledno izvaja določila glavnih konvencij, ki jih je sprejel Svet Evrope na temo zaščite človekovih pravic, ali država prosilka v praksi spoštuje pravice manjšin, ter pregleda ukrepe, ki jih je prosilka sprejela za preprečevanje korupcije. Izpolnjevanje zgornjih pogojev je pogoj, da se pristopna pogajanja z EU sploh začnejo (Mehikić & Šabič, 2008, str. 43–44).

Evropski svet ekonomske pogoje prav tako definira leta 1993 v Kopenhagnu. Komisija ocenjuje te pogoje v dveh kategorijah, in sicer tržno gospodarstvo in sposobnost države prosilke, da se upre konkurenčnim pritiskom na evropskem trgu. Da Komisija tržno gospodarstvo v državi prosilki oceni s pozitivno oceno, mora ta država liberalizirati cene in trge, sprejeti ustrezno zakonodajo za zagotavljanje spoštovanja lastniških pravic in te zakone tudi izvajati v praksi. Prejeti mora tudi soglasje glede ekonomske politike ter zagotoviti stabilnost v makroekonomskem smislu. To pomeni, da mora biti finančni sektor države razvit in da država odpravi vse trgovinske ovire, ki jih ne določa EU. Za pozitivno oceno pri pogoju zadovoljive stopnje konkurenčnosti pa mora država prosilka spodbujati razvoj človeškega in fizičnega kapitala, sprejeti mora ustrezno zakonodaja za zagotavljanje konkurenčnosti ter zagotovitev določenega deleža majhnih in srednjih podjetij (Mehikić & Šabič, 2008, str. 45).

Tudi pravno-administrativni pogoji so bili sprejeti v Kopenhagnu. S temi pogoji EU od prosilke zahteva, da ta prevzame vse, ki se navezujejo na članstvo. Prosilka mora biti sposobna izvajati pravni red, ki ga določa EU. To doseže tako, da vzpostavitvi ustrezne administrativne in sodne institucionalne strukture. Sprejeti mora tudi zakonodajne ukrepe, ki bodo omogočali dosledno izvajanje pravnega reda EU (Mehikić & Šabič, 2008, str. 45–46).

Še zadnji sklop širitvenih pogojev pa so institucionalni pogoji, ki pa se nanašajo na EU in ne na državo prosilko, saj se nanaša na širitveno zmogljivost EU. Cilj teh pogojev je zagotoviti nemoteno delovanje inštitucij EU in kohezijo tudi po razširitvi na več držav članic. Institucionalni pogoji se v največji meri nanašajo na proračun, saj vsaka širitev vpliva na prihodke in izdatke EU ter na institucionalno reformo EU. EU opravi revizijo skupinske kmetijske politike ter regionalne politike. Članice EU imajo v okviru institucionalne reforme med drugim tudi nalogo, da se dogovorijo glede razporeditve sedežev v institucijah in organih EU, o številu komisarjev ter o načinu odločanja v Svetu. EU skliče tudi medvladno konferenco, na kateri se države članice dogovorijo o morebitni reviziji Pogodbe EU (Mehikić & Šabič, 2008, str. 46).

2 VZHODNA ŠIRITEV

Vzhodna širitev EU se je zgodila 1. maja leta 2004 in je bila največja v dosednji zgodovini obstoja Unije. Z vzhodno širitvijo se je EU pridružilo 10 novih članic, in sicer Češka, Estonija, Madžarska, Latvija, Litva, Poljska, Slovenija, Ciper, Malta in Slovaška. Pred to širitvijo se je EU pogajala največ s štirimi državami hkrati, največja širitev pa je zajemala le tri države. Vse države, ki so bile kandidatke za vstop, so imele gospodarsko stopnjo precej slabšo od vseh takratnih držav članic. Večina držav prosilk ni imelo delujočega tržnega gospodarstva in vzpostavljenih demokratičnih institucij, kar je bil tudi eden od mnogih izzivov za EU. Večina držav prosilk je bilo tudi novonastalih držav, in sicer kar šest od desetih. Države prosilke so se soočale tudi z izgubo tradicionalnih trgov kot posledico hladne vojne, in posledično se je zmanjšala tudi proizvodnja, kar je vodilo v večjo brezposelnost. To je bil tudi eden od razlogov, da so se države obrnile na pomoč EU (Mehikić & Šabič, 2008, str. 158–159).

Med državami članicami in državami prosilkami so bile prisotne precejšnje razlike. Prosilke so za priključitev v EU imele predvsem politične, ekonomske in varnostne motive. Od članstva EU bi dobile možnosti sofinanciranja iz strukturnih skladov, upravičene bi bile do sredstev za kmetijstvo, saj je bilo povprečno število zaposlenih v kmetijski panogi precej večje od tistega v že obstoječih članicah. Temu so seveda močno nasprotovale države, ki so iz kohezijskih skladov pred tem črpale največ sredstev (Mehikić & Šabič, 2008, str. 159).

Seveda pa je ta širitev imela precejšen vpliv tudi na že obstoječe članice EU. Po napovedih bi bil gospodarski vpliv na države članice zanemarljiv, ampak kljub temu pozitiven. Nemčija, Avstrija, Nizozemska in Francija bi pri tej širitvi v gospodarskem smislu največ pridobile, saj so imele že vzpostavljene povezave s trgi držav prosilk, medtem ko je delež že obstoječih gospodarskih povezav ostalih članic zanemarljiv ter tako ne bi vidno vplival na njihovo gospodarstvo. Bi pa seveda vse države članice lahko koristile prednosti, ki jih bo prinesel večji enotni trg. Največje poraženke te širitve pa bi bile seveda države, ki bi zaradi novih, revnejših držav članic izgubile precejšnji delež finančne pomoči EU. Že obstoječe članice so videle priložnost vstopa novih članic tudi v tem, da si lahko pridobijo nove zaveznice, pri glasovanjih v prihodnjih smernicah EU. EU pa bi s širitvijo pridobila tudi moč na mednarodnem trgu ter bi mejo razširila do strateško pomembnih držav, kot so Turčija in Rusija (Mehikić & Šabič, 2008, str. 159).

2.1 Postopek pogajanj za vstop držav Srednje in Vzhodne Evrope v EU

Države prosilke so z reformami, potrebnimi za vstop v EU, začele že z letom 1989, medtem ko je Evropski svet konkretne pogoje za izvedbo gospodarskih reform, s katerimi je cilj na nemoteno integracijo v EU, ki bo omogočala tudi gospodarsko rast, oblikoval šele leta 1993. Reforme so vključevale ukrepe za makroekonomsko stabilizacijo,

liberalizacijo cen, trgovinsko liberalizacijo, privatizacijo podjetij, reformo sistema socialne varnosti, oblikovanje institucionalnih struktur in pravne podlage za delovanje tržne ekonomije. Države Srednje in Vzhodne Evrope so sporazum o pridružitvi podpisale, preden so oddale vlogo za članstvo. Ob podpisu sporazuma so tudi države članice odprle svoje trge za države Srednje in Vzhodne Evrope. V roku 5 let za države članice in 10 let za države prosilke naj bi bile odpravljene vse trgovske ovire, kot so carine in kvote. Izjema je bila liberalizacija kmetijskih proizvodov, ki je bila predvidena šele po reformi skupne kmetijske politike (Mehikić & Šabič, 2008, str. 160).

Evropski svet je prvič na dnevnem redu omenil širitev na države Srednje in Vzhodne Evrope v Lizboni leta 1992. Takrat se države članice tudi dogovorijo za podpis sporazumov o okrepitvi ekonomskih odnosov s temi državami. Leta 1993 pa določijo pogoje pristopa. Tako se je prvič v zgodovini EU zgodilo, da so članice obljubile članstvo državam, ki uradno še niso zaprosile za članstvo EU. Uradno prošnjo države Srednje in Vzhodne Evrope oddajo med leti 1994 in 1996. Evropski svet je nato pripravil Belo knjigo, ki je natančneje opredelila izvajanje strategije pridružitve. Leta 1995 jo tudi potrdijo in tako bolj natančno opredelijo pogoje za članstvo. Evropski svet je dal Komisiji nalogo, da pripravi oceno držav prosilk. Leta 1997 Evropska komisija predstavi dokument »Agenda 2000«, ki opisuje akcijski program širitve EU ter njenih politik po letu 2000, vpliv širitve EU ter opredeli finančni okvir za leta 2000 do 2006. Kot priloga v dokumentu je dodano tudi mnenje o prošnjah prosilk. Natančneje tudi definira pogoje, ki jih mora država kandidatka izpolniti, da lahko začne pogajanja za članstvo. Prvi pogoj je bil »stabilnost demokratičnih institucij«, za katerega je bila osnova Kopenhagenski dokument. Merila, ki jih je ta pogoj zajemal, so bila: svobodne in poštene volitve, predstavniška demokracija, neodvisnost sodne veje oblasti, civilni nadzor nad vojaškimi silami in policijo, obstoj ustave, ki zagotavlja spoštovanje političnih svoboščin ter prisotnost aktivne politične opozicije. Drugi izmed pogojev je bil spoštovanje temeljnih človekovih pravic in svoboščin. Tretji pogoj pa se je nanašal na zagotavljanje varstva narodnih manjšin. Ob predstavitvi še nobena od držav prosilk ni izpolnjevala vseh pogojev (Mehikić & Šabič, 2008, str. 165–166).

V marcu leta 1998 EU uradno začne pristopni proces pridružitve v EU z desetimi državami Srednje Evrope ter Ciprom. Za šest od teh držav Evropska komisija poda mnenje, da so izpolnile zadostne pogoje, da lahko začnejo s pogajanja o pristopu v EU. Te države so bile: Ciper, Češka, Estonija, Madžarska, Poljska in Slovenija. Kot vidimo v tabeli 1, so države Srednje in Vzhodne Evrope beležile večjo letno rast BDP-ja v letih 1996 in 1999, prav tako so se napovedi za leto 2001 in 2002 nadaljevale v tem trendu. Močno so tudi znižale letno inflacijo življenjskih dobrin in tudi ta trend se je prenesel na napovedi za leti 2001 in 2002. V letu 1996 je bila celo brezposelnost v državah Srednje in Vzhodne Evrope nižja kot v poprečju takratnih članic EU, ampak se je ta trend že v letu 1999 obrnil in tudi napovedi za leti 2001 in 2002 niso bile spodbudne, saj se je napovedovalo dodatno povečanje v odstotku brezposelnih. Cilj EU je bil, da se te države pridružijo uniji še pred volitvami za

Evropski parlament, ki so bile predvidene za junij leta 2004 (McDonald & Dearden, 2005, str. 346).

Tabela 1: Izbrani ekonomski kazalniki držav EU in držav Srednje in Vzhodne Evrope v nadaljevanju CEE

Kazalniki	1993	1996	1999	2001*	2002*
BDP (letna rast v %)					
EU	- 0,30	1,70	2,60	1,70	1,30
CEE	- 0,30	3,90	2,00	3,00	3,20
Inflacija (živiljenjske potrebščine v %)					
EU	3,80	2,50	1,40	2,70	1,60
CEE	79,90	41,80	12,80	9,30	7,30
Brezposelnost (v %)					
EU	10,70	10,80	9,20	7,70	7,20
CEE	10,40	9,40	10,80	12,50	13,10

Opomba: * – napoved

Prirejeno po McDonald & Dearden (2005, str. 346).

V Berlinu leta 1999 EU državam prosilkam zagotovi, da je za EU širitev na vzhod Evrope zgodovinska prioriteta. Sklenejo tudi, da bodo od zdaj naprej pogajanja potekala z vsako članico posebej skladno z njenim lastnim napredkom v izpolnjevanju pogojev za članstvo. Za vse prosilke je Komisija ugotovila, da je bil napredek na področju administrativne usposobljenosti in varovanja okolja nezadosten. Leta 1999 Evropski svet sprejme nov specifičen pogoj, ki se je navezoval na vzpostavitev visokih standardov na področju jedrske varnosti. Prav tako je Evropski svet na tem srečanju določil, da bo EU začela pogajanja še z ostalimi prosilkami (Malto, Slovaško, Latvijo, Litvo, Bolgarijo in Romunijo) v začetku leta 2000 (Mehikić & Šabič, 2008, str. 165–166).

Leta 2000 je EU predstavila nov dokument, imenovan »Roadmap«, ki naj bi pospešil hitrost pogajanj v letu 2001. Tako so se pogajanja pospešila in odprle so se tudi bolj zahtevne teme. Ena bolj zahtevnih tem je bila na področju okolja in okoljske varnosti. Slovenija se lahko pohvali, da je leta 2001 kot prva izmed držav prosilk zaključila pogajanja na tem področju. Sledile so ji Madžarska, Češka in Estonija. Eno zahtevnejših poglavij pogajanja je bil tudi prost prehod oseb. Težave so nastale predvsem v precejšnjih razlikah v ceni delovne sile med državami članicami in državami prosilkami. Evropski svet in Evropska komisija tako pripravita dokument, ki predlaga sedemletno prehodno obdobje za prosti pretok delovne sile, ki ga sprejmejo vse države prosilke z izjemo Češke in Slovaške. Pri prostem pretoku kapitala pa so se pogajanja zataknila pri prodaji oziroma nakupu kmetijskih zemljišč. Države prosilke so predlagala daljša prehodna obdobja. To so utemeljile s tem, da so v državah prosilkah cene zemljišč precej nižje in bi tako države

članice lahko pokupile vsa zemljišča zaradi boljšega gospodarskega stanja v teh državah (Mehikić & Šabić, 2008, str. 168).

V letu 2002 Evropski svet prvič omeni možen datum zaključka širitve. Cilj EU je bil, da se te države pridružijo uniji še pred volitvami za Evropski parlament, ki so bile predvidene za junij leta 2004. Da bi ta datum tudi dosegli, bi se morala pogajanja zaključiti do konca leta 2002, kar EU tudi sporoči javnosti oktobra 2002 (McDonald & Dearden, 2005, str. 346). Državam prosilkam pa so dali vedeti, da bodo kljub do tega trenutka dobremu napredku več morale postoriti na administrativno-institucionalnem področju ter na področju varstva manjšin. V poročilu Komisija tudi poda mnenje, da bo leta 2004 najverjetneje 10 od 12 držav prosilk postlano tudi članic EU. Za Romunijo in Bolgarijo pa EU poda mnenje, da bodo potrebovali več pomoči pri izpolnjevanju pristopnih pogojev. Možnosti, da Romunija in Bolgarija dohitita ostale prosilke, pa še ne izključijo popolnoma. Aprila leta 2002 vse države, razen Madžarske in Češke sprejmejo število dodeljenih sedežev v institucijah EU. Slednje so želele večje število sedežev, ki jih bo izenačilo z ostalimi približno enako velikimi državami članicami, in tej zahtevi EU tudi ustreže. Oktobra leta 2002 Komisija v letnem poročilu o napredku pogajanj predlaga zaključek pogajanj z desetimi državami prosilkami, ki bodo v začetku leta 2004 pripravljene na vstop v EU. Tako tudi prvič uradno potrdi, da Bolgarija in Romunija leta 2004 ne bosta vstopili v EU. Za te dve državi predvidevajo, da bodo za vstop pripravljene leta 2007. Rezultat pristopnih pogajanj so sprejeli tudi volivci na referendumih v državah pristopnicah. Prav tako je Evropski parlament z veliko večino sprejel soglasja za dokumente ob vstopu. Tako se je aprila leta 2003 v Atenah podpisala pristopna pogodba. Pogodba o pristopu pa stopi v veljavo 1. maja leta 2004 (Mehikić & Šabić, 2008, str. 171–173).

Državam Srednje in Vzhodne Evrope so napovedali potencial za hitro gospodarsko rast, s tem ko bodo napredovale v smeri tržnega gospodarstva. Povpraševanje po blagu, storitvah in kapitalu ter seveda znanju bo precejšnje. V teh državah bo tudi precej veliko povpraševanje po raznih dobrinah, kot so avtomobili. Prav tako bodo države Srednje in Vzhodne Evrope zanimive za zahodne države s stališča delovne sile za podjetja, ki bodo želele zagotavljati dobrine za vse večje potrebe na zahodu Evrope. Že takoj ko so se te države pridružile EU, so se mnoga avtomobilska podjetja dogovorila, da bodo proizvodnjo avtomobilov razširila v države Srednje in Vzhodne Evrope (McDonald & Dearden, 2005, str. 349).

S tem ko so ogromna podjetja iz zahoda Evrope prodajala znanje in opremo in znanje Vzhodni in Srednji Evropi, so močno pomagala tem državam, da so precej hitreje in ceneje prišle na raven zahodne Evrope. Prav tako je večina držav Srednje in Vzhodne Evrope ponudila podjetjem možnost skupnega vlaganja oziroma, nekatere so tem večjim podjetjem celo ponudila odkup že obstoječih podjetij ali pa ustanovitev novih. Na ta način so omogočila zahodnim Evropskim podjetjem hiter prenos tehnologije in znanja proizvodnih procesov (McDonald & Dearden, 2005, str. 349).

Kljub temu pa ni šlo vse po načrtih, saj sta bili Srednja in Vzhodna Evropa še vedno precejšnje tveganje. Zasebne investitorje so najbolj odvrčala predvsem velika politična tveganja, zato so bile naložbe tujih investitorjev precej pod pričakovanimi številkami. Tako se je pokazalo, da bo treba rešiti še številne dolgoročne probleme, preden bosta lahko Srednja in Vzhodna Evropa postali privlačni območji za poslovanje številnih zahodnih podjetij (McDonald & Dearden, 2005, str. 349).

2.2 Predstavitev osmih držav Srednje in Vzhodne Evrope ob vstopu v EU

V analizo sem vključil osem držav iz Srednje in Vzhodne Evrope, ki so v EU vstopile leta 2004. In sicer Češka, Estonija, Latvija, Litva, Madžarska, Poljska, Slovaška in Slovenija. V nadaljevanju bom predstavil gospodarsko situacijo izbranih držav preden so te vstopile v integracijo EU.

2.2.1 Češka

Češka je država z malo več kot 10 milijonov prebivalci. Locirana je v Srednji Evropi in meji na Nemčijo, Avstrijo, Poljsko in Slovaško. EU se je pridružila leta 2004. Država je vse od padca komunizma leta 1989 kazala konstante pozitivne trende v gospodarski rasti. Največji trije sektorji, ki prispevajo Češkemu BDP-ju, so: industrija z 38 %, storitve z 59 % ter kmetijstvo s 3 %. Najbolj uspešne industrije so avtomobilska, proizvodnja hrane ter proizvodnja kemikalij, železa ter elektronskih izdelkov. V Češki je prisotna zelo velika stopnja privatizacije, ki znaša kar 80 %, medtem ko je bilo povprečje za EU v letu 2004 zgolj 50 %. Češka je največ trgovala z Nemčijo, Avstrijo in Slovaško. Največ je uvozila iz Nemčije, in sicer 37 % vsega uvoza. Prav tako je največ izvozila v Nemčijo, in sicer kar 33 % vsega izvoza. Leta 2003 je BDP znašal 99,63 milijarde ameriških dolarjev, BDP na prebivalca pa je znašal 9730 ameriških dolarjev. Stopnja brezposelnosti pa je leto pred vstopom v EU znašala 7,80 % (Worldwide-tax, brez datuma).

2.2.2 Estonija

Estonija je majhna baltska država z le 1,329 milijona prebivalcev, ki leži v Severovzhodni Evropi. Ima dve sosednji državi, in sicer Latvijo in Rusijo. Estonija je postala samostojna leta 1991. Eden od njenih glavnih ciljev je privatizacija podjetij, ki jih je imela v lasti država. Kriza, ki jo je doživela Rusija v letih 1998 in 1999, je močno vplivala na Estonijo. Industrija v Estoniji v BDP bilanco prinese okoli 30 %, storitve pa kar 65 %. Največji trgovski partner Estonije je EU. Estonija izvozi največ strojev in opreme (okoli 33 %) in oblačila (okoli 14 %), uvozi pa: stroje in storitve (okoli 33 %), kemične izdelke (okoli 12 %) ter tekstil (okoli 10 %). Največ izdelkov je izvozila v Finsko (26 %), Švedsko (15 %), Nemčijo (10 %) in Latvija (7 %). Uvozila pa je največ iz Rusije (27 %), Finske (19 %), Nemčije in Švedske (8 %).

BDP Estonije je leta 2003 leto pred vstopom v EU znašal 12,14 milijarde USD, BDP na prebivalca pa 7195 USD. Stopnja brezposelnosti je leta 2003 znašala 10,30 %. Ob vstopu v EU so strokovnjaki Estoniji napovedovali velika izboljšanja v gospodarstvu (Worldwide-tax, brez datuma).

2.2.3 Latvija

Latvija, ki je postala samostojna država leta 1991, leži v Severovzhodni Evropi ob vzhodnih obalah Baltskega morja. Leto pred vstopom v EU je imela 2.331.500 prebivalcev. Večina prebivalcev je Latvijcev (57,60 %), veliko pa je tudi Rusov (29,60 %). Latvija meji na 4 države, in sicer Estonijo, Litvo, Belorusijo in Rusijo. Latvija ima kar 3 velika pristanišča, in sicer Ventspils, Riga in Liepaja. Latvija je večino podjetij privatizirala, kljub temu pa ima država še vedno v lasti precejšne deleže nekateri večjih podjetij. Največji del latvijskega izvoza je sestavljal les in leseni izdelki (33,60 %), kovine in kovinski izdelki (13,20 %), tekstil in tekstilni izdelki (12,80 %) ter pripravljena hrana (7,10 %). V preteklosti je Latvija največ izvažala v Rusijo, ampak je ta v zadnjih 10 letih uspešno preusmerila svoje gospodarstvo z ruskega trga na trg EU. Glavne izvozne države Latvije so bile leta 2012 Nemčija, Velika Britanija, Švedska, Litva in Estonija. Največji uvozni partnerji pa so bili Nemčija, Litva, Rusija, Finska in Švedska. BDP Latvije je leta 2003 znašal 11,73 milijarde ameriških dolarjev, BDP na prebivalca 5088 ameriških dolarjev, stopnja brezposelnosti pa 11,60 % (Sever, Sever & Sankovič, 2004, str. 68).

2.2.4 Litva

Litva leži na vzhodni obali Baltskega morja ter meji na Latvijo, Belorusijo, Poljsko in Kaliningrajsko oblast. Litva je imela leta 2003 skoraj 3 milijone in pol prebivalcev, kar je precej več, kot jih ima danes. Okoli 80 % gospodarstva Litve je v zasebni lasti. Največji delež k BDP-ju države prinese predelovalna industrija. Latvija ima odlične razmere za kmetijstvo, saj je skoraj polovica vse zemlje primerna za kmetovanje. V kmetijskem sektorju je zaposleno kar 19 % vseh prebivalcev, ki pridelajo okoli 7 % BDP-ja države. Zaposlenih je 1,8 milijona ljudi, od tega več kot dve tretjini v zasebnem sektorju. Delovna sila Litve velja za eno cenejših v Evropi. V letu 2002 so tuje naložbe v Litvo znašale kar 4 milijarde EUR. Največ od tega so prispevali Nemci, Švedi, Danci in Američani (Sever, Sever & Sankovič, 2004, str. 72). Največji delež izvoza Litve je v mineralih (21 %), največ pa uvozijo goriv. Glavni trgovski partnerji Litve so EU in Rusija. Največ izvozijo v Nemčijo in Latvijo, uvozijo pa iz Nemčije in Rusije (Worldwide-tax, brez datuma). BDP Litve je leta 2003 znašal 18,8 milijarde ameriških dolarjev, BDP na prebivalca 5507 ameriških dolarjev, stopnja brezposelnosti pa je 12,40 %.

2.2.5 Madžarska

Madžarska je država Srednje Evrope, ki meji na Avstrijo, Slovenijo, Hrvaško, Romunijo, Ukrajino, Slovaško in Srbijo. Leta 2003 je imela 10.118.000 prebivalcev. Večji del BDP-ja Madžarske sestavlja zasebni sektor, in sicer kar 80 %, od tega največji delež predstavljajo storitve (64 %), sledita pa je industrija s 33 % in kmetijstvo s 3% deležem BDP. Kar 80 % vse mednarodne trgovine Madžarske poteka z državami, ki so priključene O.E.C.D. (Organizacija za gospodarsko sodelovanje in razvoj). Leta 2003 je največ izvozila v Nemčijo, Avstrijo, Veliko Britanijo, Italijo ter Francijo, največ pa je uvozila iz Nemčije, Avstrije in Italije. BDP Madžarske je leta 2003 znašal 85,30 milijarde ameriških dolarjev, BDP na prebivalca pa 8411 ameriških dolarjev. Stopnja brezposelnosti je tega leta znašala 5,70 % (Worldwide-tax, brez datuma).

2.2.6 Poljska

Poljska je obmorska država Srednje Evrope, ki meji na Nemčijo, Češko, Slovaško, Ukrajino, Belorusijo, Litvo in Rusijo. Leta 2003 je imela 38,22 milijona prebivalcev. Komunizem je Poljski pustil velik pečat, zato so Poljaki po letu 1989 ubrali pot radikalnih reform gospodarstva. Ena od reform je bila ukinitvev državnega nadzora cen, zaradi katere so cene zrasle za kar 78 %. Poljska je po reformah, ki so stabilizirale njeno gospodarstvo, odprlo tudi poslovanje s tujino. Kmalu za tem sta EU in ZDA postala glavni izvozni partnerici Poljske. Leta 2001 je zasebni sektor sestavljal 62,80 % BDP, javni sektor pa 24,80 % (Sever, Sever & Sankovič, 2004, str. 97). Poljska je država z bogatimi naravnimi viri, predvsem premogom, ter je bila kar 5 največja država z izvozom premoga. Kmetijstvo kljub 25% zaposlitvi prebivalstva v tej panogi ni najbolj razvito in prispeva v BDP Poljske le 3 %. Industrija prispeva 31 %, medtem ko storitve 66 %. Poljska je imela v začetku 21. stoletja kar nekaj težav z brezposelnostjo. Leta 2003 je ta znašala kar 19,80 % prebivalstva, leta 2018 za primer ta znaša zgolj 3,80 %. Glavni izvozni partnerji Poljske so bili Nemčija, Italija, Francija in Velika Britanija. Uvozni partnerji pa Nemčija, Italija ter Rusija. Ena izmed težav Poljske je bila tudi ta, da je bila količina uvoženih dobrin precej večja kakor količina izvoženih dobrin (Worldwide-tax, brez datuma). BDP Poljske je leta 2003 znašal 217,5 milijarde ameriških dolarjev, BDP na prebivalca pa 5658 ameriških dolarjev.

2.2.7 Slovaška

Slovaška je celinska država Srednje Evrope in meji na Češko, Poljsko, Ukrajino, Madžarsko in Avstrijo. Leta 2002 je imela 5.379.161 prebivalcev. Leta 2003 je največji delež izvoza Slovaške zajemal stroje in transportno upremo, in sicer kar 47 %, drugi največji delež izvoza pa so bili ostali industrijski izdelki (37 %). Največ pa so prav tako uvozili transportne opreme in strojev (41 %). Ostal omembe vreden uvoz v Slovaško je bil še v olju in gorivu (12 %) in kemikalije okoli 10 %. Glavne trgovske partnerice Slovaške so bile države EU. Zelo povezana je tudi trgovina s Češko še iz časov Češkoslovaške

republike. Največ je tistega leta Slovaška izvozila v Nemčijo okoli 36 %, sledila sta ji Češka z 18 % in Rusija z 12 %. Slovaška je tudi kar bogata z naravnimi dobrinami, kot so rjavi premog, železo, baker, magnezij in sol. Soočajo pa se tudi s težavami pri onesnaževanju, saj pridobivanje premoga močno pripomore k temu. Zaradi tega so tudi leta 1993 sprejeli zakone za zniževanje onesnaženosti. V letu 2003 je BDP Slovaške znašal 46,82 milijarde ameriških dolarjev, BDP na prebivalca 6293 ameriških dolarjev, stopnja brezposelnosti pa kar 17,70 %. K BDP-ju največ prinese sektor storitev (67 %), nato pa sledijo industrija (29 %) in kmetijstvo (4 %) (Worldwide-tax, brez datuma).

2.2.8 Slovenija

Slovenija je država, ki leži na skrajnem jugu Srednje Evrope. Slovenija meji na Italijo, Avstrijo, Madžarsko in Hrvaško. Leta 2003 je imela Slovenija 1.996.773 prebivalcev. Slovensko gospodarstvo je po osamosvojitvi leta 1991 raslo sorazmerno hitro. Slovenija se je odločila, da bo v tržno gospodarstvo vstopala postopoma, predvsem v sektorju bančništva in zavarovalništva. Slovenija ima tudi pristanišče, in sicer Luko Koper, ki je pomembno srednjeevropsko pristanišče. Leta 2002 je BDP Slovenije sestavljalo: kmetijstvo z 2,70 %, rudarstvo z 0,5 %, predelovalne dejavnosti 23 %, gradbeništvo 4,90 % in druge storitve 57,40 %. Leto pred vstopom je bila EU že ena glavnih trgovskih partneric Slovenije, saj je kar 67,30 % vsega uvoza in 28,80 % vsega izvoza izhajalo iz trgovanja s članicami EU. Največje trgovske partnerice Slovenije so: Nemčija, Avstrija, Italija, Francija in Hrvaška. Izvozila je največ strojev, vozil in druge transportne opreme, kmečkih izdelkov, pohištva ter gospodinjskih aparatov. Precej pomembna panoga pa je bil tudi turizem, leta 2002 je Slovenijo obiskalo 2.161.000 turistov, kar je več kot en turist na prebivalca. V letu 2003 je BDP Slovenije znašal 29,63 milijarde ameriških dolarjev, BDP na prebivalca 14.908 ameriških dolarjev, stopnja brezposelnosti pa je bila 6,70 % (Sever, Sever & Sankovič, str. 108 in 109).

3 ANALIZA GOSPODARSKIH GIBANJ POSAMEZNIH DRŽAV SRDENJE IN VZHODNE EVROPE PO VSTOPU V EU

Za namen primerjalne analize sem izbral kazalce, za katere menim, da lahko odražajo učinke vključitve v EU. Menim, da se z vstopom v integracijo EU državi članici odpre veliko novih trgov, kar vpliva na izvoz in uvoz. Temu povečanemu izvozu ter uvozu pripomore tudi ukinitve carin za države znotraj integracije. Večje število trgov ter povečan izvoz in uvoz ima tudi pozitiven vpliv na BDP države, saj je ta med drugim tudi bolj zanimiva za tuje investitorje, kar lahko privede do odprtja novih podjetij v državi. Z rastjo BDP-ja oziroma v našem primeru BDP-ja na prebivalca in morebitnimi novimi zaposlitvami, ki se pojavijo na trgu, kot posledica tega lahko pričakujemo tudi, da se bo stopnja brezposelnosti v državi znižala. Poleg že naštetih kazalnikov menim, da bo imel vstop v integracijo EU tudi velik vpliv na število tujih turistov v državi prosilki. Eden

glavnih argumentov za to je lažje prehajanje mej med državami članicami EU, delno pa temu lahko tudi pripomore skupna valuta, zato sem med izbrane kazalnike dodal še število tujih turistov.

3.1 Opredelitev izbranih kazalnikov

Prvi med izbranimi kazalci za primerjalno analizo je realni BDP na prebivalca, ki ga izračunamo kot razmerje med realnim BDP-jem in povprečnim številom prebivalcev na določeno leto. Z BDP-jem merimo celotno vrednost proizvedenega blaga oziroma opravljenih storitev v določenem obdobju v izbrani državi. Uporabljamo ga lahko kot merilo za primerjavo življenjskega standarda med državami (Eurostat, 2021c).

Uvoz je blago ali storitev, kupljena v eni državi, proizvedena pa v drugih (Segal, 2021a), izvoz pa blago ali storitev, ki jo proizvedemo v eni državi in jo prodamo v drugo (Segal, 2021b).

Aktivno prebivalstvo je celotno število delovno aktivnih prebivalcev. Med delovno aktivne prebivalce štejemo vse osebe, ki so v zadnjem tednu opravile kakršno koli delo v zameno za plačilo, dobiček ali družinska blaginja, oziroma ali je oseba imela status zaposlene ali samozaposlene. Osebe, ki jih štejemo pod aktivno prebivalstvo, morajo biti stare med 15 in 64 let (Urad Republike Slovenije za makroekonomske analize in razvoj (UMAR), 2009b).

»Stopnja brezposelnosti je definirana kot število brezposelnih v % od aktivnega prebivalstva, pri čemer tvori aktivno prebivalstvo število delovno aktivnih in število brezposelnih« (UMAR, 2009a).

Število tujih turistov je število tujih oseb, ki v našo državo vstopajo z namenom počitka, rekreacije, počitnic, obiska prijatelja ali sorodnika, zdravnika ali verskega romanja, ter vsaj eno noč preživijo v tej državi. Da te osebe štejemo pod tuje turiste, ne smejo ostati v državi več kot dvanajst mesecev (OECD, 2003).

3.2 Pregled gibanja izbranih gospodarskih kazalnikov za izbrane države članice od leta 2000 do 2018

3.2.1 Slovenija

BDP na prebivalca Slovenije je konec leta 2004 znašal 15.990 EUR. Po štirinajstih letih članstva v EU pa je ta narasel na 20.220 EUR, kar je 26,45 % več kot pred štirinajstimi leti. Povprečna letna rast BDP-ja na prebivalca v prvih letih po vstopu ni bila tako pozitivna kot bi mnogi pričakovali, saj je prvo leto po vstopu ta zrasla le za 3,63 % leto kasneje 5,37 %. Leta 2009 pa je Slovenija doživela padec tega kazalnika zaradi svetovne gospodarske krize. Slovenijo je gospodarska kriza močno prizadela, saj je potrebovala precej časa, da si

je opomogla. Šele z letom 2017 se je vrednost BDP-ja na prebivalca dvignila nad tisto iz leta 2008, in sicer na 19.430 EUR. Iz podatkov v prilogi 2 (tabela 7) lahko razberemo, da Slovenija s pridružitvijo v EU v smislu BDP-ja na prebivalca ni pridobila toliko kot nekatere druge države (Eurostat, 2021c).

V Sloveniji je iz podatkov v prilogi 2 (tabela 9) zaznati veliko rast števila tujih turistov, predvsem med letoma 2015 in 2018. Povprečna letna rast med tema letoma znaša kar 13,44 %. Število turistov se je od leta pridružitve pa do leta 2018 povečalo skoraj za 200 %, bolj natančno za 195,20 %. Zagotovo je tej rasti pripomogla pridružitve države v EU, saj je ta pridružitve močno olajšala vstop vsem državljanom, ki prebivajo v območju EU (IndexMundi, 2020).

Pri gibanju stopnje brezposelnosti po vstopu v EU ni bilo opaziti večjih sprememb, saj nihanja opazimo le, kadar se je pripetila kakšna svetovna ali nacionalna kriza, ki pa je vplivala na vse kazalnike. Stopnja brezposelnosti je ob vstopu znašala 6,30 %, leta 2018 pa 5,10 %. Najnižja stopnja brezposelnosti je bila leta 2008, ko je ta znašala 4,40 %. Podatki za stopnjo brezposelnosti se nahajajo v prilogi 2 (tabela 8) (OECD, 2021).

Prav tako glede na podatke v prilogi 2 (tabela 10) ni bilo zaznati večjih sprememb po vstopu v EU pri stopnji aktivnega prebivalstva. Od vstopa pa do konca leta 2018 se je stopnja aktivnega prebivalstva povečala le za 3,47 % (Eurostat, 2021a).

Za razliko od prejšnjih dveh kazalnikov pa lahko pri naslednjih dveh opazimo spremembo trenda navzgor kmalu po vstopu v EU. Izvoz je leta 2004 znašal 15,24 milijarde EUR, leta 2018 pa kar 38,79 milijarde. Se pravi izvoz se je od leta pridružitve pa do leta 2018 povečal, kar za 154,43 %. Zanimiv je tudi podatek, da je izvoz od leta 2001 do 2003 rasel povprečno za 6,68 % letno od leta 2004 pa do leta 2006 pa 15,07 %. Že leto po vstopu je bila rast očitna. Edini padec v vrednosti izvoza je Slovenija zabeležila leta 2009 zaradi gospodarske krize, in sicer -17,45 % padec v primerjavi z letom 2008. Podatki za izvoz so v prilogi 2 (tabela 11) (Eurostat, 2021b).

Podobno kot pri izvozu je tudi uvoz takoj po pridružitvi v EU začel močno rasti. Od vstopa pa do leta 2018 je za zrasel za 123,10 %. Edina dva padca je Slovenija zabeležila leta 2009 za kar -21,96 % ter leta 2012 za -1,52 %. Od leta 2012 pa vse do konca leta 2016 je uvoz počasi rasel. Hitrejšo rast so spet začeli beležiti v letih 2017 in 2018. Podatki za izvoz pa so v prilogi 2 (tabela 12) (Eurostat, 2021b).

3.2.2 Estonija

Glede na podatke iz priloge 6 (tabela 31) je največjo rast BDP-ja na prebivalca glede na preteklo leto je Estonija zabeležila leta 2006, in sicer 10,44 %. Prav tako pa je bilo dobro tudi prvo leto po vstopu, ko je rast znašala 10,11 %. Podoben trend rasti se je nadaljeval vse do leta 2008, ko je cel svet zajela gospodarska kriza, zato je Estoniji BDP-na

prebivalca v letu 2009 padel za $-14,24\%$, leto pred tem pa $-4,75\%$. Rast BDP-ja na prebivalca v Estoniji se je začela zopet v letu 2010, in sicer so končali to leto z $2,86\%$ rastjo. Estonijo je kriza kar precej prizadela, saj je na raven BDP-ja na prebivalca izpred krize dosegla šele leta 2015. Konec leta vstopa je BDP-na prebivalca Estonije znašal 10.090 EUR, konec leta 2018 pa 15.070 EUR, to pomeni, da je Estonija od vstopa pa do leta 2018 beležila $49,36\%$ rast tega kazalnika (Eurostat, 2021c).

Iz podatkov v prilogi 6 (tabela 33) lahko vidimo, da je število tujih turistov v Estoniji od vstopa pa do leta 2018 zraslo za $84,80\%$. Težko pa je reči, da je na to vplivala EU, saj so pri tem parametru prisotna precejšnja nihaja, ki pa niso vezana na globalno krizo. Razvidna je le velika rast v prvih dveh letih po vstopu, in sicer leta 2004 kar $19,70\%$ in leta 2005 $9,54\%$. To morda lahko pripišemo odprtju mej z državami EU. Rast se v naslednjem obdobju malo upočasnili. Ponovno pa je visoka rast prisotna v letih 2008, 2010 in (IndexMundi, 2020).

Pred vstopom v EU se je Estonija soočala s kar veliko stopnjo brezposelnosti. Konec leta 2003 je ta znašala $10,30\%$. Nato pa se je po vstopu v EU ta podatek precej izboljšal in je bila do konca leta 2008 stopnja brezposelnosti zgolj $5,50\%$. Leta 2009 je Estonija, tako kot ostale države, čutila posledice gospodarske krize in to je seveda vplivalo tudi na brezposelnost v državi. Ta je bila celo večja kot leto pred vstopom v EU in je znašala $13,60\%$ in je v letu 2010 zrasla še za $3,10\%$. V prihajajočih letih si je nato država opomogla in v letu 2018 je stopnja brezposelnosti prvič padla pod tisto iz leta 2008, in sicer na $5,40\%$. Podatki za stopnjo brezposelnosti za posamezno leto se nahajajo v prilogi 6 (tabela 32) (OECD, 2021).

Pri aktivnem prebivalstvu, starem med 15 in 65 let, po vstopu ni bilo opaziti večjih sprememb, saj je leta 2000 in 2018 število aktivnega prebivalstva skorajda enako. Vmesna nihanja pa se gibljejo okoli enega odstotka. Podatki za število aktivnega prebivalstva Estonije so prisotni v prilogi 6 (tabela 34) (Eurostat, 2021a).

Zato pa je bilo zaznati hiter trend rasti pri izvozu iz države, saj je ta od vstopa pa do konca leta 2018 zrasel za $223,73\%$. Prvo leto po vstopu je bila rast že $19,46\%$, kar za $9,20\%$ večja kot preteklo leto. Ta trend se je nadaljeval vse do leta 2009, ko je zaradi gospodarske krize padel za 22% . V nadaljnjih letih je izvoz rasel, le da se je rast izvoza upočasnila. Povprečje zadnjih treh let je bilo $6,57\%$ letno. Podatki za izvoz iz Estonije so v prilogi 6 (tabela 35) (Eurostat, 2021b).

Podobno dogajanje lahko zaznamo tudi pri uvozu v državo. Rast od vstopa v EU je znašala kar $173,40\%$. Za lažjo predstavbo: v letu vstopa je Estonija izvozila 6.737 milijonov USD, v letu 2018 pa 18.419 milijonov USD, kar bi za zadnjih 14 let pomenilo povprečno rast 834,43 milijona USD na leto. Prav tako kot pri izvozu pa je tudi pri uvozu v zadnjih letih rast malo manjša. Povprečna rast za zadnja tri obravnavana leta znaša $6,70\%$. Podatki za uvoz so v prilogi 6 (tabela 36) (Eurostat, 2021b).

3.2.3 Češka

V prvih štirih letih po vstopu v integracijo EU je BDP-na prebivalca Češke rasel povprečno 5,60 % na leto. Največjo rast v primerjavi s preteklim letom so zabeležili leta 2006, in sicer 6,45 %. Leta 2009 kasneje pa so zaradi gospodarske krize zabeležili največji padec BDP-ja na prebivalca v zadnjih 18 letih, ko je ta znašal -5,23 %. Češko gospodarstvo je nato doživelo še dva padca BDP-ja, in sicer v letu 2012 in 2013, ampak v precej manjšem obsegu. Zaradi tega so se šele v letu 2014 uspeli vrniti na isto raven, ki so jo imeli pred gospodarsko krizo. Od vstopa pa do leta 2018 je Češka zabeležila 40,11-% rast BDP-ja na prebivalca. Podatki za BDP-na prebivalca Češke se nahajajo v prilogi 3 (tabela 13) (Eurostat, 2021c).

Število tujih turistov na Češkem se je od vstopa pa do leta 2018 povečalo za 75,07 %. Največjo rast tujih turistov je država zabeležila prvo leto vstopa v EU, in sicer kar 19,41 %. Rast v naslednjih letih je bila zopet nizka, le leto kasneje je bila 4,54 %, leto za tem pa samo 1,56 %. Število turistov je spet začelo naraščati z začetkom novega desetletja. K temu je pripomoglo več dejavnikov, na primer manjše omejitve na mejah z državami članicami EU, spremembe v trendu dopustovanj in podobno. Je bilo pa mogoče zaznati okrepljeno rast tega kazalnika po pridružitvi države v integracijo EU. Podatki za število tujih turistov na Češkem se nahajajo v prilogi 3 (tabela 15) (IndexMundi, 2020).

Iz podatkov v prilogi 3 (tabela 14) vidimo, da je Češka prvo leto po vstopu v EU beležila 8,30-% brezposelnost, ki pa jo je do leta 2018 zmanjšala na 2,30 %. Brezposelnost je v letih po vstopu začela padati in je bila konec leta 2008 za 4 % nižja kot konec leta 2004. Nato pa se je ta spet povečala zaradi gospodarske krize. Največji napredek v zniževanju brezposelnosti je češka naredila od leta 2013 naprej, ko je 7,00 % brezposelnost uspela znižati kar na 2,30 %. Trend pri kazalniku brezposelnosti se je ob vstopu v EU obrnil v pozitivno smer za državo. Gospodarska kriza pa je odstotek zopet povečala na raven pred pridružitvijo države integraciji EU (OECD, 2021).

Pri podatkih v prilogi 3 (tabela 16) za aktivno prebivalstvo kakšnih pozitivnih vplivov ni mogoče zaznati, saj so spremembe tako majhne in nihajo malo v pozitivno in malo v negativno smer. V štirinajstih letih po vstopu je bila rast v aktivnem prebivalstvu, starem med 15 in 64 let, le 4,03 % (Eurostat, 2021a).

Z vstopom v EU pa je Češka ogromno pridobila tako pri izvozu kakor tudi uvozu. Od vstopa pa do leta 2018 je izvoz zrasel kar za 194,65 %, uvoz pa za 174,93 %. Pri izvozu je opaziti drastično spremembo med letom pred vstopom v EU, ko je znašal rast izvoza 5,38 % in letom vstopa, ko je rast znašala kar 32,98 %. Identično zgodbo je zaznati pri uvozu, kjer je rast leto pred vstopom znašala 5,69 % na leto vstopa pa 27,38 %. Rast je bila prisotna pri uvozu in izvozu vse do gospodarske krize, le da v malo manjših odstotkih. V času krize je država zabeležila padec izvoza v primerjavi s prejšnjim letom za -14,45 % in uvoza za -17,32 %. V letih po krizi uvoz in izvoz spet rasteta, le malo počasneje kot takoj

po vstopu v integracijo EU. Iz teh podatkov lahko zaključimo, da je tudi Češka s pridružitvijo v EU na področju izvoza in uvoza ogromno pridobila. Podatki za izvoz in uvoz Češke so v prilogi 3 v tabelah 17 in 18 (Eurostat, 2021b).

3.2.4 Slovaška

BDP na prebivalca Slovaške je konec leta 2004 znašal 7.780 EUR, leta 2018 pa je bil ta višji kar za 64,67 %, in sicer je znašal 15.490 EUR. Slovaška je precejšnjo rast BDP-ja na prebivalca začela doživljati dve leti pred vstopom v EU, ko je ta kazalnik zrasel za 4,47 % v primerjavi z letom 2001. Ta trend se je nadaljeval vse do leta 2009. Največje povišanje tega kazalnika v primerjavi s prejšnjim letom je Slovaška zabeležila konec leta 2007, ko se je ta kazalnik povečal za kar 10,74 %. Leta 2009 je Slovaška prvič po pridružitvi v EU, kakor tudi mnoge druge članice doživela padec BDP-ja na prebivalca glede na preteklo leto. To je bil tudi edini padec tega kazalnika od pridružitve Slovaške EU pa do konca leta 2018. Z letom 2010 je Slovaška spet začela beležiti rast tega kazalnika. Ostali podatki za BDP na prebivalca Slovaške so v prilogi 4 (tabela 19) (Eurostat, 2021c).

Za tuje turiste Slovaška ni ravno najbolj privlačna država, je pa bilo po vstopu v EU moč opaziti večje število tujih turistov v Slovaško. Prva leta po vstopu je bilo zaznati trend rasti. Povprečna rast števila tujih turistov v prvih petih letih je bila 4,99 %. Nato pa je gospodarska kriza leta 2009 močno prizadela slovaški turizem, saj je država zabeležila kar 26,54-% padec števila tujih turistov glede na leto 2008. Še en padec je turizem doživel leta 2014, ko je ta znašal -11,68 % v primerjavi z letom 2013. Od pridružitve v integracijo EU je Slovaška v tej panogi beležila največjo rast v letih 2015 in 2016 s 16,68 in 17,78% rastjo. V naslednjih letih pa se je rast spet umirila. Podatki za število tujih turistov Slovaške so v prilogi 4 (tabela 21) (IndexMundi, 2020).

Večjo brezposelnost od Slovaške (18,40 %) je ob pridružitvi integraciji EU beležila le Poljska (19,10 %). Brezposelnost je začela takoj po pridružitvi upadati in ta trend se je nadaljeval vse do gospodarske krize, ko je brezposelnost spet narasla. Slovaška se je nato še nekaj let po krizi borila z visoko stopnjo brezposelnosti. Leta 2013 je bilo brezposelnih 14,20 % delavno sposobnih prebivalcev Slovaške. Nato je brezposelnost zopet začela upadati in je leta 2018 znašala le še 6,50 % in je bila kar 11,90 % nižja kot ob pridružitvi EU. Podatki za stopnjo brezposelnosti Slovaške so v prilogi 4 (tabela 20) (OECD, 2021).

Iz podatkov v prilogi 4 (tabela 22) je opaziti, da pri številu aktivnega prebivalstva večjih posebnosti ni bilo. Vse od vstopa pa tudi pred njim so bila nihanja minimalna malo v pozitivno ter malo v negativno smer. Leta 2018 je imela slovaška le 63.000 oziroma 0,38 % več aktivnih prebivalcev kot leta 2004 (Eurostat, 2021a).

Takoj po vstopu v EU sta tako izvoz kot uvoz v Slovaško močno zrasla. Trend rasti se je začel že leto pred uradno pridružitvijo in je trajal vse do leta 2009. To je bilo tudi edino leto, v katerem Slovaška, odkar se je pridružila EU, ni beležila rasti v primerjavi s

preteklim letom tako v izvozu, kakor tudi uvozu. Za to je bila kriva gospodarska kriza, ki je takrat zajela ves svet. Že takoj naslednje leto pa sta izvoz in uvoz Slovaške spet začela hitro rasti. Izvoz je bil konec leta 2018 kar za 259,24 % višji kot konec leta 2004. Podobno velja tudi za uvoz, ki pa je zrasel za 243,97 %. Podatki za uvoz in izvoz Slovaške so v prilogi 4 v tabelah 23 in 24 (Eurostat, 2021b).

3.2.5 Madžarska

Pri BDP-ju na prebivalca Madžarske po vstopu v EU ni mogoče opaziti takšne rasti kot pri nekaterih drugih obravnavanih državah v zaključni nalogi. Najvišjo rast tega kazalnika je beležila v obdobju med letoma 2002 in 2006 nato pa se je rast ustavila kasneje pa je začel zaradi gospodarske krize BDP-na prebivalca celo upadati. Madžarska je od vstopa v EU zabeležila 2 padca kazalnika v primerjavi s preteklim letom, in sicer leta 2009 s $-6,57\%$, in pa manjši padec leta 2012 $-0,88\%$. BDP na prebivalca Madžarske je od leta 2004 pa do 2018 zrasel za $33,33\%$, kar je od obravnavanih držav poleg Slovenije najnižja rast tega kazalnika. Podatki za BDP na prebivalca Madžarske so v prilogi 5 v tabeli 25 (Eurostat, 2021c).

Tudi pri številu obiskov tujih turistov, ki so obiskali Madžarsko, je mogoče zaznati pozitivne spremembe v trendu. Ob pridružitvi EU opazimo trend rasti v tej panogi. Prvo leto po vstopu se je kazalnik glede na preteklo leto povečal za $10,92\%$, kar je tudi največja procentualna sprememba med letoma 2000 in 2018. Padce je mogoče opaziti le v letu 2006 in 2009, drugače pa je Madžarska beležila konstantno rast v številu tujih turistov v državi. Od pridružitve pa do konca leta 2018 se je povečal za $81,80\%$. Podatki za število obiskov tujih turistov na Madžarskem so v prilogi 5 v tabeli 27 (IndexMundi, 2020).

Madžarska je izmed obravnavanih držav v tej zaključni nalogi ob vstopu v EU beležila najnižjo stopnjo brezposelnosti, in sicer $6,10\%$. Že takoj po vstopu pa je odstotek začel naraščati. Gospodarska kriza je število brezposelnih zgolj še povečala. Tako je leta 2010 Madžarska zabeležila najvišjo stopnjo brezposelnosti med leti 2000 in 2018, in sicer $11,20\%$. Šele v letu 2016 je Madžarski uspelo brezposelnost znižati pod stopnjo, s katero je vstopila v EU, ko je ta padla na $5,10\%$. Konec leta 2018 pa je ta kazalnik znašal le $3,70\%$. Podatki za stopnjo brezposelnosti Madžarske so v prilogi 5 (tabela 26) (OECD, 2021).

Madžarska je beležila izmed obravnavanih držav največjo rast pri številu aktivnega prebivalstva, starega med 15 in 64 let. Leta 2018 je v primerjavi z letu 2004 na Madžarskem $11,02\%$ več aktivnih prebivalcev starih med 15 in 64 let. Podatki za število aktivnega prebivalstva na Madžarskem starega med 15 in 64 so v Prilogi 5 (tabela 28) (Eurostat, 2021a).

V prvih treh letih po vstopu v integracijo EU se je izvoz povečal za $16,97\%$ letno, izvoz pa za $14,96\%$. Hitra rast po vstopu se je nadaljevala vse do gospodarske krize. Madžarska je edini padec uvoza kakor tudi izvoza od leta 2000 doživela le v letu 2009, ko je padec

znašal kar $-18,15\%$ za izvoz in $-22,23\%$ za uvoz, ter v letu 2012, ko je bil procent precej manjši in sicer $-2,09\%$ pri izvozu in $-2,91\%$ pri uvozu. Po krizi se je rast teh kazalnikov upočasnila. Od vstopa pa do konca leta 2018 je izvoz zrasel za $127,43\%$ uvoz pa za $102,30\%$. Podatki za izvoz in uvoz Madžarske se nahajajo v prilogi 5 v tabelah 29 in 30 (Eurostat, 2021b).

3.2.6 Latvija

Latvija je beležila hitro rast BDP-ja na prebivalca že leta 2002. Trend pa se je nadaljeval tudi po vstopu v integracijo EU ter vse do gospodarske krize, konca leta 2008. Največjo letno rast je doživela leta 2006, ko je ta kazalnik zrasel kar za $12,96\%$ v enem letu. Leta 2009 pa je zaradi gospodarske krize zabeležila kar $12,79\%$ padec kazalnika v primerjavi s prejšnjem letu. Poleg leta 2009 pa je Latvija beležila padec tega kazalnika tudi leta 2008 in 2010, ampak v manjšem obsegu. Po dveh letih težav je leta 2011 končno spet beležila rast tega kazalnika. Latvija se je na raven BDP-ja na prebivalca izpred krize vrnila v letu 2014. Od vstopa Latvije v EU je BDP na prebivalca zrasel za $66,61\%$. Podatki za BDP na prebivalca Latvije se nahajajo v prilogi 7 (tabela 37) (Eurostat, 2021c).

Latvija za turiste pred pridružitvijo v EU ni bila ravno najbolj atraktivna država. Leta 2000 so na primer zabeležili zgolj 509.000 nočitev. Se je pa število tujih turistov po vstopu kar precej povišalo, čemur so najverjetneje pripomogle tudi odprte meje znotraj EU in poenostavljen prehod med državami članicami. Je pa kazalnik, če gledamo preteklo leto, kar precejkrat padel, in sicer leta 2009, ko je bil padec tudi največji kar $21,44\%$, 2012, 2016 in tudi 2018. Kljub temu pa je od vstopa pa do konca leta 2018 ta kazalnik večji za $80,35\%$. Podatki za število tujih turistov v Latviji so v prilogi 7 (tabela 39) (IndexMundi, 2020).

Brezposelnost Latvije je ob vstopu znašala $11,80\%$. V prvih letih po pridružitvi pa je hitro padala in tako konec leta 2007 znašala le $6,10\%$. Nato pa je kriza, ki se je začela konec leta 2008, Latvijo močno prizadela. Leta 2009 je bila brezposelnost v državi že $17,60\%$. Najvišja brezposelnost od pridružitve pa je bila zabeležena leto kasneje, ko je znašala kar $19,50\%$. Brezposelnost je v Latviji prišla pod 10% šele konec leta 2015. Konec leta 2018 pa je znašala $7,40\%$, kar je nižje kot ob pridružitvi, ampak še vedno višja kot konec leta 2007. Podatki za stopnjo brezposelnosti Latvije so v prilogi 7 (tabela 38) (OECD, 2021).

Pri Latviji številno aktivnega prebivalstva upada že vse od leta 2009. Od vstopa v EU leta 2004 pa do konca leta 2018 je v Latviji kar $11,10\%$ manj aktivnega prebivalstva starega med 15 in 64 let. Podatki za aktivno prebivalstvo Latvije so v prilogi 7 (tabela 40) (Eurostat, 2021a).

Izvoz se je v Latviji ob vstopu v EU močno povečal, zrasel je kar za $291,74\%$. Hiter trend rasti izvoza iz Latvije je bilo moč opaziti že takoj po vstopu države v integracijo EU. Edini padec pri izvozu glede na preteklo leto se je zgodil leta 2009, ko se je ta znižal za $17,06\%$.

Po letu 2012 se je rast izvoza nekoliko umirila. Čeprav uvoz ni zrasel tako močno kot izvoz, pa je bila rast še vedno zelo velika, in sicer 181,09 % od vstopa v integracijo. Hiter trend rasti je bilo mogoče opaziti pri uvozu v državo takoj po vstopu v EU, le da ga je nekoliko bolj prizadela gospodarska kriza. Leta 2009 je bil uvoz v državo kar za 35,10 % nižji v primerjavi z letu 2008. Med letoma 2013 in 2016 pa je količina uvoza v državo stagnirala. Trend rasti je bilo spet moč opaziti v letih 2017 in 2018. Tako sta bila konec leta 2018 uvoz v državo in izvoz iz nje skoraj enaka, medtem ko je bil ob vstopu uvoz kar za 39,79 % višji. To je z vidika gospodarskega razvoja države zelo pomembno. Podatki za uvoz in izvoz Latvije so v prilogi 7 v tabelah 41 in 42 (Eurostat, 2021b).

3.2.7 Litva

Litva je izmed vseh obravnavanih držav v tej zaključni nalogi pri kazalniku BDP-ja na prebivalca imela največjo rast. Od leta 2004 pa do konce leta 2018 je zabeležila kar 84,18-% rast tega kazalnika. Ob pridružitvi integraciji EU je imela poleg Latvije in Poljske enega najnižjih BDP-jev na prebivalce, konec leta 2018 pa se je lahko v tem kazalniku kosa tudi s Slovaško. Največje povišanje BDP-ja v primerjavi s prejšnjim letom je zabeležila leta 2007, ko se je ta povečal za 12,43 %. Kljub hitri rasti tega kazalnika v prvih letih po vstopu v integracijo EU pa je ob krizi BDP-na prebivalca Litve doživel precejšen padec, in sicer kar -13,92 % v primerjavi z letom 2008. Rast tega kazalnika je bila po gospodarski krizi bolj položna kot pred njo. Na raven izpred krize je Litva prišla v letu 2012. Podatki za BDP na prebivalca Litve so v prilogi 8 (tabela 43) (Eurostat, 2021c).

Litva pred vstopom v EU ni bila najbolj turistično privlačna država in tako je ostalo tudi po vstopu. Litva je po številu tujih turistov zabeležila najnižjo rast od vstopa pa do konce leta 2018, in sicer se je ta kazalnik povečal zgolj za 56,94 %. Največji padec je zabeležila leta 2007, ko je v primerjavi z letom 2006 v Litvo vstopilo kar 31,83 % manj turistov. Podatki za število tujih turistov Litve so v prilogi 8 (tabela 45) (IndexMundi, 2020).

Litva je ob vstopu v integracijo EU beležila 10,90-% brezposelnost, ki pa je v prvih letih po vstopu močno padala ter tako konec leta 2008 znašala 5,80 %, leto pred tem pa celo 4,30 %. Nato pa je gospodarska kriza brezposelnost v Latviji močno povečala in je konec leta 2009 odstotek zrasel kar za 8 %. Največjo brezposelnost, odkar je Litva članica EU, je zabeležila leta 2010, ko je bila ta 17,80 %. Konec leta 2018 je odstotek brezposelnih znašal 6,20 %, kar je še vedno več kot pred gospodarsko krizo leta 2009. Podatki za stopnjo brezposelnosti Litve so v prilogi 8 (tabela 44) (OECD, 2021).

Podobno kot pri Latviji je tudi v Litvi odstotek aktivnega prebivalstva od pridružitve konstantno padal. Tako je v Litvi leta 2018 kar 10,17 % manj aktivnega prebivalstva starega med 15 in 64 let kot leta 2004. Podatki za število aktivnega prebivalstva Litve so v prilogi 8 v tabeli 46 (Eurostat, 2021a).

Litva je od vseh obravnavanih držav zabeležila največjo rast izvoza. Od leta 2004 pa do konca leta 2018 se je izvoz povečal kar za 296,40 %. Takoj po vstopu v EU je Litva začela beležiti hitro rast izvoza iz države. Prvo leto po pridružitvi je zabeležila največjo rast tega kazalnika glede na preteklo leto, in sicer se je povečal za kar 30,96 %. Gospodarska kriza je izvoz Litve močno prizadela, saj se je ta zmanjšal za 25,12 %, a se je hitro pobrala in je bil že konec leta 2010 izvoz skoraj na enakem nivoju kot pred krizo. Zabeležila je še dve znižanji tega kazalnika, in sicer v letih 2014 in 2015, ampak v manjšem odstotku. V letih 2017 in 2018 se je rast izvoza iz Litve spet pospešila. Veliko rast pa Litva doživela tudi pri uvozu, saj se je od pridružitve tudi ta povečal za 236,26 %. Tudi pri uvozu je bilo takoj po vstopu moč zaznati hitro rast, saj je v prvih petih letih po vstopu povprečna letna rast znašala 21,12 %. Večji padec je bilo zaznati leta 2009, in sicer -35,72 %. Ampak podobno kot pri izvozu se je Litva tudi pri uvozu hitro vrnila na raven izpred gospodarske krize. Še dva manjša padca tega kazalnika v primerjavi s prejšnjim letom so zabeležili leta 2014 in 2016. Leta 2017 in 2018 pa se je rast uvoza v državo spet pospešila. Podatki za uvoz in izvoz Litve so v prilogi 8 v tabelah 47 in 48 (Eurostat, 2021b).

3.2.8 Poljska

BDP na prebivalca Poljske se je od vstopa v integracijo EU pa do konca leta 2018 povečal za 71,07 %. Pri Poljski ni bilo opaziti hitrih sunkov v rasti tega kazalnika, temveč postopno počasno rast. Zanimivo je tudi to, da je Poljska edina od obravnavanih držav, ki leta 2009 ob gospodarski krizi pri BDP-ju na prebivalca ni beležila padca tega kazalnika v primerjavi s preteklim letom, ampak celo 1,80-% rast. Najvišjo rast je zabeležila leta 2007, in sicer 7,14 % najnižjo pa leta 2009, in sicer 1,80 %. Podatki za BDP-na prebivalca Poljske so v prilogi 1 (tabela 1) (Eurostat, 2021c).

Poljski turizem po pridružitvi v integracijo EU ni doživel enakega razcveta kot turizem v nekaterih drugih državah. V prvih treh letih po vstopu je povprečna letna rast znašala zgolj 4,53 %. Nato je število letnih turistov že začelo upadati. Leta 2008 je Poljsko obiskalo kar 13,46 % manj turistov kot leta 2007. Ta trend se je nato nadaljeval tudi v leto 2009, ko je bila številka še nižja. Po letu 2009 pa je sledil trend rasti, ki je trajal vseskozi do leta 2018. Ta kazalnik je od pridružitve Poljske EU pa do konca leta 2018 zrasel zgolj za 37,31 %, kar je precej manj od ostalih obravnavanih držav. Podatki za število tujih turistov na Poljskem so v prilogi 1 v tabeli 3 (IndexMundi, 2020).

Poljska je ob pridružitvi beležila ogromno stopnjo brezposelnosti, in sicer kar 19,10 %, ki pa je ob vstopu začela upadati. Tako je že leta 2008 ta znašala zgolj 7,00 %. Nato pa je zaradi gospodarske krize brezposelnost spet začela naraščati. Kar precej časa je trajalo, da si je Poljska opomogla. Trend padanja je bilo mogoče zaznati šele v letu 2014. Nižjo brezposelnost kot leta 2008 pa je Poljski uspelo doseči šele leta 2016, in sicer 6,20 %. Konec leta pa je ta padla celo na 3,90 %, kar je kar 15,20 % manj kot ob pridružitvi v

integracijo EU. Podatki stopnje brezposelnosti Poljske so v prilogi 1 v tabeli 2 (OECD, 2021).

Pri gibanju števila aktivnega prebivalstva, starega med 15 in 64 let, na Poljskem po vstopu ni bilo zaznati večjih sprememb. Ta kazalnik je bil deležen le manjših nihanj navzgor kakor tudi navzdol. Tako je leta 2018 na Poljskem 0,38 % več aktivnega prebivalstva kot leta 2004. Podatki za število aktivnega prebivalstva Poljske so v prilogi 1 (tabela 4) (Eurostat, 2021a).

Uvoz Poljske se je od vstopa v EU povečal za 239,91 %, izvoz pa kar za 290,68 %. V prvih štirih letih po vstopu je tako povprečna letna rast uvoza znašala 19,55 %, povprečna letna rast izvoza pa 19,75 %. Tako uvoz kakor tudi izvoz Poljske je doživel precejšen padec ob gospodarski krizi leta 2009. Uvoz je padel za -32,37 %, izvoz pa za -22,04 %. Si je pa Poljska od te krize hitro opomogla,; izvoz je že leta 2010 presegel številko iz leta 2008, pri uvozu pa se je to zgodilo leto kasneje. Največjo letno rast v primerjavi s prejšnjim letom je Poljska za izvoz zabeležila leta 2011, ko je ta zrasel za 30,55 % v primerjavi z letom 2010. Enako velja za uvoz, ko se je ta leta 2011 v primerjavi z letom 2010 povečal za 33,17 %. V obdobju med letoma 2016 in 2018 Poljska beleži 6,57% letno rast izvoza in 6,70 % rast uvoza. Podatki za uvoz in izvoz Poljske so v prilogi 1 v tabelah 5 in 6 (Eurostat, 2021b).

3.3 Primerjalna analiza držav Srednje in Vzhodne Evrope po vstopu v EU

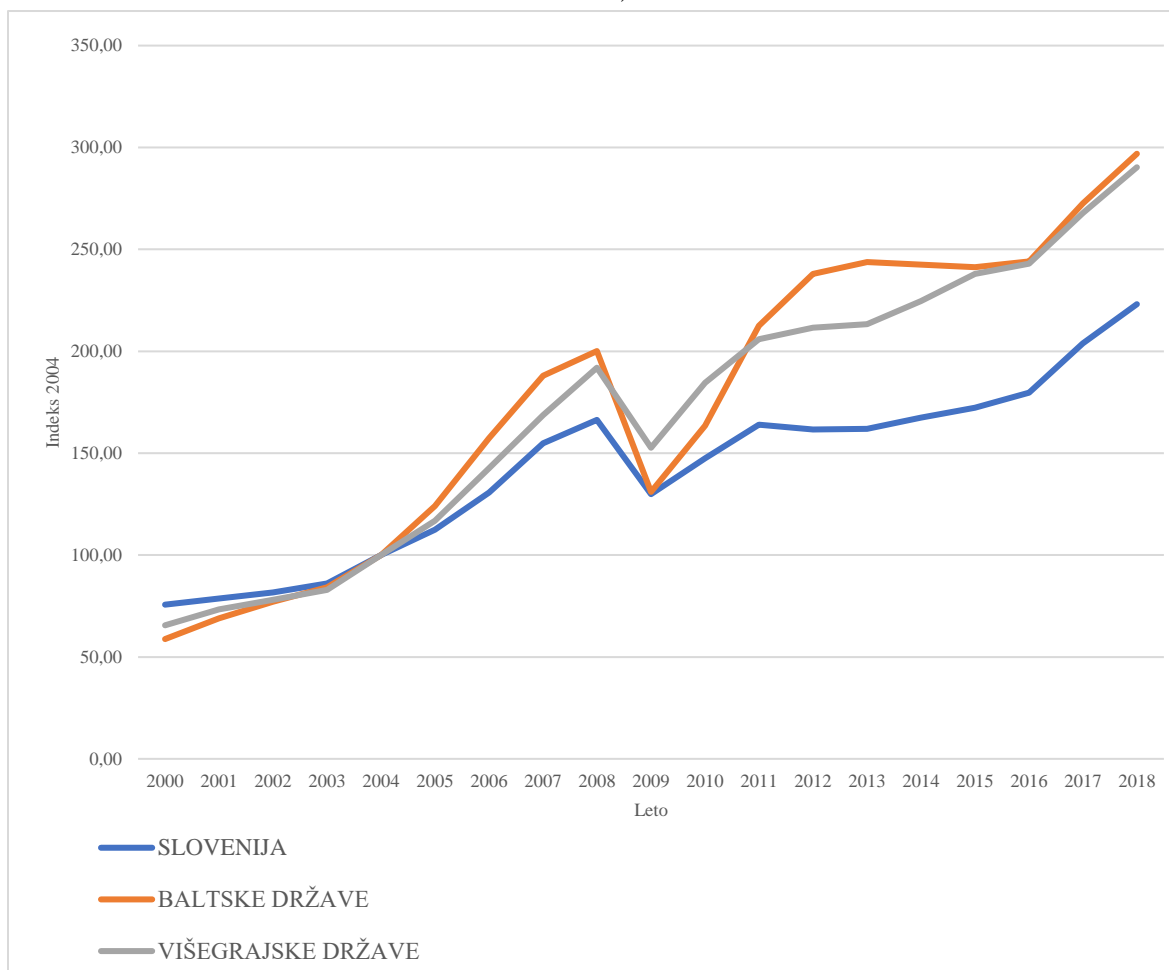
V primerjalni analizi sem zaradi boljše preglednosti in lažje primerjave države razdelil v 2 skupini na podlagi geografske lege, in sicer na Višegrajske države ter Baltske države, ter jih primerjal s Slovenijo. Slovenije nisem vključil v nobeno skupino, ker po geografski legi ne spada k nobeni od prej navedenih skupin, ter zato, ker me je zanimala direktna primerjava matere države z ostalimi državami, ki so se leta 2004 priključile integraciji EU. Primerjalni grafi za države znotraj zgoraj navedenih skupin pa so vključeni v prilogah 11 in 12. Kot sem ugotovil že pri analizi posameznih držav, pridružitve integraciji EU ni imela bistvenega vpliva na stopnjo aktivnega prebivalstva med 15. in 65. letom starosti, zato sem te podatke pri primerjalni analizi izpustil. Pri vseh grafih sem za osnovo vzela vrednost iz leta 2004 ter ostala leta določenega kazalnika primerjal s tem letom, saj sem tako dobil lepši grafični prikaz rasti po vstopu države v EU. Podatki, uporabljeni v naslednjih grafih, so v prilogah številka 2, 9 in 10.

3.3.1 Primerjalna analiza gibanja uvoza

S slike 3 je razvidno, da sta obe skupini držav, tudi Slovenija, začeli beležiti rast obsega uvoza po vstopu v EU. Vidno je tudi, da so bile Baltske države deležne večjih nihanj. Rast je bila precej bolj strma od slovenske, kakor tudi od Višegrajskih držav. Dosti večji pa je bil tudi padec kazalnika ob gospodarski krizi 2009, ki je baltske države prizadela precej

bolj kot Slovenijo in Višegrajske države. Slovenija v rasti uvoza precej zaostaja od obeh skupin držav. Podatki, ki so bili uporabljeni v grafu na sliki 3, so v prilogi 9 (tabela 52) in v prilogi 10 (tabela 57) (Eurostat, 2021b).

Slika 3: Indeks gibanja uvoza v izbranih skupinah držav v obdobju 2000–2018 (bazno leto 2004)

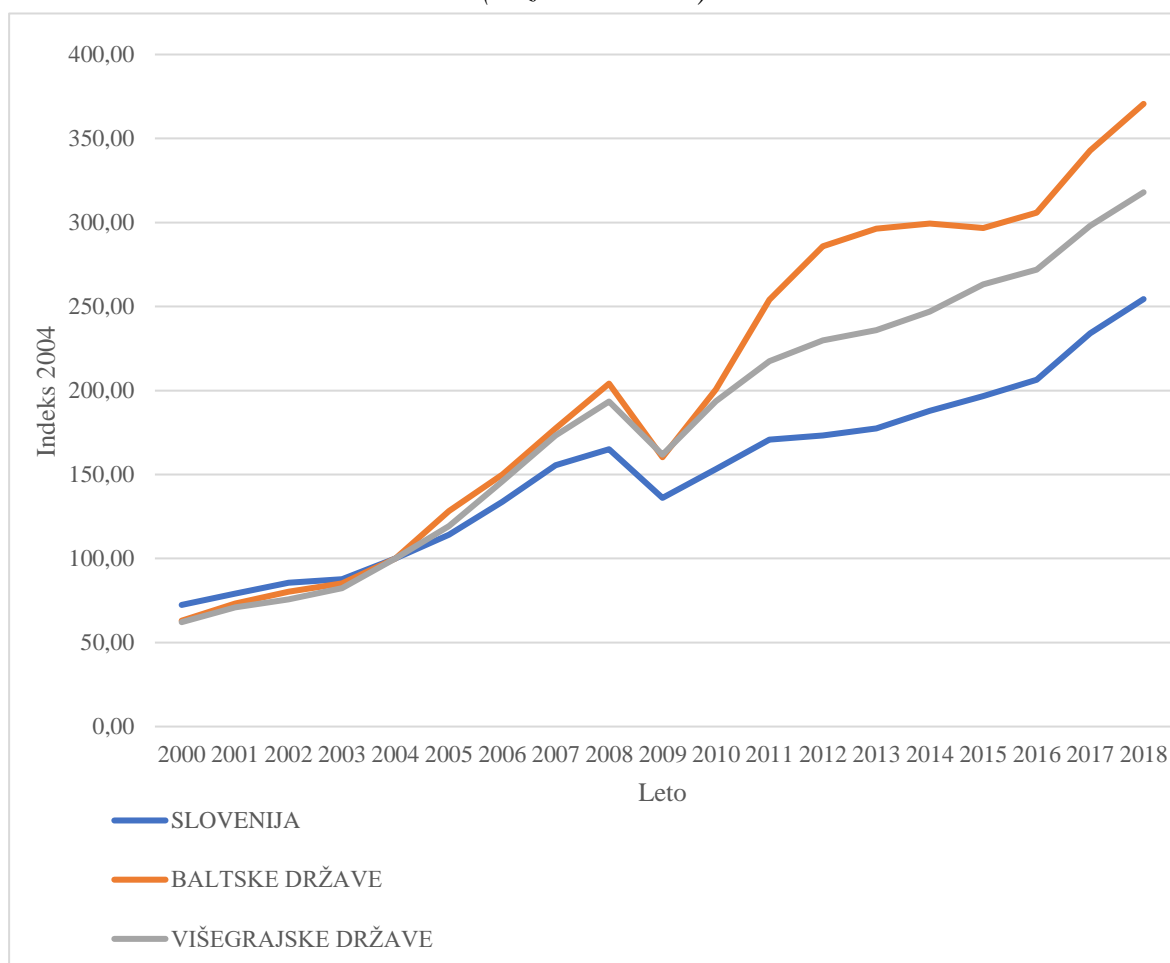


Prirejeno po Eurostat (2021b).

3.3.2 Primerjalna analiza gibanja izvoza

Podobno kot pri uvozu Slovenija tudi pri izvozu precej zaostaja za obema skupinama držav. Je pa za razliko od uvoza pri izvozu rast Baltskih in Višegrajskih držav po vstopu precej bolj podoben. Lahko pa s slike 4 opazimo precej bolj strmo rast pri odstotku izvoza Baltskih držav kot Višegrajskih po krizi leta 2009. Krivulja, ki prikazuje Slovenijo, pa je še bolj položena kot krivulji ostalih dveh skupin držav. Podatki, ki so bili uporabljeni v grafu, prikazanem na sliki 4, so v prilogi 9 (tabela 53) in v prilogi 10 (tabela 58) (Eurostat 2021b).

*Slika 4: Indeks gibanja izvoza v izbranih skupinah držav v obdobju 2000–2018
(bazno leto 2004)*

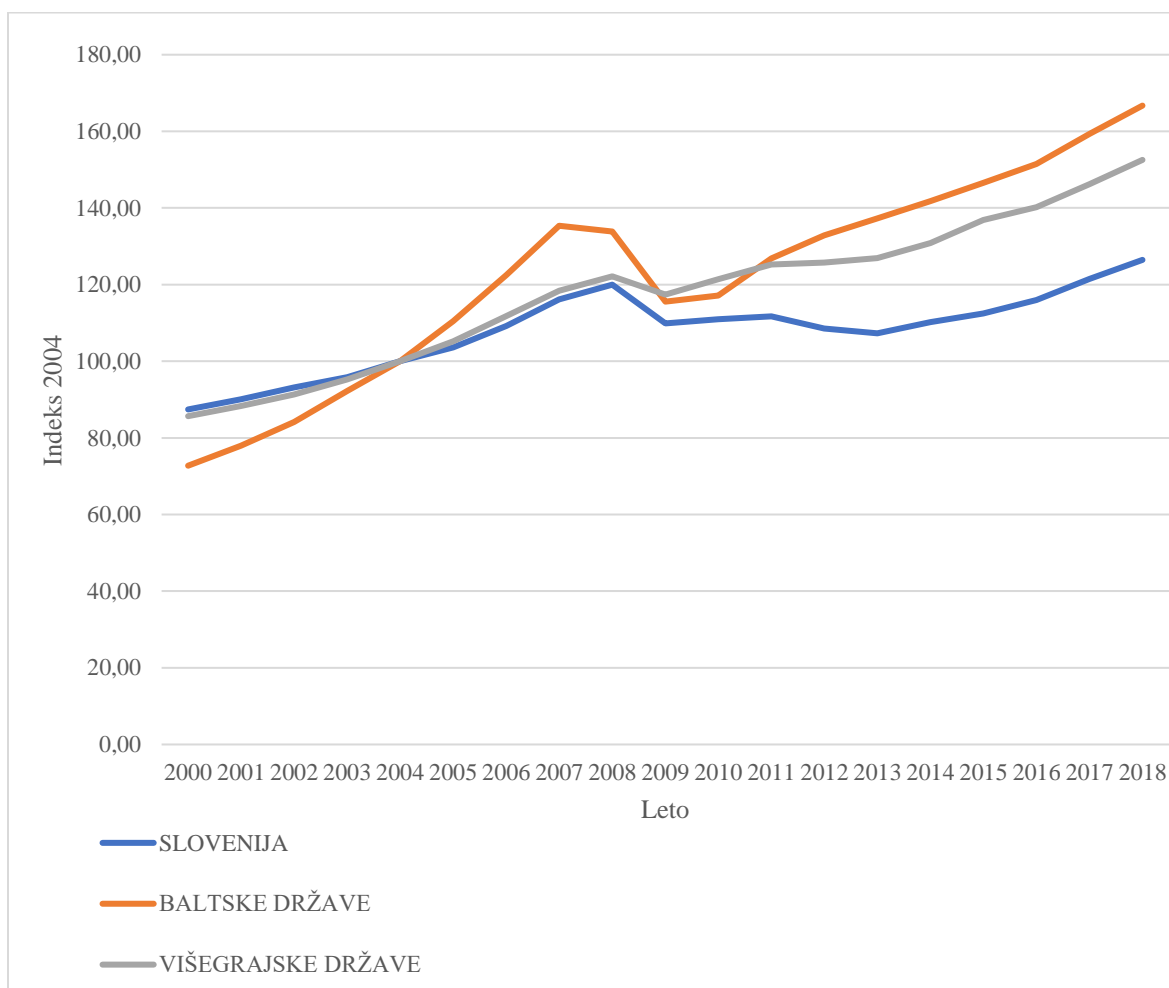


Prirejeno po Eurostat (2021b).

3.3.3 Primerjalna analiza glede na BDP-ja prebivalca

Pri kazalniku BDP-na prebivalca prikazanega na sliki 5 je spet mogoče opaziti, da je največ pridobila baltska skupina držav, ki je doživela tudi največji padec ob gospodarski krizi, sledila jim je Višegrajska skupina držav. Pri višegrajskih skupinah držav na sliki opazimo bolj postopno rast kazalnika kot pri Baltskih. Krivulja, ki prikazuje Slovenijo, pa je bila bolj položna od ostalih dveh krivulj. Skozi preučevano obdobje predvsem po gospodarski krizi je mogoče opaziti vse večji razkorak med preučevanimi državami. Podatki, ki so bili uporabljeni v grafu na sliki 5, so v prilogi 9 (tabela 49) in v prilogi 10 (tabela 54) (Eurostat, 2021c).

Slika 5: Gibanje BDP-ja na prebivalca v izbranih skupinah držav v obdobju 2000–2018 (bazno leto 2004)

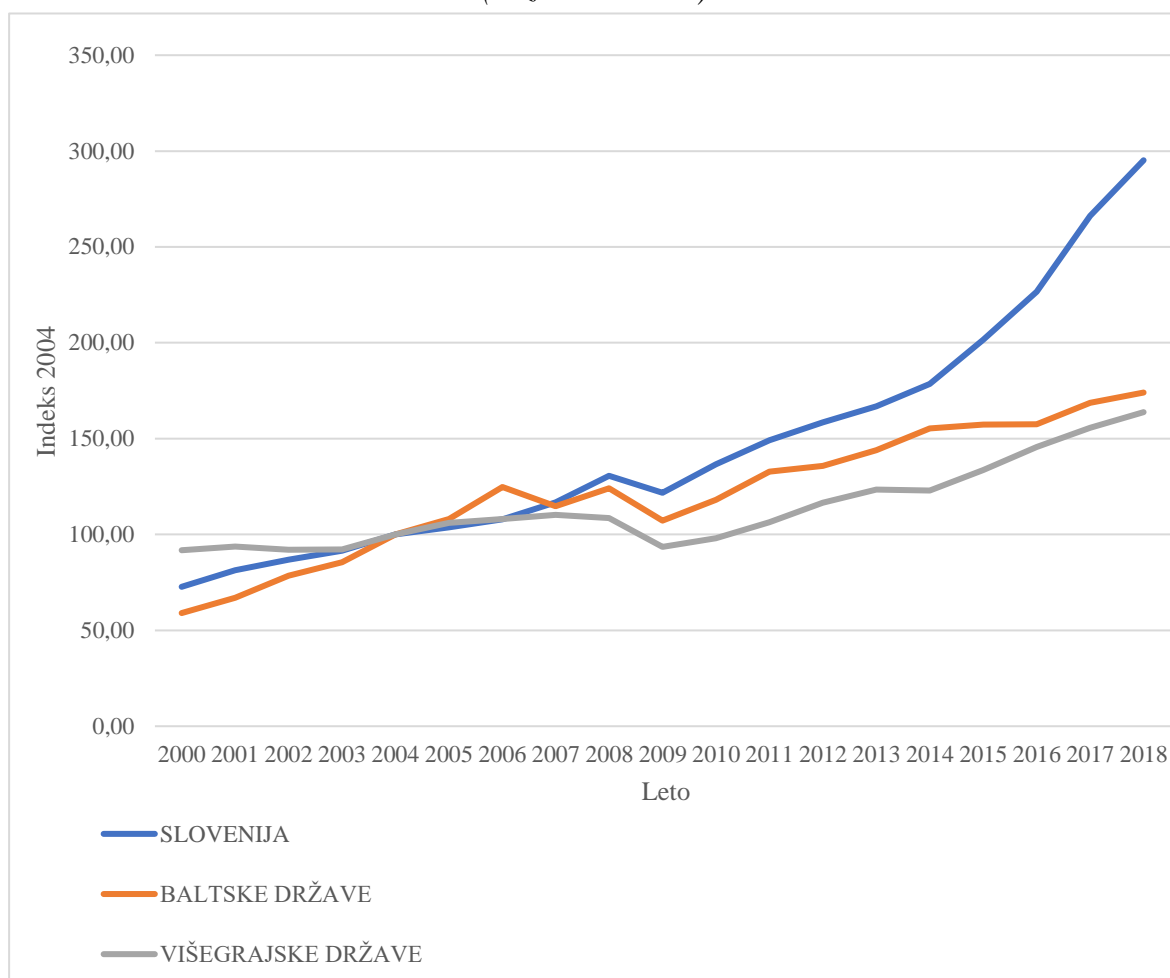


Prirejeno po Eurostat (2021c).

3.3.4 Primerjalna analiza glede na obisk tujih turistov v državo

Slovenija je od leta 2014 naprej začela beležiti zelo hitro rast obiskov tujih turistov v državo, za kar ne moram z gotovostjo trditi, da je posledica pridružitve države k integraciji EU. Pri tem kazalniku so Baltske države spet beležile višjo rast kakor Višegrajske države, daleč največjo rast pa je beležila Slovenija, kar je tudi razvidno s slike 6. Podatki, ki so bili uporabljeni pri prikazanem na sliki 6, so v prilogi 9 (tabela 50) in v prilogi 10 (tabela 55) (IndexMundi, 2020).

*Slika 6: Gibanje števila obiskov tujih turistov v izbranih skupinah držav 2000–2018
(bazno leto 2004)*

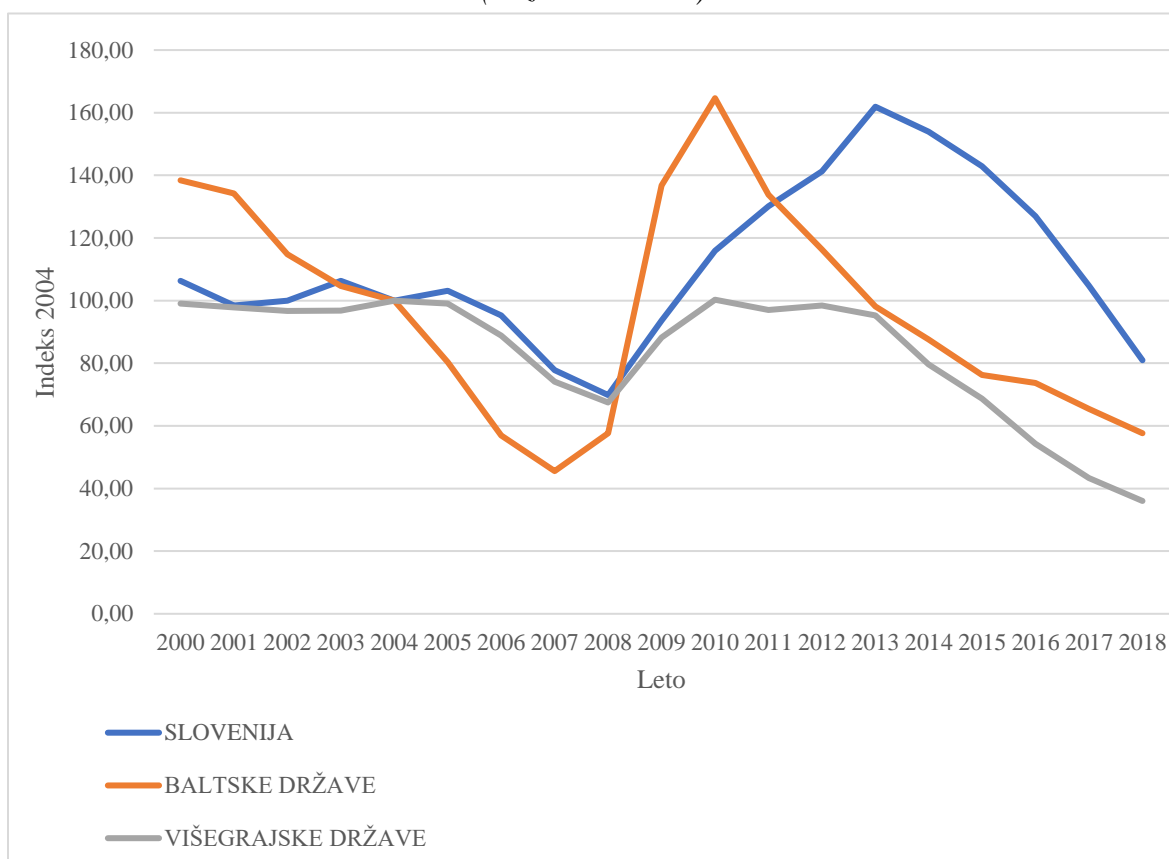


Prirejeno po IndexMundi (2020).

3.3.5 Primerjalna analiza glede na brezposelnost

Pri analizi grafa brezposelnosti, prikazanega na sliki 7, lahko vidimo, da je s pridružitvijo k integraciji EU največ pridobila Baltska skupina držav. To skupino držav pa je tudi najbolj prizadela gospodarska kriza, saj je graf leta 2008 in 2009 močno narasel v primerjavi z Višegrajskim državam. Krivulja, ki prikazuje Slovenijo, pa je precej unikatna, saj je brezposelnost po krizi naraščala precej dlje kot pri drugih dveh skupinah držav. Podatki, ki so bili uporabljeni v grafu na sliki 7, so v prilogi 9 (tabela 51) in v prilogi 10 (tabela 56) (OECD, 2021).

Slika 7: Gibanje stopnje brezposelnosti v izbranih skupinah držav v obdobju 2000–2018
(bazno leto 2004)



Prirejeno po OECD (2021).

SKLEP

Namen zaključnega dela je bil prikazati spremembe v glavnih gospodarskih gibanjih ob vključitvi v EU za skupino tranzicijskih držav iz Srednje in Vzhodne Evrope v EU ter identificirati države, ki so po vstopu najhitreje napredovale na izbranih ekonomskih področjih. Večina obravnavanih držav je že kmalu po začetku pogajanj, ki so se za večino držav začele leta 1997, za ostale pa leta 2000, začela beležiti pozitivne vplive v svojem gospodarstvu. Ta trend se je po vstopu leta 2004 pri državah le še okrepil. Za analizo sem izbral kazalnike, kot so: BDP prebivalca, uvoz, izvoz, brezposelnost, obisk tujih turistov v državo ter število aktivnega prebivalstva starega med 15 in 64 let. Za večino teh kazalnikov lahko trdim, da so od vstopa oziroma že od začetka pogajanj beležili trend rasti. Izjema je kazalnik števila aktivnega prebivalstva, na katerega pridružitve integraciji EU ni imel bistvenega vpliva. Kazalnika z največjo rastjo sta bila zagotovo uvoz v državo in izvoz iz nje. To sem tudi pričakoval, saj integracija, kot je EU, podjetjem omogoča ogromno novih trgov, kamor lahko razširijo poslovanje svojega podjetja. Ne gre pa zanemariti tudi priložnosti investitorjev, ki so države članice videli, kot bolj varne za svoje naložbe, kar je zagotovo pomagalo v manj razvitih državah zagotoviti nova prepotrebna delovna mesta za njihove prebivalce, kar je pozitivno vplivalo še na drugi obravnavani

kazalnik, ki pa je brezposelnost, tudi ta je bil prav v vseh obravnavanih državah leta 2018 kljub vmesnemu nihanju zaradi gospodarske krize nižji kakor leta 2004. Žal pa je še vedno veliko investitorjev v tem, ko so podjetja širili v manj razvite države, videlo zgolj cenejšo delovno silo. BDP na prebivalce je tudi kazalnik, ki je prav pri vseh obravnavanih državah beležil hitro rast vse do gospodarske krize. Po krizi pa je bila rast bolj počasna. Opazen je močno povečan vstop tujih turistov po vstopu. Eden od razlogov je zagotovo lažje prehajanje meje med državami članicami, kakor sem tudi večkrat omenil v zaključni nalogi. Čeprav so bile vse države deležne rasti pri tem kazalniku, pa velja omeniti, da so še vedno nekatere države za turiste bolj privlačne kakor druge, zato so tudi grafi pri analizi tega kazalnika nekoliko bolj razgibani kot pri nekaterih drugih.

Vse države so se konec leta 2008 in skozi celo leto 2009 soočale s posledicami svetovne gospodarske krize, ki je imela precejšen negativen vpliv na obravnavane države kakor tudi na preostali svet. Najbolj so bile prizadete države, ki so pred tem beležile tudi največjo rast. Po mojem mnenju pa je integracija EU za države nekoliko oblačila udarec zelo težke gospodarske krize ter jim pomagala, da se hitreje vrnejo na stare tirnice rasti, kar je mnogim obravnavanim državam tudi zelo hitro uspelo. Zagotovo pa bo v prihodnosti še mnogo gospodarskih kriz, v eni izmed njih se tudi nahajamo prav zdaj, in po mojem mnenju bodo imele države, ki bodo sodelovale v kateri izmed integracij, bodisi je to EU ali pa katera druga, prednost pred tistimi, ki se bodo s krizo soočale same.

LITERATURA IN VIRI

1. Artis, M. & Nixson, F. I. (2001). *The Economics of the European Union: Policy and Analysis* (3. izd.). New York: Oxford University Press.
2. Assembly of the Republic of North Macedonia. (brez datuma). *Key dates in the history of European integration*. Pridobljeno 17. avgusta 2020 iz https://www.sobranie.mk/about-the-european-union-ns_article-key-dates-in-the-history-of-european-integration.nsp
3. Baldwin, R. & Wyplosz, C. (2015). *The Economics of European Integration* (5. izd.). London: McGraw-Hill Education.
4. Bebler, A. (2007). *Uvod v evropske integracije*. Ljubljana: Uradni list Republike Slovenije.
5. De Munter A. (2021, junij). *Širitev Unije*. Pridobljeno 7. julija 2021 iz <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/sl/sheet/167/siritev-unije>
6. Dutta, M. (2007). *European Union and the Euro Revolution*. Amsterdam: Elsevier B.V.
7. European Union. (2021, 26. julij). *EU treaties*. Pridobljeno 3. avgusta 2021 iz https://europa.eu/european-union/law/treaties_en
8. Eurostat. (2018, 27. avgust). *Trends in EU trade in goods and services 2000-2017*. Pridobljeno 17. junija 2020 iz <https://ec.europa.eu/eurostat/web/products-eurostat-news/-/WDN-20180827-1>

9. Eurostat. (2021a, 13. april). *Active population, aged 15-64 – annual averages*. Pridobljeno 27. junija 2021 iz <https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/tipslm15/default/table?lang=en>
10. Eurostat. (2021b, 25. junij). *Exports and imports by Member States of the EU/third countries*. Pridobljeno 20. junija 2020 iz http://appsso.eurostat.ec.europa.eu/nui/show.do?dataset=nama_10_exi
11. Eurostat. (2021c, 30. julij). *Real GDP per capita*. Pridobljeno 5. avgusta 2021 iz https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/sdg_08_10/default/table?lang=en
12. EUR-Lex. (1997, 10. november). *Amsterdamska pogodba*. Pridobljeno 29. junija 2020 iz <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=celex:11997D/TXT>
13. EUR-Lex. (2017, 14. marec). *Rimska pogodba (EGS)*. Pridobljeno 13. avgusta 2020 iz <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/SL/TXT/?uri=LEGISSUM:xy0023>
14. Federal Foreign Office. (brez datuma). *The EU enlargement process*. Pridobljeno 27. junija 2020 iz <https://www.auswaertiges-amt.de/en/aussenpolitik/europa/erweiterung-nachbarschaft/-/228726>
15. Hrovatin, N., Kostovec, Č., Kumar, A., Mrak, M., Rant, V., Šlander, Wostner, S. & Kejžar Zajc, K. (2017). *Ekonomika Evropske unije*. Ljubljana: Ekonomska fakulteta.
16. IndexMundi. (2019, 28. december). *International tourism, number of arrivals*. Pridobljeno 1. julija 2020 iz <https://www.indexmundi.com/facts/indicators/ST.INT.ARVL>
17. Kandžija, V. & Kumar, A. (2012). *EU Enlargement Perspective – Inside and outside concepts*. Travnik: University "Vitez".
18. Lenman B. & Marsden H. (2005). *Nice, Treaty of*. Pridobljeno 15. avgusta 2020 iz http://nukweb.nuk.uni-lj.si/login?qurl=https%3A%2F%2Fsearch.credoreference.com%2Fcontent%2Fentry%2Fchambdictwh%2Fnice_treaty_of%2F0%3FinstitutionId%3D8672
19. McDonald, F. & Dearden, S. (2005). *European Economic Integration* (4. izd.). Harlow: Pearson Education Limited.
20. Mehikić, M. & Šabič, Z. (2008). *Pogojevanje članstva v Evropski uniji*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
21. Nello, S. S. (2009). *The European Union* (2. izd.). Meidenhead: McGraw-Hill Education
22. OECD. (2021). *Unemployment rate*. Pridobljeno 27. junija 2020 iz <https://data.oecd.org/unemp/unemployment-rate.htm>
23. OECD. (2003, 28. april). *Foreign tourists*. Pridobljeno 8. septembra 2020 iz <https://stats.oecd.org/glossary/detail.asp?ID=1053>
24. RTÉ. (2020, 31. januar). *Key dates in UK's troubled history with EU*. Pridobljeno 25. avgusta 2020 iz <https://www.rte.ie/news/brexit/2020/0131/1112116-uk-eu-history/>
25. Segal, T. (2021a, 20. januar). *Import definition*. Pridobljeno 5. marca 2021 iz <https://www.investopedia.com/terms/i/import.asp>
26. Segal, T. (2021b, 8. februar). *Export Definition*. Pridobljeno 5. marca 2021 iz <https://www.investopedia.com/terms/e/export.asp>

27. Sever, M., Sever, V. & Sankovič, N. (2004). *Almanah EU s spletnimi povezavami*. Ljubljana: Tehniška založba Slovenije.
28. Sokolska I. (2021, marec). *Maastrichtska in amsterdamska pogodba*. Pridobljeno 21. marca 2021 iz <https://www.europarl.europa.eu/factsheets/sl/sheet/3/maastrichtska-in-amsterdamska-pogodba>
29. Urad Republike Slovenije za makroekonomske analize in razvoj – UMAR. (2009a). *Stopnja brezposelnosti*. Pridobljeno 27. junija 2020 iz https://www.umar.gov.si/fileadmin/user_upload/publikacije/pr/2009/ml/4/ML-Brezposelnost_2009_Kraigher_.pdf
30. Urad Republike Slovenije za makroekonomske analize in razvoj – UMAR. (2009b). *Stopnja delovne aktivnosti*. Pridobljeno 27. junija 2020 iz https://www.umar.gov.si/fileadmin/user_upload/publikacije/pr/2009/ml/4/ML-Delovna_aktivnosti_2009_Kraigher_.pdf
31. Ziller, J. (2019, 30. september). *Lisbon Treaty* Pridobljeno 29. avgusta 2020 iz <https://oxfordre.com/politics/view/10.1093/acrefore/9780190228637.001.0001/acrefore-9780190228637-e-1066#acrefore-9780190228637-e-1066>
32. World-wide-tax. (brez datuma). *Key Data on World Taxes, Income Tax Rates, Tax Rates Comparison Table, Business & Finance Worldwide*. Pridobljeno 17. julija 2020 iz <http://www.worldwide-tax.com/>

PRILOGE

Priloga 1: Tabele kazalnikov za Poljsko

Tabela 1: BDP na prebivalca v Poljski v obdobju 2000–2018

Leto	BDP na prebivalca	Verižni indeks	Stopnja rasti	I2004
2000	6.450	100	0	88,84
2001	6.530	101,24	2,9	89,94
2002	6.670	102,14	2,14	91,87
2003	6.910	103,60	3,60	95,18
2004	7.260	105,07	5,07	100,00
2005	7.510	103,44	3,44	103,44
2006	7.980	106,26	6,26	109,92
2007	8.550	107,14	7,14	117,77
2008	8.910	104,21	4,21	122,73
2009	9.070	101,80	1,80	124,93
2010	9.400	103,64	3,64	129,48
2011	9.850	104,79	4,79	135,67
2012	9.980	101,32	1,32	137,47
2013	10.100	101,20	1,20	139,12
2014	10.440	103,37	3,37	143,80
2015	10.890	104,31	4,31	150,00
2016	11.240	103,21	3,21	154,82
2017	11.790	104,89	4,89	162,40
2018	12.420	105,34	5,34	171,07

Prirejeno po Eurostat (2021c).

Tabela 2: Brezposelnost v Poljski v obdobju 2000–2018

Leto	Stopnja brezposelnosti v %	I2004
2000	16,10	84,29
2001	18,30	95,81
2002	20,00	104,71
2003	19,80	103,66
2004	19,10	100,00
2005	17,90	93,72
2006	14,00	73,30
2007	9,60	50,26
2008	7,00	36,65
2009	8,10	42,41
2010	9,70	50,79
2011	9,70	50,79
2012	10,10	52,88
2013	10,30	53,93
2014	9,00	47,12
2015	7,50	39,27
2016	6,20	32,46
2017	4,90	25,65
2018	3,90	20,42

Prirejeno po OECD (2021).

Tabela 3: Število tujih turistov v Poljski v obdobju 2000–2018

Leto	Število tujih turistov v tisoč	Verižni indeks	Stopnja rasti	I2004
2000	17400	100,00	0,00	121,76
2001	15000	86,21	-13,79	104,97
2002	13980	93,20	-6,80	97,83
2003	13720	98,14	-1,86	96,01
2004	14290	104,15	4,15	100,00
2005	15200	106,37	6,37	106,37
2006	15670	103,09	3,09	109,66
2007	14975	95,56	-4,44	104,79
2008	12960	86,54	-13,46	90,69
2009	11890	91,74	-8,26	83,21
2010	12470	104,88	4,88	87,26
2011	13350	107,06	7,06	93,42
2012	14840	111,16	11,16	103,85
2013	15800	106,47	6,47	110,57
2014	16000	101,27	1,27	111,97
2015	16728	104,55	4,55	117,06
2016	17471	104,44	4,44	122,26
2017	18258	104,50	4,50	127,77
2018	19622	107,47	7,47	137,31

Prirejeno po IndexMundi (2020).

Tabela 4: Število aktivnega prebivalstva Poljske v obdobju 2000–2018

Leto	Št. Aktivenga prebivalstva v tisoč	Verižni indeks rasti	Stonja rasti	I2004
2000	16928	100,00	0	101,20
2001	17030	100,60	0,60	101,81
2002	16893	99,20	-0,80	100,99
2003	16644	98,53	-1,47	99,50
2004	16727	100,50	0,50	100,00
2005	16873	100,87	0,87	100,87
2006	16679	98,85	-1,15	99,71
2007	16610	99,59	-0,41	99,30
2008	16765	100,93	0,93	100,23
2009	17039	101,63	1,63	101,87
2010	16879	99,06	-0,94	100,91
2011	16968	100,53	0,53	101,44
2012	17085	100,69	0,69	102,14
2013	17101	100,09	0,09	102,24
2014	17153	100,30	0,30	102,55
2015	17112	99,76	-0,24	102,30
2016	16961	99,12	-0,88	101,40
2017	16919	99,75	-0,25	101,15
2018	16790	99,24	-0,76	100,38

Prirejeno po Eurostat (2021a).

Tabela 5: Izvoz Poljske v obdobju 2000–2018

Leto	Izvoz v Milijonih	Verižni indeks	Stopnja rasti	I2004
2000	50.749	100	0	71,85
2001	57.838	113,97	13,97	81,89
2002	60.434	104,49	4,49	85,57
2003	64.203	106,24	6,24	90,90
2004	70.627	110,01	10,01	100,00
2005	85.210	120,65	20,65	120,65
2006	103.976	122,02	22,02	147,22
2007	121.044	116,42	16,42	171,38
2008	138.626	114,53	14,53	196,28
2009	117.906	85,05	-14,95	166,94
2010	144.921	122,91	22,91	205,19
2011	161.843	111,68	11,68	229,15
2012	173.053	106,93	6,93	245,02
2013	182.840	105,66	5,66	258,88
2014	195.586	106,97	6,97	276,93
2015	212.967	108,89	8,89	301,54
2016	222.635	104,54	4,54	315,23
2017	253.925	114,05	14,05	359,53
2018	275.929	108,67	8,67	390,68

Prirejeno po Eurostat (2021b).

Tabela 6: Uvoz Poljske v obdobju 2000–2018

Leto	Uvoz v Milijonih	Verižni indeks	Stopnja rasti	I2004
2000	62.551	100	0	82,13
2001	65.517	104,74	4,74	86,03
2002	67.596	103,17	3,17	88,76
2003	69.307	102,53	2,53	91,00
2004	76.158	109,89	9,89	100,00
2005	87.808	115,30	15,30	115,30
2006	109.642	124,87	24,87	143,97
2007	132.133	120,51	20,51	173,50
2008	157.083	118,88	18,88	206,26
2009	120.623	76,79	-23,21	158,39
2010	152.150	126,14	26,14	199,78
2011	169.282	111,26	11,26	222,28
2012	174.767	103,24	3,24	229,48
2013	175.152	100,22	0,22	229,99
2014	189.661	108,28	8,28	249,04
2015	199.659	105,27	5,27	262,16
2016	205.417	102,88	2,88	269,72
2017	234.381	114,10	14,10	307,76
2018	258.872	110,45	10,45	339,91

Prirejeno po Eurostat (2021b).

Priloga 2: Tabele kazalnikov za Slovenijo

Tabela 7: BDP na prebivalca v Sloveniji v obdobju 2000–2018

Leto	BDP na prebivalca	Verižni indeks	Stopnja rasti	I2004
2000	13.980	100	0	87,43
2001	14.410	103,08	2,9	90,12
2002	14.900	103,40	3,40	93,18
2003	15.330	102,89	2,89	95,87
2004	15.990	104,31	4,31	100,00
2005	16.570	103,63	3,63	103,63
2006	17.460	105,37	5,37	109,19
2007	18.570	106,36	6,36	116,14
2008	19.190	103,34	3,34	120,01
2009	17.570	91,56	-8,44	109,88
2010	17.750	101,02	1,02	111,01
2011	17.870	100,68	0,68	111,76
2012	17.360	97,15	-2,85	108,57
2013	17.160	98,85	-1,15	107,32
2014	17.620	102,68	2,68	110,19
2015	17.990	102,10	2,10	112,51
2016	18.550	103,11	3,11	116,01
2017	19.430	104,74	4,74	121,51
2018	20.220	104,07	4,07	126,45

Prirejeno po Eurostat (2021c).

Tabela 8: Brezposelnost v Sloveniji v obdobju 2000–2018

Leto	Stopnja brezposelnosti v %	I2004
2000	6,70	106,35
2001	6,20	98,41
2002	6,30	100,00
2003	6,70	106,35
2004	6,30	100,00
2005	6,50	103,17
2006	6,00	95,24
2007	4,90	77,78
2008	4,40	69,84
2009	5,90	93,65
2010	7,30	115,87
2011	8,20	130,16
2012	8,90	141,27
2013	10,20	161,90
2014	9,70	153,97
2015	9,00	142,86
2016	8,00	126,98
2017	6,60	104,76
2018	5,10	80,95

Prirejeno po OECD (2021).

Tabela 9: Število tujih turistov v Sloveniji v obdobju 2000–2018

Leto	Število tujih turistov v tisoč	Verižni indeks	Stopnja rasti	I2004
2000	1090	100,00	0,00	72,72
2001	1219	111,83	11,83	81,32
2002	1302	106,81	6,81	86,86
2003	1373	105,45	5,45	91,59
2004	1499	109,18	9,18	100,00
2005	1555	103,74	3,74	103,74
2006	1617	103,99	3,99	107,87
2007	1751	108,29	8,29	116,81
2008	1958	111,82	11,82	130,62
2009	1824	93,16	-6,84	121,68
2010	2049	112,34	12,34	136,69
2011	2236	109,13	9,13	149,17
2012	2377	106,31	6,31	158,57
2013	2502	105,26	5,26	166,91
2014	2675	106,91	6,91	178,45
2015	3022	112,97	12,97	201,60
2016	3397	112,41	12,41	226,62
2017	3991	117,49	17,49	266,24
2018	4425	110,87	10,87	295,20

Prirejeno po IndexMundi (2020).

Tabela 10: Število aktivnega prebivalstva Slovenije v obdobju 2000–2018

Leto	Št. Aktivnega prebivalstva v tisoč	Verižni indeks	Stonja rasti	I2004
2000	942	100,00	0	96,02
2001	953	101,17	1,17	97,15
2002	950	99,69	-0,31	96,84
2003	943	99,26	-0,74	96,13
2004	981	104,03	4,03	100,00
2005	991	101,02	1,02	101,02
2006	997	100,61	0,61	101,63
2007	1007	101,00	1,00	102,65
2008	1021	101,39	1,39	104,08
2009	1016	99,51	-0,49	103,57
2010	1017	100,10	0,10	103,67
2011	998	98,13	-1,87	101,73
2012	996	99,80	-0,20	101,53
2013	990	99,40	-0,60	100,92
2014	991	100,10	0,10	101,02
2015	992	100,10	0,10	101,12
2016	982	98,99	-1,01	100,10
2017	1011	102,95	2,95	103,06
2018	1015	100,40	0,40	103,47

Prirejeno po Eurostat (2021a).

Tabela 11: Izvoz Slovenije v obdobju 2000–2018

Leto	Izvoz v Milijonih	Verižni indeks	Stopnja rasti	I2004
2000	11036	100	0	72,40
2001	12068	109,35	9,35	79,17
2002	13038	108,04	8,04	85,53
2003	13384	102,65	2,65	87,80
2004	15244	113,90	13,90	100,00
2005	17394	114,10	14,10	114,10
2006	20385	117,20	17,20	133,72
2007	23713	116,33	16,33	155,56
2008	25150	106,06	6,06	164,98
2009	20761	82,55	-17,45	136,19
2010	23372	112,58	12,58	153,32
2011	26033	111,39	11,39	170,78
2012	26426	101,51	1,51	173,35
2013	27055	102,38	2,38	177,48
2014	28659	105,93	5,93	188,00
2015	29974	104,59	4,59	196,63
2016	31474	105,00	5,00	206,47
2017	35664	113,31	13,31	233,95
2018	38785	108,75	8,75	254,43

Prirejeno po Eurostat (2021b) in Eurostat (2018).

Tabela 12: Uvoz Slovenije v obdobju 2000–2018

Leto	Uvoz v Milijonih	Verižni indeks	Stopnja rasti	I2004
2000	11800	100	0	75,67
2001	12266	103,95	3,95	78,65
2002	12734	103,82	3,82	81,65
2003	13413	105,33	5,33	86,01
2004	15595	116,27	16,27	100,00
2005	17530	112,41	12,41	112,41
2006	20371	116,21	16,21	130,63
2007	24141	118,51	18,51	154,80
2008	25948	107,49	7,49	166,39
2009	20251	78,04	-21,96	129,86
2010	22988	113,52	13,52	147,41
2011	25582	111,28	11,28	164,04
2012	25193	98,48	-1,52	161,55
2013	25250	100,23	0,23	161,91
2014	26117	103,43	3,43	167,47
2015	26865	102,86	2,86	172,27
2016	28024	104,31	4,31	179,70
2017	31796	113,46	13,46	203,89
2018	34793	109,43	9,43	223,10

Prirejeno po Eurostat (2020b) in Eurostat (2018).

Priloga 3: Tabele kazalnikov za Češko

Tabela 13: BDP na prebivalca v Češki v obdobju 2000–2018

Leto	BDP na prebivalca	Verižni indeks	Stopnja rasti	I2004
2000	11230	100	0	87,46
2001	11620	103,47	2,9	90,50
2002	11830	101,81	1,81	92,13
2003	12260	103,63	3,63	95,48
2004	12840	104,73	4,73	100,00
2005	13650	106,31	6,31	106,31
2006	14530	106,45	6,45	113,16
2007	15250	104,96	4,96	118,77
2008	15500	101,64	1,64	120,72
2009	14690	94,77	-5,23	114,41
2010	15020	102,25	2,25	116,98
2011	15310	101,93	1,93	119,24
2012	15170	99,09	-0,91	118,15
2013	15160	99,93	-0,07	118,07
2014	15480	102,11	2,11	120,56
2015	16290	105,23	5,23	126,87
2016	16670	102,33	2,33	129,83
2017	17490	104,92	4,92	136,21
2018	17990	102,86	2,86	140,11

Prirejeno po Eurostat (2021c).

Tabela 14: Brezposelnost v Češki v obdobju 2000–2018

Leto	Stopnja brezposelnosti v %	I2004
2000	8,80	106,02
2001	8,10	97,59
2002	7,30	87,95
2003	7,80	93,98
2004	8,30	100,00
2005	7,90	95,18
2006	7,10	85,54
2007	5,30	63,86
2008	4,40	53,01
2009	6,70	80,72
2010	7,30	87,95
2011	6,70	80,72
2012	7,00	84,34
2013	7,00	84,34
2014	6,10	73,49
2015	5,10	61,45
2016	4,00	48,19
2017	2,90	34,94
2018	2,30	27,71

Prirejeno po OECD (2021).

Tabela 15: Število tujih turistov v Češki v obdobju 2000–2018

Leto	Število tujih turistov v tisoč	Verižni indeks	Stopnja rasti	I2004
2000	4773	100,00	0,00	78,75
2001	5405	113,24	13,24	89,18
2002	4743	87,75	-12,25	78,25
2003	5076	107,02	7,02	83,75
2004	6061	119,41	19,41	100,00
2005	6336	104,54	4,54	104,54
2006	6435	101,56	1,56	106,17
2007	6680	103,81	3,81	110,21
2008	6649	99,54	-0,46	109,70
2009	6032	90,72	-9,28	99,52
2010	6334	105,01	5,01	104,50
2011	6715	106,02	6,02	110,79
2012	7647	113,88	13,88	126,17
2013	7852	102,68	2,68	129,55
2014	8096	103,11	3,11	133,58
2015	8707	107,55	7,55	143,66
2016	9321	107,05	7,05	153,79
2017	10160	109,00	9,00	167,63
2018	10611	104,44	4,44	175,07

Prirjeno po IndexMundi (2020).

Tabela 16: Število aktivnega prebivalstva Češke v obdobju 2000–2018

Leto	Št. Aktivenga prebivalstva v tisoč	Verižni indeks	Stonja rasti	I2004
2000	5076	100,00	0	100,26
2001	5045	99,39	-0,61	99,64
2002	5048	100,06	0,06	99,70
2003	5044	99,92	-0,08	99,62
2004	5063	100,38	0,38	100,00
2005	5118	101,09	1,09	101,09
2006	5140	100,43	0,43	101,52
2007	5132	99,84	-0,16	101,36
2008	5163	100,60	0,60	101,98
2009	5209	100,89	0,89	102,88
2010	5192	99,67	-0,33	102,55
2011	5146	99,11	-0,89	101,64
2012	5175	100,56	0,56	102,21
2013	5213	100,73	0,73	102,96
2014	5206	99,87	-0,13	102,82
2015	5201	99,90	-0,10	102,73
2016	5226	100,48	0,48	103,22
2017	5248	100,42	0,42	103,65
2018	5267	100,36	0,36	104,03

Prirejeno po Eurostat (2021a).

Tabela 17: Izvoz Češke v obdobju 2000–2018

Leto	Izvoz v Milijonih	Verižni indeks	Stopnja rasti	I2004
2000	50749	100	0	71,85
2001	57838	113,97	13,97	81,89
2002	60434	104,49	4,49	85,57
2003	64203	106,24	6,24	90,90
2004	70627	110,01	10,01	100,00
2005	85210	120,65	20,65	120,65
2006	103976	122,02	22,02	147,22
2007	121044	116,42	16,42	171,38
2008	138626	114,53	14,53	196,28
2009	117906	85,05	-14,95	166,94
2010	144921	122,91	22,91	205,19
2011	161843	111,68	11,68	229,15
2012	173053	106,93	6,93	245,02
2013	182840	105,66	5,66	258,88
2014	195586	106,97	6,97	276,93
2015	212967	108,89	8,89	301,54
2016	222635	104,54	4,54	315,23
2017	253925	114,05	14,05	359,53
2018	275929	108,67	8,67	390,68

Prirejeno po Eurostat (2021b).

Tabela 18: Uvoz Češke v obdobju 2000–2018

Leto	Uvoz v Milijonih	Verižni indeks	Stopnja rasti	I2004
2000	62551	100	0	82,13
2001	65517	104,74	4,74	86,03
2002	67596	103,17	3,17	88,76
2003	69307	102,53	2,53	91,00
2004	76158	109,89	9,89	100,00
2005	87808	115,30	15,30	115,30
2006	109642	124,87	24,87	143,97
2007	132133	120,51	20,51	173,50
2008	157083	118,88	18,88	206,26
2009	120623	76,79	-23,21	158,39
2010	152150	126,14	26,14	199,78
2011	169282	111,26	11,26	222,28
2012	174767	103,24	3,24	229,48
2013	175152	100,22	0,22	229,99
2014	189661	108,28	8,28	249,04
2015	199659	105,27	5,27	262,16
2016	205417	102,88	2,88	269,72
2017	234381	114,10	14,10	307,76
2018	258872	110,45	10,45	339,91

Prirejeno po Eurostat (2021b).

Priloga 4: Tabele kazalnikov za Slovaška

Tabela 19: BDP na prebivalca v Slovaški v obdobju 2000–2018

Leto	Št. Aktivnega prebivalstva v tisoč	Verižni indeks	Stonja rasti	I2004
2000	2580	100,00	0	97,65
2001	2622	101,63	1,63	99,24
2002	2605	99,35	-0,65	98,60
2003	2614	100,35	0,35	98,94
2004	2642	101,07	1,07	100,00
2005	2636	99,77	-0,23	99,77
2006	2650	100,53	0,53	100,30
2007	2646	99,85	-0,15	100,15
2008	2679	101,25	1,25	101,40
2009	2680	100,04	0,04	101,44
2010	2696	100,60	0,60	102,04
2011	2668	98,96	-1,04	100,98
2012	2695	101,01	1,01	102,01
2013	2703	100,30	0,30	102,31
2014	2707	100,15	0,15	102,46
2015	2719	100,44	0,44	102,91
2016	2738	100,70	0,70	103,63
2017	2726	99,56	-0,44	103,18
2018	2713	99,52	-0,48	102,69

Prirejeno po Eurostat (2021c).

Tabela 20: Brezposelnost v Slovaški v obdobju 2000–2018

Leto	Stopnja brezposelnosti v %	I2004
2000	18,9	102,72
2001	19,5	105,98
2002	18,8	102,17
2003	17,7	96,20
2004	18,4	100,00
2005	16,4	89,13
2006	13,5	73,37
2007	11,2	60,87
2008	9,6	52,17
2009	12,1	65,76
2010	14,5	78,80
2011	13,7	74,46
2012	14	76,09
2013	14,2	77,17
2014	13,2	71,74
2015	11,5	62,50
2016	9,7	52,72
2017	8,1	44,02
2018	6,5	35,33

Prirejeno po OECD (2021).

Tabela 21: Število tujih turistov v Slovaški v obdobju 2000–2018

Leto	Število tujih turistov v tisoč	Verižni indeks	Stopnja rasti	I2004
2000	1053	100,00	0,00	75,16
2001	1219	115,76	15,76	87,01
2002	1399	114,77	14,77	99,86
2003	1387	99,14	-0,86	99,00
2004	1401	101,01	1,01	100,00
2005	1515	108,14	8,14	108,14
2006	1612	106,40	6,40	115,06
2007	1685	104,53	4,53	120,27
2008	1767	104,87	4,87	126,12
2009	1298	73,46	-26,54	92,65
2010	1327	102,23	2,23	94,72
2011	1460	110,02	10,02	104,21
2012	1528	104,66	4,66	109,06
2013	1670	109,29	9,29	119,20
2014	1475	88,32	-11,68	105,28
2015	1721	116,68	16,68	122,84
2016	2027	117,78	17,78	144,68
2017	2162	106,66	6,66	154,32
2018	2256	104,35	4,35	161,03

Prirejeno po IndexMundi (2020).

Tabela 22: Število aktivnega prebivalstva Slovaške v obdobju 2000–2018

Leto	Št. Aktivenga prebivalstva v tisoč	Verižni indeks	Stonja rasti	I2004
2000	2580	100,00	0	97,65
2001	2622	101,63	1,63	99,24
2002	2605	99,35	-0,65	98,60
2003	2614	100,35	0,35	98,94
2004	2642	101,07	1,07	100,00
2005	2636	99,77	-0,23	99,77
2006	2650	100,53	0,53	100,30
2007	2646	99,85	-0,15	100,15
2008	2679	101,25	1,25	101,40
2009	2680	100,04	0,04	101,44
2010	2696	100,60	0,60	102,04
2011	2668	98,96	-1,04	100,98
2012	2695	101,01	1,01	102,01
2013	2703	100,30	0,30	102,31
2014	2707	100,15	0,15	102,46
2015	2719	100,44	0,44	102,91
2016	2738	100,70	0,70	103,63
2017	2726	99,56	-0,44	103,18
2018	2713	99,52	-0,48	102,69

Prirejeno po Eurostat (2021a).

Tabela 23: Izvoz Slovaške v obdobju 2000–2018

Leto	Izvoz v Milijonih	Verižni indeks	Stopnja rasti	I2004
2000	11912	100	0	49,64
2001	13657	114,65	14,65	56,91
2002	15006	109,88	9,88	62,53
2003	18775	125,12	25,12	78,23
2004	23999	127,82	27,82	100,00
2005	28489	118,71	18,71	118,71
2006	37047	130,04	30,04	154,37
2007	46976	126,80	26,80	195,74
2008	52976	112,77	12,77	220,74
2009	43608	82,32	-17,68	181,71
2010	52647	120,73	20,73	219,37
2011	60543	115,00	15,00	252,27
2012	66897	110,50	10,50	278,75
2013	69608	104,05	4,05	290,05
2014	69788	100,26	0,26	290,80
2015	73396	105,17	5,17	305,83
2016	75955	103,49	3,49	316,49
2017	80439	105,90	5,90	335,18
2018	86215	107,18	7,18	359,24

Prirejeno po Eurostat (2021b).

Tabela 24: Uvoz Slovaške v obdobju 2000–2018

Leto	Uvoz v Milijonih	Verižni indeks	Stopnja rasti	I2004
2000	12445	100	0	50,71
2001	15437	124,04	24,04	62,91
2002	16701	108,19	8,19	68,06
2003	18919	113,28	13,28	77,09
2004	24540	129,71	29,71	100,00
2005	29720	121,11	21,11	121,11
2006	38026	127,95	27,95	154,96
2007	46733	122,90	22,90	190,44
2008	54149	115,87	15,87	220,66
2009	43716	80,73	-19,27	178,14
2010	52859	120,91	20,91	215,40
2011	60041	113,59	13,59	244,67
2012	62841	104,66	4,66	256,08
2013	65441	104,14	4,14	266,67
2014	66114	101,03	1,03	269,41
2015	70943	107,30	7,30	289,09
2016	73565	103,70	3,70	299,78
2017	78571	106,80	6,80	320,18
2018	84411	107,43	7,43	343,97

Prirejeno po Eurostat (2021b).

Priloga 5: Tabele kazalnikov za Madžarska

Tabela 25: BDP na prebivalca v Madžarski v obdobju 2000–2018

Leto	BDP na prebivalca	Verižni indeks	Stopnja rasti	I2004
2000	7910	100	0	83,18
2001	8250	104,30	2,9	86,75
2002	8670	105,09	5,09	91,17
2003	9050	104,38	4,38	95,16
2004	9510	105,08	5,08	100,00
2005	9930	104,42	4,42	104,42
2006	10340	104,13	4,13	108,73
2007	10390	100,48	0,48	109,25
2008	10510	101,15	1,15	110,52
2009	9820	93,43	-6,57	103,26
2010	9960	101,43	1,43	104,73
2011	10180	102,21	2,21	107,05
2012	10090	99,12	-0,88	106,10
2013	10310	102,18	2,18	108,41
2014	10770	104,46	4,46	113,25
2015	11210	104,09	4,09	117,88
2016	11480	102,41	2,41	120,72
2017	12010	104,62	4,62	126,29
2018	12680	105,58	5,58	133,33

Prirejeno po Eurostat (2021c).

Tabela 26: Brezposelnost v Madžarski v obdobju 2000–2018

Leto	stopnja brezposelnosti v %	I2004
2000	6,3	103,28
2001	5,6	91,80
2002	5,6	91,80
2003	5,7	93,44
2004	6,1	100,00
2005	7,2	118,03
2006	7,5	122,95
2007	7,4	121,31
2008	7,8	127,87
2009	10	163,93
2010	11,2	183,61
2011	11,1	181,97
2012	11	180,33
2013	10,1	165,57
2014	7,7	126,23
2015	6,8	111,48
2016	5,1	83,61
2017	4,2	68,85
2018	3,7	60,66

Prirejeno po OECD (2021).

Tabela 27: Število tujih turistov v Madžarski v obdobju 2000–2018

Leto	Število tujih turistov v tisoč	Verižni indeks	Stopnja rasti	I2004
2000	2992	100,00	0,00	91,50
2001	3070	102,61	2,61	93,88
2002	3013	98,14	-1,86	92,14
2003	2948	97,84	-2,16	90,15
2004	3270	110,92	10,92	100,00
2005	3446	105,38	5,38	105,38
2006	3310	96,05	-3,95	101,22
2007	3451	104,26	4,26	105,54
2008	3516	101,88	1,88	107,52
2009	3228	91,81	-8,19	98,72
2010	3462	107,25	7,25	105,87
2011	3822	110,40	10,40	116,88
2012	4164	108,95	8,95	127,34
2013	4388	105,38	5,38	134,19
2014	4618	105,24	5,24	141,22
2015	4929	106,73	6,73	150,73
2016	5302	107,57	7,57	162,14
2017	5650	106,56	6,56	172,78
2018	5945	105,22	5,22	181,80

Prirejeno po IndexMundi (2020).

Tabela 28: Število aktivnega prebivalstva Madžarske v obdobju 2000–2018

Leto	Št. Aktivenga prebivalstva v tisoč	Verižni indeks	Stonja rasti	I2004
2000	4068	100,00	0	98,57
2001	4085	100,42	0,42	98,98
2002	4090	100,12	0,12	99,10
2003	4142	101,27	1,27	100,36
2004	4127	99,64	-0,36	100,00
2005	4180	101,28	1,28	101,28
2006	4222	101,00	1,00	102,30
2007	4184	99,10	-0,90	101,38
2008	4144	99,04	-0,96	100,41
2009	4135	99,78	-0,22	100,19
2010	4171	100,87	0,87	101,07
2011	4190	100,46	0,46	101,53
2012	4265	101,79	1,79	103,34
2013	4300	100,82	0,82	104,19
2014	4413	102,63	2,63	106,93
2015	4483	101,59	1,59	108,63
2016	4543	101,34	1,34	110,08
2017	4565	100,48	0,48	110,61
2018	4582	100,37	0,37	111,02

Prirejeno po Eurostat (2021a).

Tabela 29: Izvoz Madžarske v obdobju 2000–2018

Leto	Izvoz v Milijonih	Verižni indeks	Stopnja rasti	I2004
2000	34257	100	0	68,56
2001	38935	113,66	13,66	77,93
2002	41717	107,15	7,15	83,50
2003	42499	101,87	1,87	85,06
2004	49963	117,56	17,56	100,00
2005	56945	113,97	13,97	113,97
2006	67972	119,36	19,36	136,04
2007	79699	117,25	17,25	159,52
2008	85789	107,64	7,64	171,71
2009	70220	81,85	-18,15	140,54
2010	80922	115,24	15,24	161,96
2011	87930	108,66	8,66	175,99
2012	86092	97,91	-2,09	172,31
2013	87324	101,43	1,43	174,78
2014	92581	106,02	6,02	185,30
2015	98722	106,63	6,63	197,59
2016	100450	101,75	1,75	201,05
2017	109454	108,96	8,96	219,07
2018	113633	103,82	3,82	227,43

Prirejeno po Eurostat (2021b).

Tabela 30: Uvoz Madžarske v obdobju 2000–2018

Leto	Uvoz v Milijonih	Verižni indeks	Stopnja rasti	I2004
2000	36148	100	0	67,85
2001	39709	109,85	9,85	74,53
2002	43185	108,75	8,75	81,05
2003	45472	105,30	5,30	85,35
2004	53279	117,17	17,17	100,00
2005	59043	110,82	10,82	110,82
2006	69011	116,88	16,88	129,53
2007	79149	114,69	14,69	148,56
2008	85404	107,90	7,90	160,30
2009	66416	77,77	-22,23	124,66
2010	75679	113,95	13,95	142,04
2011	81718	107,98	7,98	153,38
2012	79336	97,09	-2,91	148,91
2013	80190	101,08	1,08	150,51
2014	85860	107,07	7,07	161,15
2015	89759	104,54	4,54	168,47
2016	90368	100,68	0,68	169,61
2017	100299	110,99	10,99	188,25
2018	107782	107,46	7,46	202,30

Prirejeno po Eurostat (2021b).

Priloga 6: Tabele kazalnikov za Estonija

Tabela 31: BDP na prebivalca v Estoniji v obdobju 2000–2018

Leto	BDP na prebivalca	Verižni indeks	Stopnja rasti	I2004
2000	7570	100	0	75,02
2001	8070	106,61	2,9	79,98
2002	8680	107,56	7,56	86,03
2003	9390	108,18	8,18	93,06
2004	10090	107,45	7,45	100,00
2005	11110	110,11	10,11	110,11
2006	12270	110,44	10,44	121,61
2007	13270	108,15	8,15	131,52
2008	12640	95,25	-4,75	125,27
2009	10840	85,76	-14,24	107,43
2010	11150	102,86	2,86	110,51
2011	12010	107,71	7,71	119,03
2012	12420	103,41	3,41	123,09
2013	12640	101,77	1,77	125,27
2014	13060	103,32	3,32	129,44
2015	13330	102,07	2,07	132,11
2016	13720	102,93	2,93	135,98
2017	14480	105,54	5,54	143,51
2018	15070	104,07	4,07	149,36

Prirejeno po Eurostat (2021c).

Tabela 32: Brezposelnost v Estoniji v obdobju 2000–2018

Leto	Stopnja brezposelnosti v %	I2004
2000	14,5	143,56
2001	13	128,71
2002	11,3	111,88
2003	10,3	101,98
2004	10,1	100,00
2005	8	79,21
2006	5,9	58,42
2007	4,6	45,54
2008	5,5	54,46
2009	13,6	134,65
2010	16,7	165,35
2011	12,4	122,77
2012	10,0	99,01
2013	8,6	85,15
2014	7,4	73,27
2015	6,2	61,39
2016	6,8	67,33
2017	5,8	57,43
2018	5,4	53,47

Prirejeno po OECD (2021).

Tabela 33: Število tujih turistov v Estoniji v obdobju 2000–2018

Leto	Število tujih turistov v tisoč	Verižni indeks	Stopnja rasti	I2004
2000	1220	100,00	0,00	69,71
2001	1320	108,20	8,20	75,43
2002	1362	103,18	3,18	77,83
2003	1462	107,34	7,34	83,54
2004	1750	119,70	19,70	100,00
2005	1917	109,54	9,54	109,54
2006	1940	101,20	1,20	110,86
2007	1900	97,94	-2,06	108,57
2008	2222	116,95	16,95	126,97
2009	2180	98,11	-1,89	124,57
2010	2511	115,18	15,18	143,49
2011	2823	112,43	12,43	161,31
2012	2957	104,75	4,75	168,97
2013	3111	105,21	5,21	177,77
2014	3160	101,58	1,58	180,57
2015	2961	93,70	-6,30	169,20
2016	3131	105,74	5,74	178,91
2017	3244	103,61	3,61	185,37
2018	3234	99,69	-0,31	184,80

Prirejeno po IndexMundi (2020).

Tabela 34: Število aktivnega prebivalstva Estonije v obdobju 2000–2018

Leto	Št. Aktivenga prebivalstva v tisoč	Verižni indeks	Stonja rasti	I2004
2000	666	100,00	0	102,94
2001	659	98,95	-1,05	101,85
2002	644	97,72	-2,28	99,54
2003	651	101,09	1,09	100,62
2004	647	99,39	-0,61	100,00
2005	647	100,00	0,00	100,00
2006	667	103,09	3,09	103,09
2007	664	99,55	-0,45	102,63
2008	670	100,90	0,90	103,55
2009	666	99,40	-0,60	102,94
2010	661	99,25	-0,75	102,16
2011	665	100,61	0,61	102,78
2012	658	98,95	-1,05	101,70
2013	655	99,54	-0,46	101,24
2014	648	98,93	-1,07	100,15
2015	654	100,93	0,93	101,08
2016	658	100,61	0,61	101,70
2017	665	101,06	1,06	102,78
2018	666	100,15	0,15	102,94

Prirejeno po Eurostat (2021a).

Tabela 35: Izvoz Estonije v obdobju 2000–2018

Leto	Izvoz v Milijonih	Verižni indeks	Stopnja rasti	I2004
2000	3804	100	0	63,70
2001	4278	112,46	12,46	71,63
2002	4534	105,98	5,98	75,92
2003	4999	110,26	10,26	83,71
2004	5972	119,46	19,46	100,00
2005	7423	124,30	24,30	124,30
2006	8585	115,65	15,65	143,75
2007	10267	119,59	19,59	171,92
2008	11033	107,46	7,46	184,75
2009	8601	77,96	-22,04	144,02
2010	11063	128,62	28,62	185,25
2011	14443	130,55	30,55	241,85
2012	15447	106,95	6,95	258,66
2013	15993	103,53	3,53	267,80
2014	16413	102,63	2,63	274,83
2015	15976	97,34	-2,66	267,52
2016	16803	105,18	5,18	281,36
2017	18102	107,73	7,73	303,11
2018	19333	106,80	6,80	323,73

Prirejeno po Eurostat (2021b) in Eurostat (2018).

Tabela 36: Uvoz Estonije v obdobju 2000–2018

Leto	Uvoz v Milijonih	Verižni indeks	Stopnja rasti	I2004
2000	4003	100	0	59,42
2001	4556	113,81	13,81	67,63
2002	5113	112,23	12,23	75,89
2003	5738	112,22	12,22	85,17
2004	6737	117,41	17,41	100,00
2005	7997	118,70	18,70	118,70
2006	9956	124,50	24,50	147,78
2007	11709	117,61	17,61	173,80
2008	11682	99,77	-0,23	173,40
2009	7900	67,63	-32,37	117,26
2010	10117	128,06	28,06	150,17
2011	13473	133,17	33,17	199,99
2012	15149	112,44	12,44	224,86
2013	15485	102,22	2,22	229,85
2014	15713	101,47	1,47	233,23
2015	15164	96,51	-3,49	225,09
2016	15954	105,21	5,21	236,81
2017	17085	107,09	7,09	253,60
2018	18419	107,81	7,81	273,40

Prirejeno po Eurostat (2021b) in Eurostat (2018).

Priloga 7: Tabele kazalnikov za Latvijo

Tabela 37: BDP na prebivalca v Latviji v obdobju 2000–2018

Leto	BDP na prebivalca	Verižni indeks	Stopnja rasti	I2004
2000	5210	100	0	71,27
2001	5610	107,68	2,9	76,74
2002	6080	108,38	8,38	83,17
2003	6660	109,54	9,54	91,11
2004	7310	109,76	9,76	100,00
2005	8180	111,90	11,90	111,90
2006	9240	112,96	12,96	126,40
2007	10250	110,93	10,93	140,22
2008	10010	97,66	-2,34	136,94
2009	8730	87,21	-12,79	119,43
2010	8520	97,59	-2,41	116,55
2011	9240	108,45	8,45	126,40
2012	9750	105,52	5,52	133,38
2013	10080	103,38	3,38	137,89
2014	10290	102,08	2,08	140,77
2015	10790	104,86	4,86	147,61
2016	11150	103,34	3,34	152,53
2017	11620	104,22	4,22	158,96
2018	12180	104,82	4,82	166,62

Prirejeno po Eurostat (2021c).

Tabela 38: Brezposelnost v Latviji v obdobju 2000–2018

Leto	Stopnja brezposelnosti v %	I2004
2000	14,3	121,19
2001	13,5	114,41
2002	12,5	105,93
2003	11,6	98,31
2004	11,8	100,00
2005	10,1	85,59
2006	7	59,32
2007	6,1	51,69
2008	7,7	65,25
2009	17,6	149,15
2010	19,5	165,25
2011	16,2	137,29
2012	15	127,12
2013	11,9	100,85
2014	10,8	91,53
2015	9,9	83,90
2016	9,6	81,36
2017	8,7	73,73
2018	7,4	62,71

Prirejeno po OECD (2021).

Tabela 39: Število tujih turistov v Latviji v obdobju 2000–2018

Leto	Število tujih turistov v tisoč	Verižni indeks	Stopnja rasti	I2004
2000	509	100,00	0,00	47,17
2001	591	116,11	16,11	54,77
2002	848	143,49	43,49	78,59
2003	971	114,50	14,50	89,99
2004	1079	111,12	11,12	100,00
2005	1116	103,43	3,43	103,43
2006	1535	137,54	37,54	142,26
2007	1653	107,69	7,69	153,20
2008	1684	101,88	1,88	156,07
2009	1323	78,56	-21,44	122,61
2010	1373	103,78	3,78	127,25
2011	1493	108,74	8,74	138,37
2012	1435	96,12	-3,88	132,99
2013	1536	107,04	7,04	142,35
2014	1843	119,99	19,99	170,81
2015	2024	109,82	9,82	187,58
2016	1793	88,59	-11,41	166,17
2017	1949	108,70	8,70	180,63
2018	1946	99,85	-0,15	180,35

Prirejeno po IndexMundi (2020).

Tabela 40: Število aktivnega prebivalstva Latvije v obdobju 2000–2018

Leto	Št. Aktivenga prebivalstva v tisoč	Verižni indeks	Stonja rasti	I2004
2000	1074	100,00	0	101,03
2001	1062	98,88	-1,12	99,91
2002	1064	100,19	0,19	100,09
2003	1063	99,91	-0,09	100,00
2004	1063	100,00	0,00	100,00
2005	1049	98,68	-1,32	98,68
2006	1069	101,91	1,91	100,56
2007	1083	101,31	1,31	101,88
2008	1097	101,29	1,29	103,20
2009	1069	97,45	-2,55	100,56
2010	1034	96,73	-3,27	97,27
2011	1007	97,39	-2,61	94,73
2012	1006	99,90	-0,10	94,64
2013	986	98,01	-1,99	92,76
2014	966	97,97	-2,03	90,87
2015	965	99,90	-0,10	90,78
2016	957	99,17	-0,83	90,03
2017	946	98,85	-1,15	88,99
2018	945	99,89	-0,11	88,90

Prirejeno po Eurostat (2021a).

Tabela 41: Izvoz Latvije v obdobju 2000–2018

Leto	Izvoz v Milijonih	Verižni indeks	Stopnja rasti	I2004
2000	3175	100	0	69,60
2001	3562	112,19	12,19	78,08
2002	3716	104,32	4,32	81,46
2003	3785	101,86	1,86	82,97
2004	4562	120,53	20,53	100,00
2005	5926	129,90	29,90	129,90
2006	6901	116,45	16,45	151,27
2007	8720	126,36	26,36	191,14
2008	9631	110,45	10,45	211,11
2009	7988	82,94	-17,06	175,10
2010	9545	119,49	19,49	209,23
2011	11680	122,37	22,37	256,03
2012	13524	115,79	15,79	296,45
2013	13767	101,80	1,80	301,78
2014	14477	105,16	5,16	317,34
2015	14832	102,45	2,45	325,12
2016	15144	102,10	2,10	331,96
2017	16649	109,94	9,94	364,95
2018	17871	107,34	7,34	391,74

Prirejeno po Eurostat (2021b).

Tabela 42: Uvoz Latvije v obdobju 2000–2018

Leto	Uvoz v Milijonih	Verižni indeks	Stopnja rasti	I2004
2000	3863	100	0	60,58
2001	4534	117,37	17,37	71,10
2002	4745	104,65	4,65	74,41
2003	5099	107,46	7,46	79,96
2004	6377	125,06	25,06	100,00
2005	7914	124,10	24,10	124,10
2006	10470	132,30	32,30	164,18
2007	13034	124,49	24,49	204,39
2008	12776	98,02	-1,98	200,34
2009	8292	64,90	-35,10	130,03
2010	9807	118,27	18,27	153,79
2011	12686	129,36	29,36	198,93
2012	14505	114,34	14,34	227,46
2013	14577	100,50	0,50	228,59
2014	14958	102,61	2,61	234,56
2015	15053	100,64	0,64	236,05
2016	14898	98,97	-1,03	233,62
2017	16607	111,47	11,47	260,42
2018	17925	107,94	7,94	281,09

Prirejeno po Eurostat (2021b).

Priloga 8: Tabele kazalnikov za Litvo

Tabela 43: BDP na prebivalca v Litvi v obdobju 2000–2018

Leto	BDP na prebivalca	Verižni indeks	Stopnja rasti	I2004
2000	5230	100	0	71,94
2001	5620	107,46	2,9	77,30
2002	6050	107,65	7,65	83,22
2003	6740	111,40	11,40	92,71
2004	7270	107,86	7,86	100,00
2005	7960	109,49	9,49	109,49
2006	8690	109,17	9,17	119,53
2007	9770	112,43	12,43	134,39
2008	10130	103,68	3,68	139,34
2009	8720	86,08	-13,92	119,94
2010	9050	103,78	3,78	124,48
2011	9820	108,51	8,51	135,08
2012	10330	105,19	5,19	142,09
2013	10810	104,65	4,65	148,69
2014	11290	104,44	4,44	155,30
2015	11620	102,92	2,92	159,83
2016	12070	103,87	3,87	166,02
2017	12760	105,72	5,72	175,52
2018	13390	104,94	4,94	184,18

Prirejeno po Eurostat (2021c).

Tabela 44: Brezposelnost v Litvi v obdobju 2000–2018

Leto	Stopnja brezposelnosti v %	I2004
2000	16,4	150,46
2001	17,4	159,63
2002	13,8	126,61
2003	12,4	113,76
2004	10,9	100,00
2005	8,3	76,15
2006	5,8	53,21
2007	4,3	39,45
2008	5,8	53,21
2009	13,8	126,61
2010	17,8	163,30
2011	15,4	141,28
2012	13,4	122,94
2013	11,8	108,26
2014	10,7	98,17
2015	9,1	83,49
2016	7,9	72,48
2017	7,1	65,14
2018	6,2	56,88

Prirejeno po OECD (2021).

Tabela 45: Število tujih turistov v Litvi v obdobju 2000–2018

Leto	Število tujih turistov v tisoč	Verižni indeks	Stopnja rasti	I2004
2000	1083	100,00	0,00	60,17
2001	1271	117,36	17,36	70,61
2002	1428	112,35	12,35	79,33
2003	1491	104,41	4,41	82,83
2004	1800	120,72	20,72	100,00
2005	2000	111,11	11,11	111,11
2006	2180	109,00	9,00	121,11
2007	1486	68,17	-31,83	82,56
2008	1611	108,41	8,41	89,50
2009	1341	83,24	-16,76	74,50
2010	1507	112,38	12,38	83,72
2011	1775	117,78	17,78	98,61
2012	1900	107,04	7,04	105,56
2013	2012	105,89	5,89	111,78
2014	2063	102,53	2,53	114,61
2015	2071	100,39	0,39	115,06
2016	2296	110,86	10,86	127,56
2017	2523	109,89	9,89	140,17
2018	2825	111,97	11,97	156,94

Prirjeno po IndexMundi (2020).

Tabela 46: Število aktivnega prebivalstva Litve v obdobju 2000–2018

Leto	Št. Aktivnega prebivalstva v tisoč	Verižni indeks	Stonja rasti	I2004
2000	1643	100,00	0	104,45
2001	1613	98,17	-1,83	102,54
2002	1602	99,32	-0,68	101,84
2003	1610	100,50	0,50	102,35
2004	1573	97,70	-2,30	100,00
2005	1544	98,16	-1,84	98,16
2006	1492	96,63	-3,37	94,85
2007	1487	99,66	-0,34	94,53
2008	1484	99,80	-0,20	94,34
2009	1500	101,08	1,08	95,36
2010	1494	99,60	-0,40	94,98
2011	1453	97,26	-2,74	92,37
2012	1441	99,17	-0,83	91,61
2013	1436	99,65	-0,35	91,29
2014	1445	100,63	0,63	91,86
2015	1434	99,24	-0,76	91,16
2016	1433	99,93	-0,07	91,10
2017	1408	98,26	-1,74	89,51
2018	1413	100,36	0,36	89,83

Prirejeno po Eurostat (2021a).

Tabela 47: Izvoz Litve v obdobju 2000–2018

Leto	Izvoz v Milijonih	Verižni indeks	Stopnja rasti	I2004
2000	4815	100	0	55,76
2001	6026	125,15	25,15	69,79
2002	7183	119,20	19,20	83,18
2003	7696	107,14	7,14	89,13
2004	8635	112,20	12,20	100,00
2005	11308	130,96	30,96	130,96
2006	13393	118,44	18,44	155,10
2007	14624	109,19	9,19	169,36
2008	18682	127,75	27,75	216,35
2009	13990	74,88	-25,12	162,02
2010	17926	128,13	28,13	207,60
2011	22824	127,32	27,32	264,32
2012	26135	114,51	14,51	302,66
2013	27565	105,47	5,47	319,22
2014	26438	95,91	-4,09	306,17
2015	25686	97,16	-2,84	297,46
2016	26284	102,33	2,33	304,39
2017	31113	118,37	18,37	360,31
2018	34229	110,02	10,02	396,40

Prirejeno po Eurostat (2021b).

Tabela 48: Uvoz Litve v obdobju 2000–2018

Leto	Uvoz v Milijonih	Verižni indeks	Stopnja rasti	I2004
2000	5587	100	0	56,33
2001	6773	121,23	21,23	68,29
2002	8044	118,77	18,77	81,11
2003	8660	107,66	7,66	87,32
2004	9918	114,53	14,53	100,00
2005	12827	129,33	29,33	129,33
2006	15864	123,68	23,68	159,95
2007	18436	116,21	16,21	185,88
2008	22466	121,86	21,86	226,52
2009	14442	64,28	-35,72	145,61
2010	18487	128,01	28,01	186,40
2011	23665	128,01	28,01	238,61
2012	25932	109,58	9,58	261,46
2013	27057	104,34	4,34	272,81
2014	25772	95,25	-4,75	259,85
2015	26058	101,11	1,11	262,73
2016	25981	99,70	-0,30	261,96
2017	30105	115,87	15,87	303,54
2018	33350	110,78	10,78	336,26

Prirejeno po Eurostat (2021b).

Priloga 9: Tabele kazalnikov za izračun povprečnih vrednosti Baltskih držav

Tabela 39: Verižni indeks(2004) BDP-ja na prebivalca v Višegrajskih državah v obdobju 2000–2018

Leto	Estonija	Latvija	Litva	Povprečje
2000	75,02	71,27	71,94	72,75
2001	79,98	76,74	77,30	78,01
2002	86,03	83,17	83,22	84,14
2003	93,06	91,11	92,71	92,29
2004	100,00	100,00	100,00	100,00
2005	110,11	111,90	109,49	110,50
2006	121,61	126,40	119,53	122,51
2007	131,52	140,22	134,39	135,37
2008	125,27	136,94	139,34	133,85
2009	107,43	119,43	119,94	115,60
2010	110,51	116,55	124,48	117,18
2011	119,03	126,40	135,08	126,84
2012	123,09	133,38	142,09	132,85
2013	125,27	137,89	148,69	137,29
2014	129,44	140,77	155,30	141,83
2015	132,11	147,61	159,83	146,52
2016	135,98	152,53	166,02	151,51
2017	143,51	158,96	175,52	159,33
2018	149,36	166,62	184,18	166,72

Prirejeno po Eurostat (2021c).

Tabela 50: Verižni indeks(2004) Števila tujih turistov v Višegrajskih državah v obdobju 2000–2018

Leto	Estonija	Latvija	Litva	Povprečje
2000	69,71	47,17	60,17	59,02
2001	75,43	54,77	70,61	66,94
2002	77,83	78,59	79,33	78,58
2003	83,54	89,99	82,83	85,46
2004	100,00	100,00	100,00	100,00
2005	109,54	103,43	111,11	108,03
2006	110,86	142,26	121,11	124,74
2007	108,57	153,20	82,56	114,77
2008	126,97	156,07	89,50	124,18
2009	124,57	122,61	74,50	107,23
2010	143,49	127,25	83,72	118,15
2011	161,31	138,37	98,61	132,76
2012	168,97	132,99	105,56	135,84
2013	177,77	142,35	111,78	143,97
2014	180,57	170,81	114,61	155,33
2015	169,20	187,58	115,06	157,28
2016	178,91	166,17	127,56	157,55
2017	185,37	180,63	140,17	168,72
2018	184,80	180,35	156,94	174,03

Prirejeno po IndexMundi (2020).

Tabela 51: Verižni indeks(2004) stopnje brezposelnosti v Višegrajskih državah v obdobju 2000–2018

Leto	Estonija	Latvija	Litva	Povprečje
2000	143,56	121,19	150,46	138,40
2001	128,71	114,41	159,63	134,25
2002	111,88	105,93	126,61	114,81
2003	101,98	98,31	113,76	104,68
2004	100,00	100,00	100,00	100,00
2005	79,21	85,59	76,15	80,32
2006	58,42	59,32	53,21	56,98
2007	45,54	51,69	39,45	45,56
2008	54,46	65,25	53,21	57,64
2009	134,65	149,15	126,61	136,80
2010	165,35	165,25	163,30	164,63
2011	122,77	137,29	141,28	133,78
2012	99,01	127,12	122,94	116,35
2013	85,15	100,85	108,26	98,08
2014	73,27	91,53	98,17	87,65
2015	61,39	83,90	83,49	76,26
2016	67,33	81,36	72,48	73,72
2017	57,43	73,73	65,14	65,43
2018	53,47	62,71	56,88	57,69

Prirejeno po OECD (2021).

Tabela 52: Verižni indeks(2004) uvoza v Višegrajskih državah v obdobju 2000–2018

Leto	Estonija	Latvija	Litva	Povprečje
2000	59,42	60,58	56,33	58,78
2001	67,63	71,10	68,29	69,01
2002	75,89	74,41	81,11	77,14
2003	85,17	79,96	87,32	84,15
2004	100,00	100,00	100,00	100,00
2005	118,70	124,10	129,33	124,05
2006	147,78	164,18	159,95	157,31
2007	173,80	204,39	185,88	188,03
2008	173,40	200,34	226,52	200,09
2009	117,26	130,03	145,61	130,97
2010	150,17	153,79	186,40	163,45
2011	199,99	198,93	238,61	212,51
2012	224,86	227,46	261,46	237,93
2013	229,85	228,59	272,81	243,75
2014	233,23	234,56	259,85	242,55
2015	225,09	236,05	262,73	241,29
2016	236,81	233,62	261,96	244,13
2017	253,60	260,42	303,54	272,52
2018	273,40	281,09	336,26	296,92

Prirejeno po Eurostat (2021b).

Tabela 53: Verižni indeks(2004)Izvoza v Višegrajskih državah v obdobju 2000–2018

Leto	Estonija	Latvija	Litva	Povprečje
2000	63,70	69,60	55,76	63,02
2001	71,63	78,08	69,79	73,17
2002	75,92	81,46	83,18	80,19
2003	83,71	82,97	89,13	85,27
2004	100,00	100,00	100,00	100,00
2005	124,30	129,90	130,96	128,38
2006	143,75	151,27	155,10	150,04
2007	171,92	191,14	169,36	177,47
2008	184,75	211,11	216,35	204,07
2009	144,02	175,10	162,02	160,38
2010	185,25	209,23	207,60	200,69
2011	241,85	256,03	264,32	254,06
2012	258,66	296,45	302,66	285,92
2013	267,80	301,78	319,22	296,27
2014	274,83	317,34	306,17	299,45
2015	267,52	325,12	297,46	296,70
2016	281,36	331,96	304,39	305,90
2017	303,11	364,95	360,31	342,79
2018	323,73	391,74	396,40	370,62

Prirejeno po Eurostat (2021b).

Priloga 10: Tabele kazalnikov za izračun povprečnih vrednosti Višegrajskih držav

Tabela 54: Verižni indeks(2004) BDP-ja na prebivalca v Baltskih državah v obdobju 2000–2018

Leto	Češka	Slovaška	Madžarska	Poljska	Povprečje
2000	87,46	83,21	83,18	88,84	85,67
2001	90,50	86,20	86,75	89,94	88,35
2002	92,13	90,05	91,17	91,87	91,31
2003	95,48	95,08	95,16	95,18	95,23
2004	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
2005	106,31	106,52	104,42	103,44	105,17
2006	113,16	115,51	108,73	109,92	111,83
2007	118,77	127,91	109,25	117,77	118,43
2008	120,72	134,76	110,52	122,73	122,18
2009	114,41	127,17	103,26	124,93	117,44
2010	116,98	134,33	104,73	129,48	121,38
2011	119,24	138,93	107,05	135,67	125,22
2012	118,15	141,39	106,10	137,47	125,78
2013	118,07	142,14	108,41	139,12	126,93
2014	120,56	145,78	113,25	143,80	130,85
2015	126,87	152,62	117,88	150,00	136,84
2016	129,83	155,61	120,72	154,82	140,24
2017	136,21	160,11	126,29	162,40	146,25
2018	140,11	165,67	133,33	171,07	152,55

Prirejeno po Eurostat (2021c).

Tabela 55: Verižni indeks(2004) Števila tujih turistov v Višegrajskih državah v obdobju 2000–2018

Leto	Češka	Slovaška	Madžarska	Poljska	Povprečje
2000	78,75	75,16	91,50	121,76	91,79
2001	89,18	87,01	93,88	104,97	93,76
2002	78,25	99,86	92,14	97,83	92,02
2003	83,75	99,00	90,15	96,01	92,23
2004	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
2005	104,54	108,14	105,38	106,37	106,11
2006	106,17	115,06	101,22	109,66	108,03
2007	110,21	120,27	105,54	104,79	110,20
2008	109,70	126,12	107,52	90,69	108,51
2009	99,52	92,65	98,72	83,21	93,52
2010	104,50	94,72	105,87	87,26	98,09
2011	110,79	104,21	116,88	93,42	106,33
2012	126,17	109,06	127,34	103,85	116,61
2013	129,55	119,20	134,19	110,57	123,38
2014	133,58	105,28	141,22	111,97	123,01
2015	143,66	122,84	150,73	117,06	133,57
2016	153,79	144,68	162,14	122,26	145,72
2017	167,63	154,32	172,78	127,77	155,62
2018	175,07	161,03	181,80	137,31	163,80

Prirejeno po IndexMundi (2020).

Tabela 56: Verižni indeks(2004) stopnje brezposelnosti v Višegrajskih državah v obdobju 2000–2018

Leto	Češka	Slovaška	Madžarska	Poljska	Povprečje
2000	106,02	102,72	103,28	84,29	99,08
2001	97,59	105,98	91,80	95,81	97,80
2002	87,95	102,17	91,80	104,71	96,66
2003	93,98	96,20	93,44	103,66	96,82
2004	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
2005	95,18	89,13	118,03	93,72	99,02
2006	85,54	73,37	122,95	73,30	88,79
2007	63,86	60,87	121,31	50,26	74,07
2008	53,01	52,17	127,87	36,65	67,43
2009	80,72	65,76	163,93	42,41	88,21
2010	87,95	78,80	183,61	50,79	100,29
2011	80,72	74,46	181,97	50,79	96,98
2012	84,34	76,09	180,33	52,88	98,41
2013	84,34	77,17	165,57	53,93	95,25
2014	73,49	71,74	126,23	47,12	79,65
2015	61,45	62,50	111,48	39,27	68,67
2016	48,19	52,72	83,61	32,46	54,24
2017	34,94	44,02	68,85	25,65	43,37
2018	27,71	35,33	60,66	20,42	36,03

Prirejeno po OECD (2021).

Tabela 57 : Verižni indeks(2004) uvoza v Višegrayskih državah v obdobju 2000–2018

Leto	Češka	Slovaška	Madžarska	Poljska	Povprečje
2000	61,46	50,71	67,85	82,13	65,54
2001	69,69	62,91	74,53	86,03	73,29
2002	74,28	68,06	81,05	88,76	78,04
2003	78,50	77,09	85,35	91,00	82,99
2004	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
2005	120,44	121,11	110,82	115,30	116,92
2006	142,11	154,96	129,53	143,97	142,64
2007	162,45	190,44	148,56	173,50	168,74
2008	180,81	220,66	160,30	206,26	192,01
2009	149,49	178,14	124,66	158,39	152,67
2010	181,10	215,40	142,04	199,78	184,58
2011	203,26	244,67	153,38	222,28	205,90
2012	211,51	256,08	148,91	229,48	211,49
2013	205,93	266,67	150,51	229,99	213,27
2014	219,04	269,41	161,15	249,04	224,66
2015	232,20	289,09	168,47	262,16	237,98
2016	232,77	299,78	169,61	269,72	242,97
2017	254,77	320,18	188,25	307,76	267,74
2018	274,93	343,97	202,30	339,91	290,28

Prirejeno po Eurostat (2021b).

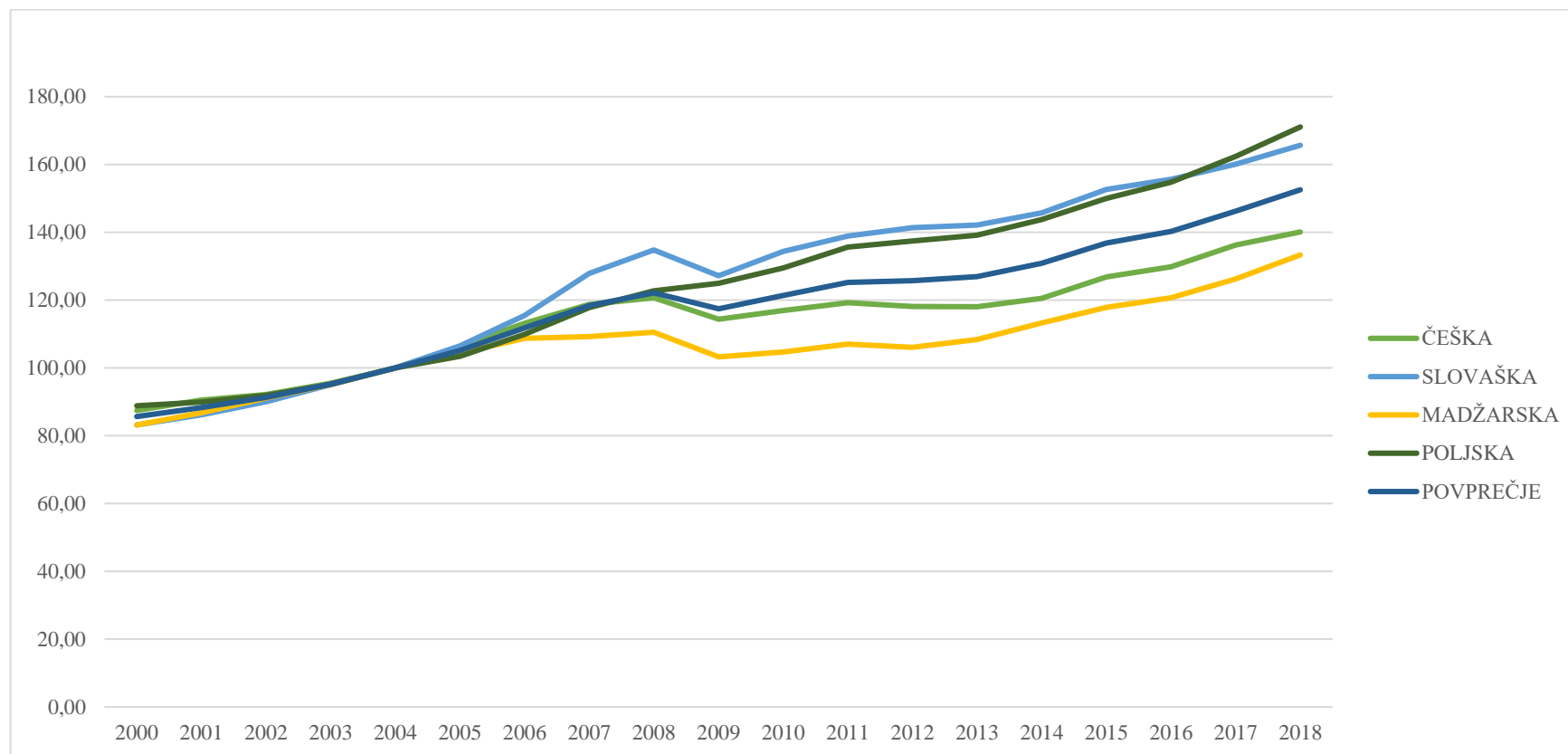
Tabela 58: Verižni indeks(2004)Izvoza v Višegrajskih državah v obdobju 2000–2018

Leto	Češka	Slovaška	Madžarska	Poljska	Povprečje
2000	58,51	49,64	68,56	71,85	62,14
2001	67,14	56,91	77,93	81,89	70,97
2002	71,36	62,53	83,50	85,57	75,74
2003	75,20	78,23	85,06	90,90	82,35
2004	100,00	100,00	100,00	100,00	100,00
2005	123,78	118,71	113,97	120,65	119,28
2006	146,71	154,37	136,04	147,22	146,08
2007	166,78	195,74	159,52	171,38	173,36
2008	185,18	220,74	171,71	196,28	193,48
2009	158,42	181,71	140,54	166,94	161,90
2010	187,88	219,37	161,96	205,19	193,60
2011	212,37	252,27	175,99	229,15	217,45
2012	223,25	278,75	172,31	245,02	229,83
2013	220,15	290,05	174,78	258,88	235,96
2014	234,77	290,80	185,30	276,93	246,95
2015	247,94	305,83	197,59	301,54	263,22
2016	254,78	316,49	201,05	315,23	271,89
2017	278,48	335,18	219,07	359,53	298,06
2018	294,65	359,24	227,43	390,68	318,00

Prirejeno po Eurostat (2021b).

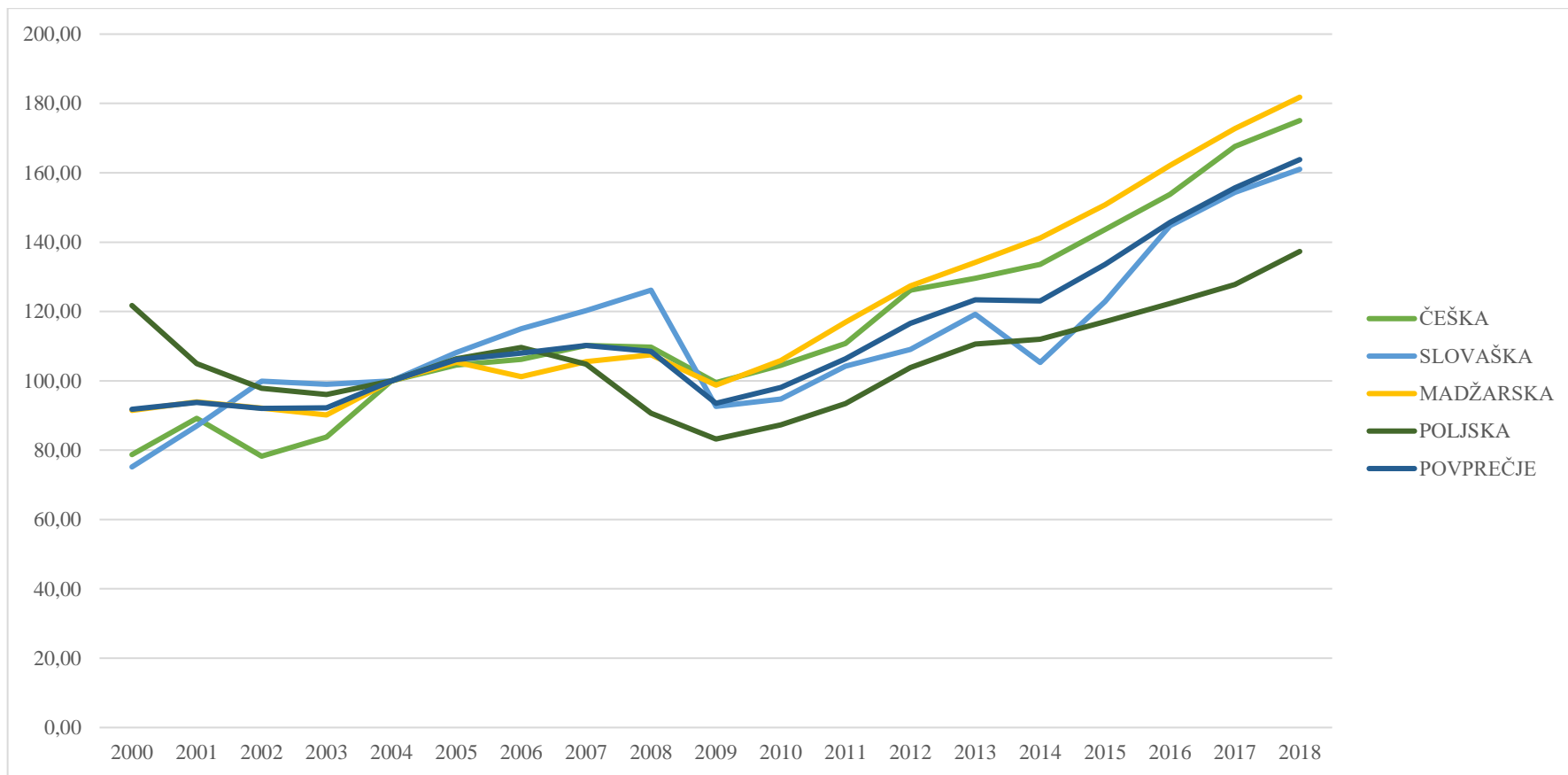
Priloga 11: Grafični prikaz gibanja kazalnikov za Višegrajske države

Slika 8: Gibanje BDP-ja na prebivalca v Višegrajski skupini držav v obdobju 2000–2018



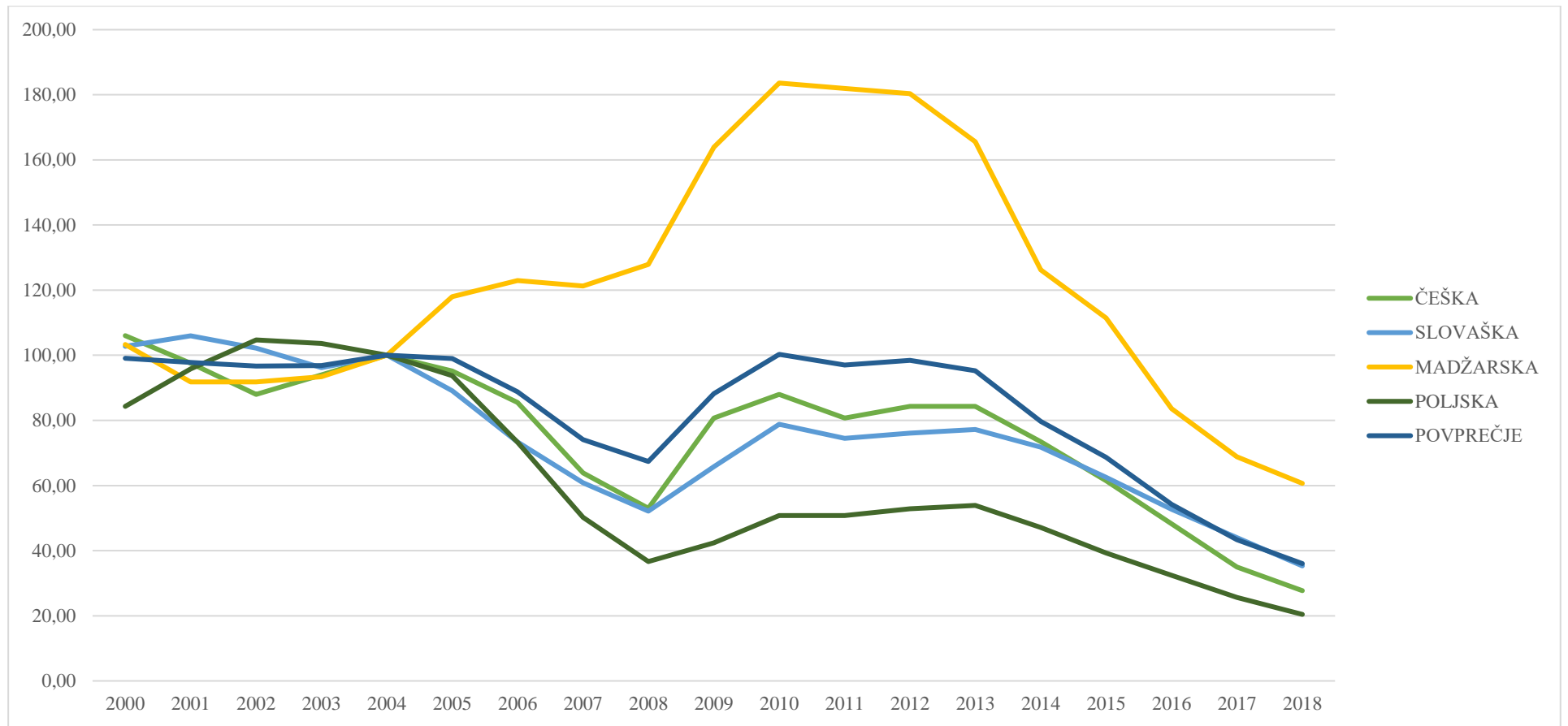
Prirejeno po Eurostat (2021c).

Slika 9: Gibanje števila obiskov tujih turistov v Višegrayski skupini držav 2000–2018



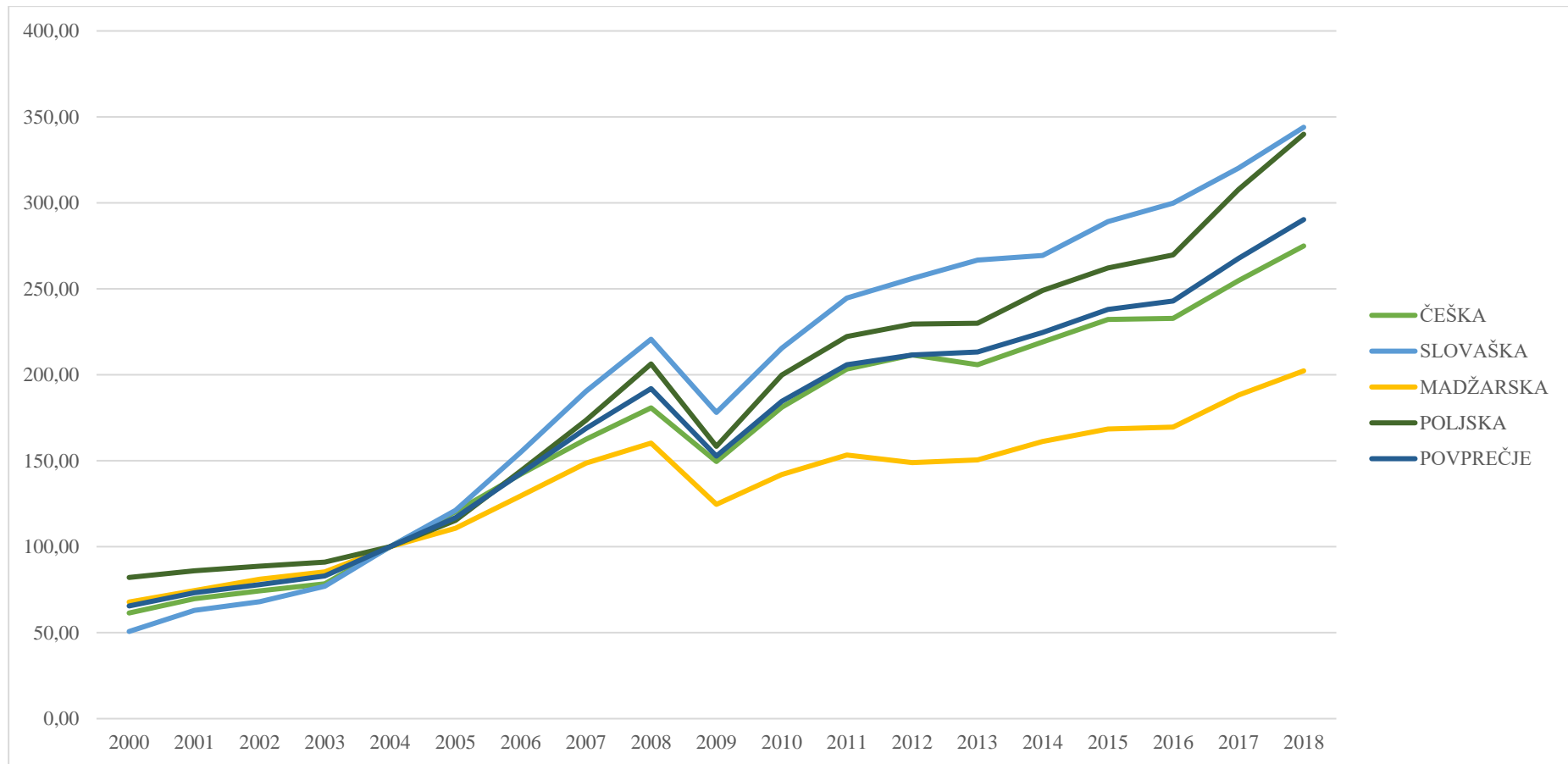
Prirejeno po IndexMundi (2020).

Slika 10: Gibanje stopnje brezposelnosti v Višegrajski skupini držav 2000–2018



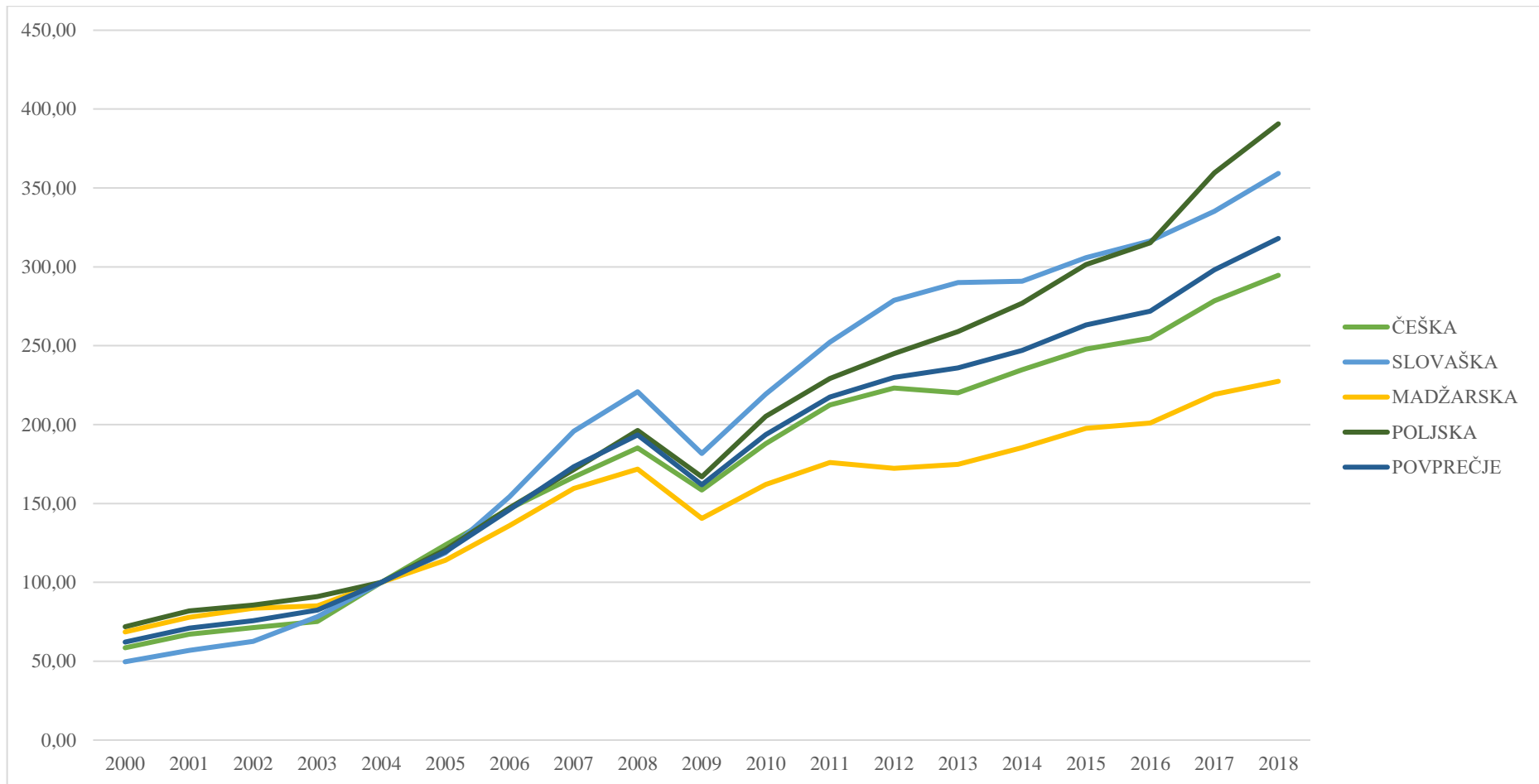
Prirejeno po OECD (2021).

Slika 11: Gibanje uvoza v Višegrajski skupini držav v obdobju 2000–2018



Prirejeno po Eurostat (2021b).

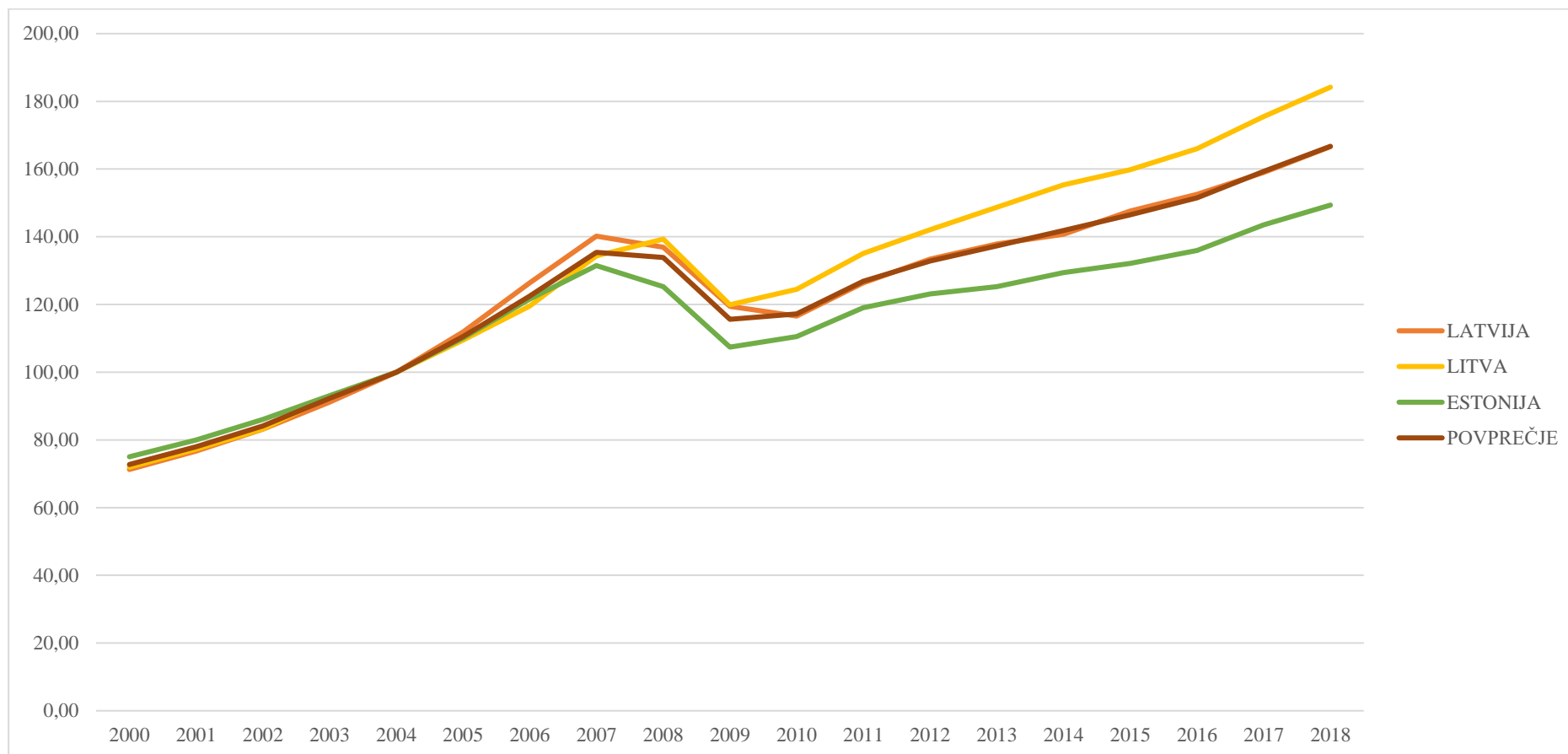
Slika 12: Gibanje izvoza v Višegrajski skupini držav v obdobju 2000–2018



Prirejeno po Eurostat (2021b).

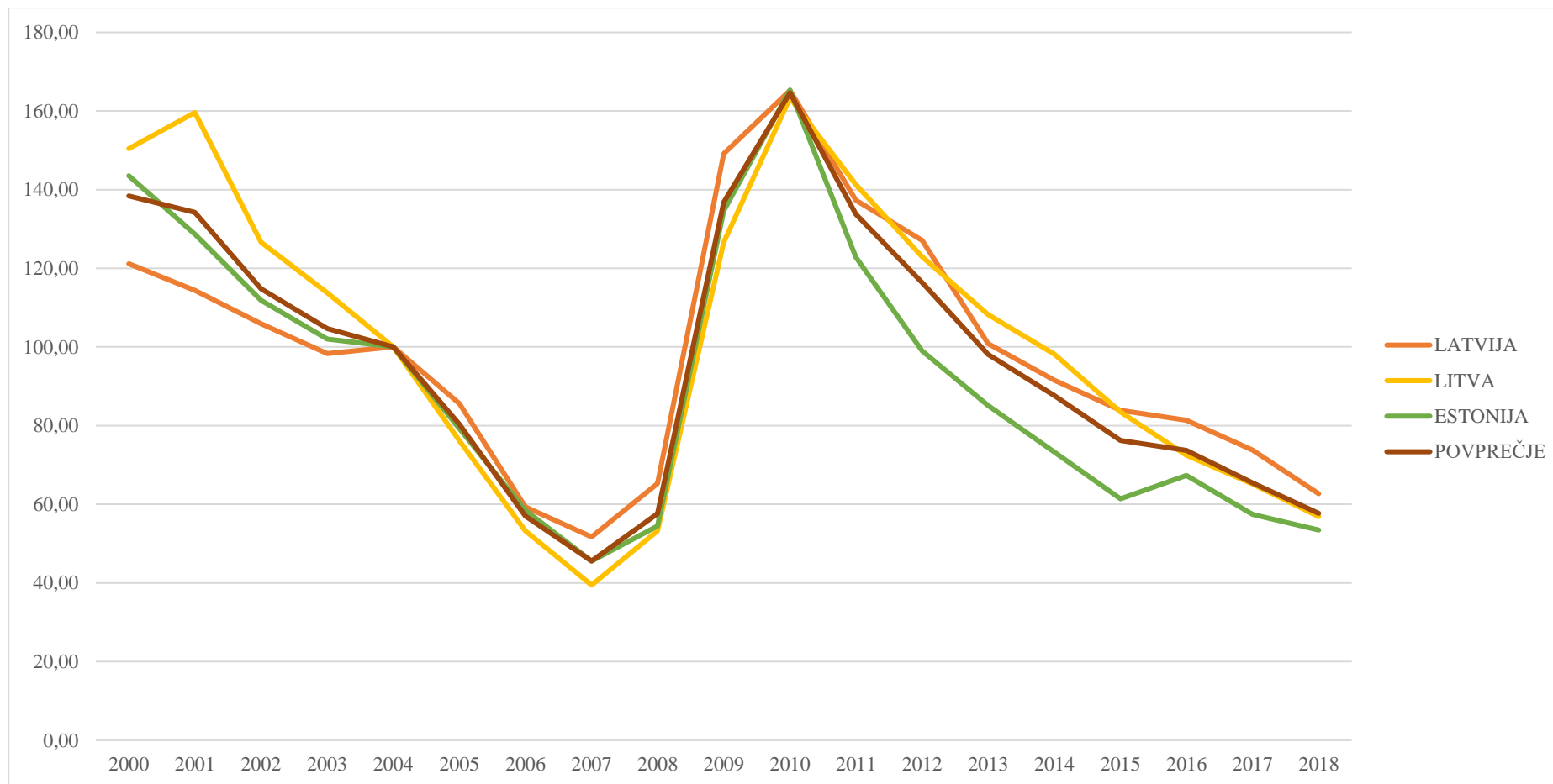
Priloga 12: Grafični prikaz gibanja kazalnikov za Baltske države

Slika 13: Gibanje BDP-ja na prebivalca v Baltiski skupini držav v obdobju 2000–2018



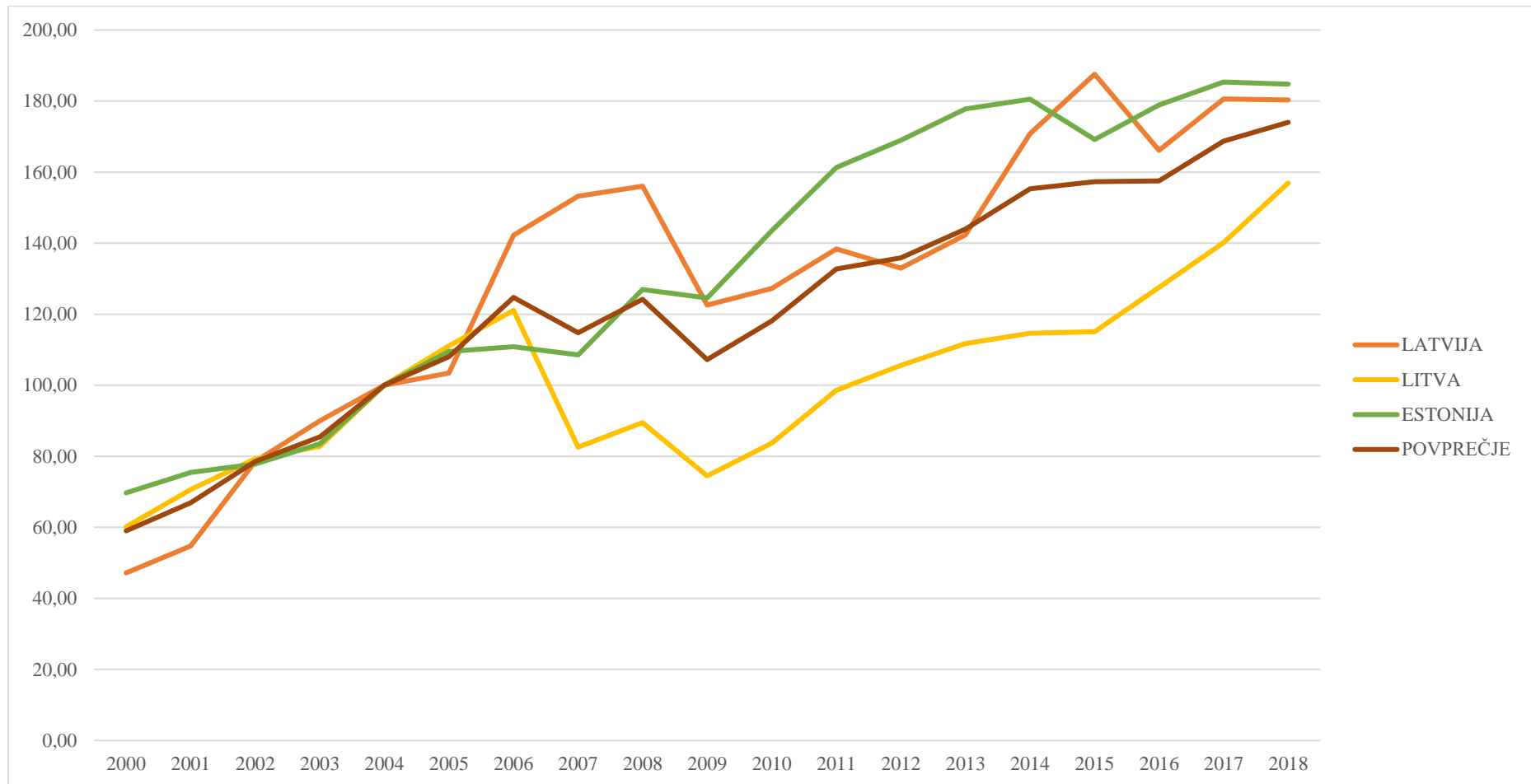
Prirejeno po Eurostat (2021c).

Slika 14: Gibanje stopnje brezposelnosti v Baltski skupini držav 2000–2018



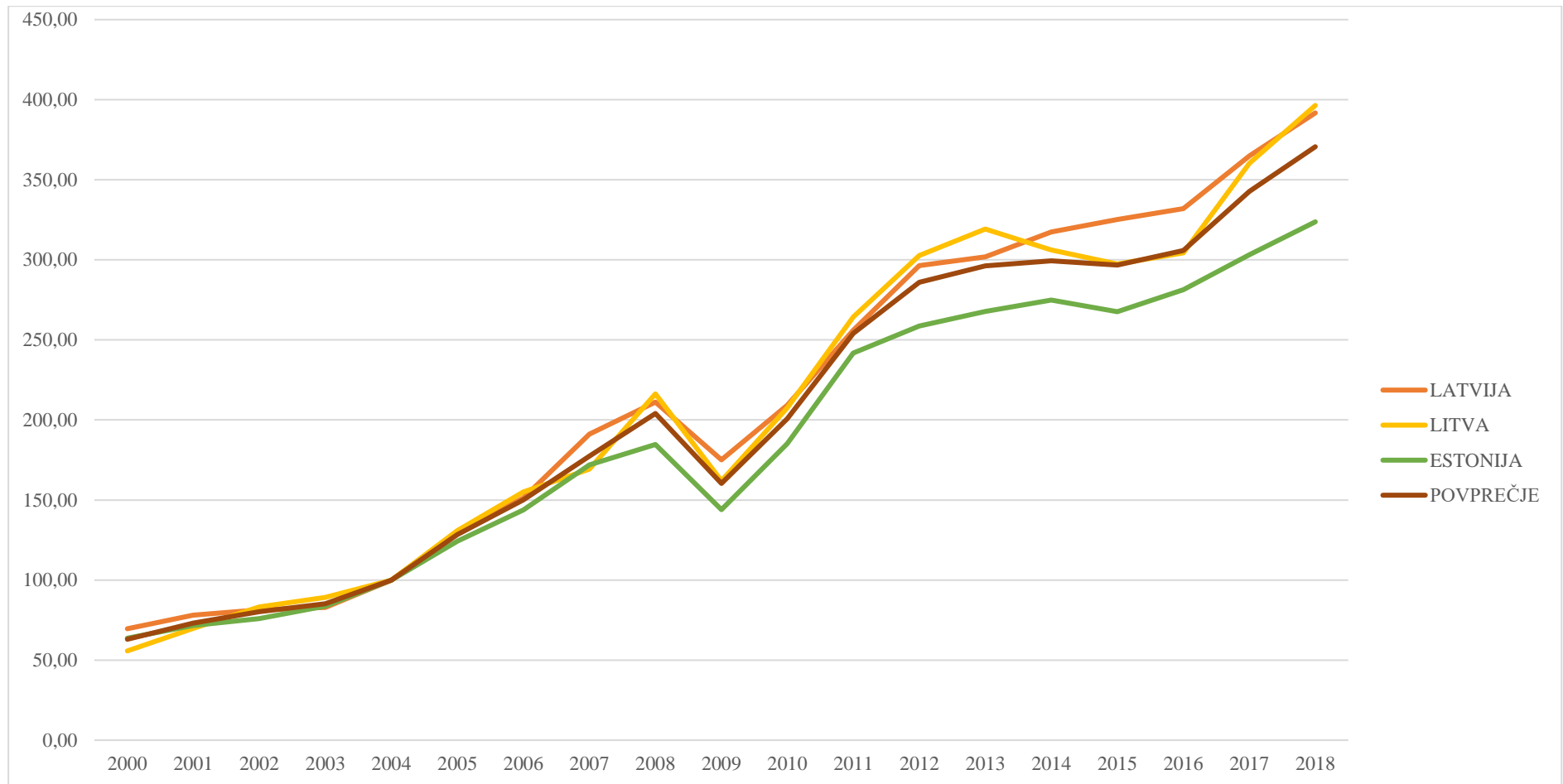
Prirejeno po OECD (2021).

Slika 15: Gibanje števila obiskov tujih turistov v Baltski skupini držav 2000–2018



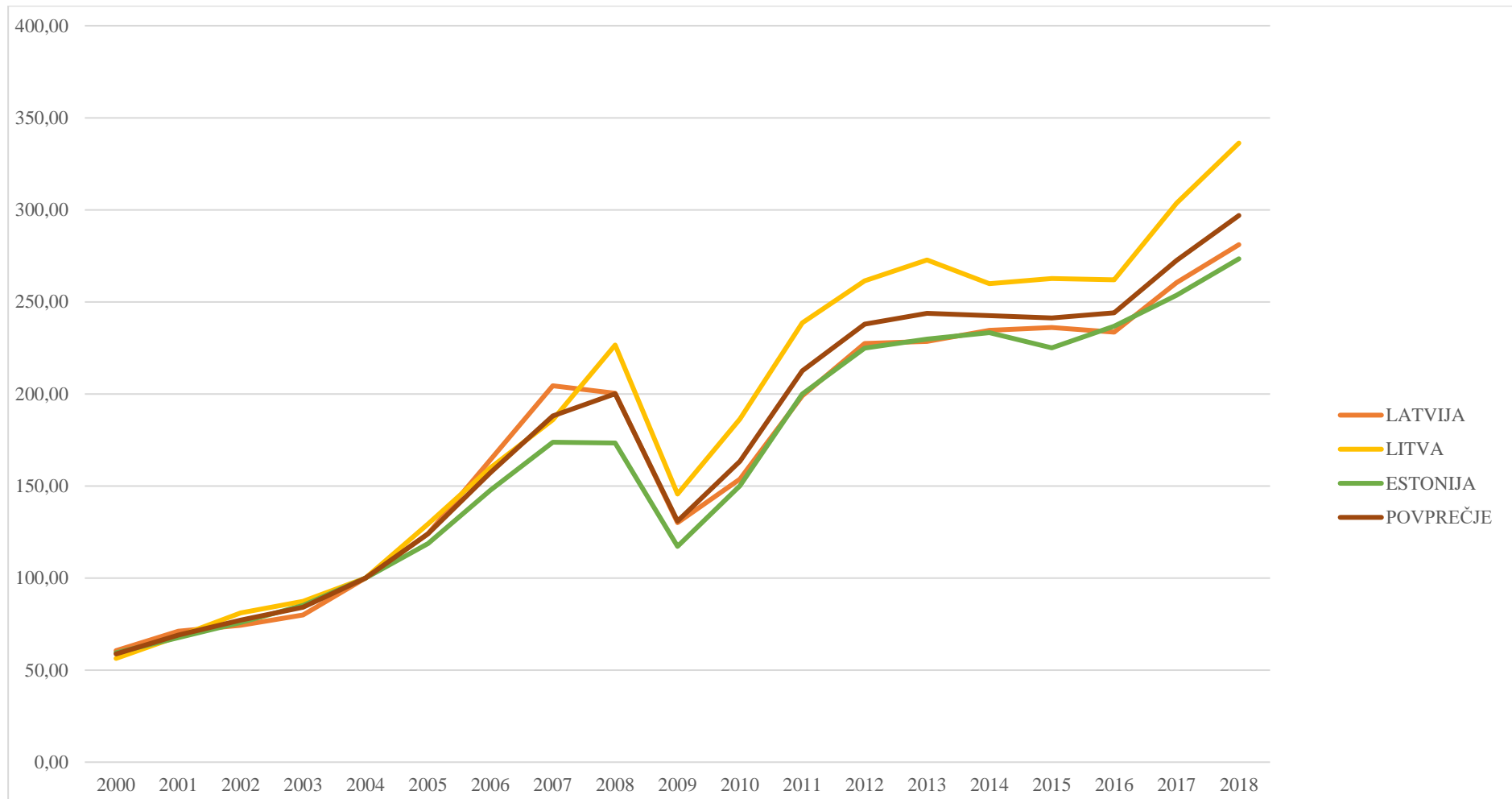
Prirjeno po IndexMundi (2020).

Slika 16: Gibanje izvoza v Baltski skupini držav v obdobju 2000–2018



Prirejeno po Eurostat (2021b).

Slika 17: Gibanje uvoza v Baltski skupini držav v obdobju 2000–2018



Prirejeno po Eurostat (2021b).

Priloga 13: Glavni mejniki v dosedanjem razvoju EU

- 1951 – Šest držav podpiše Pariško pogodbo o ustanovitvi Evropske skupnosti za Premog in Jeklo, ki začne veljati v letu 1952.
- 1955 – Ustanovitev Zahodnoevropske unije.
- 1958 – Veljati začne Rimska pogodba.
- 1960 – Ustanovitev Evropske trgovine za prosto trgovino.
- 1962 – Predstavitev Skupne kmetijske politike.
- 1966 – Dosežen je bil Luksemburški kompromis.
- 1967 – Združenje Evropske skupnosti za premog in jeklo ter Evropske skupnosti za jedrsko energijo.
- 1968 – Uvedba skupne zunanje tarife.
- 1973 – Evropski skupnosti se pridružijo Danska, Irska ter Velika Britanija.
- 1975 – Vzpostavitev Evropskega sklada za regionalni razvoj.
- 1979 – Začne delovati Evropski monetarni sistem.
- 1981 – Skupnosti se pridruži Grčija.
- 1986 – Španija in Portugalska se pridružita Evropski skupnosti.
- 1987 – Turčija zaprosi za pridružitvev Evropski skupnosti.
- 1989 – Volitve v Evropski parlament ter padec Berlinskega zidu.
- 1990 – Združitvev Nemčije.
- 1993 – Začetek delovanja Maastrichtske pogodbe.
- 1995 – Avstrija, Finska in Švedska se pridružijo EU.
- 1997 – Podpis Amsterdamske pogodbe ter začetek pogajanj s Češko, Estonijo, Madžarsko, Poljsko, Slovenijo in Ciprom.
- 1999 – Začetek delovanja Amsterdamskega sporazuma.
- 2000 – Začetek pogajanj z Bolgarijo, Latvijo, Litvo, Malto, Romunijo in Slovaško.
- 2001 – Irska na 1. referendumu zavrne pogodbo iz Nice, ampak jo kasneje istega leta na 2. referendumu potrjuje.
- 2002 – V obtok prvič pridejo evrski bankovci in kovanci, in sicer v 12 državah.
- 2003 – Začetek veljavnosti pogodbe iz Nice.
- 2004 – 10 novih držav se pridruži EU, med drugimi tudi Slovenija.
- 2005 – Začetek pogajanj s Turčijo in Hrvaško za vstop v EU.
- 2006 – Evropski parlament in Evropski svet določijo finančne perspektive za obdobje od 2007 do 2013.
- 2007 – Bolgarija in Romunija se pridružijo EU. Slovenija dobi novo valuto, evro. Decembra voditelji EU podpišejo novo pogodbo v Lizboni.
- 2008 – Ciper in Malta dobita novo valuto, evro. Referendum na Irskem zavrne Lizbonsko pogodbo. Švica se priključi schengenskemu območju (Nello, 2009, str. 39–41).
- 2009 – Veljati začne Lizbonska pogodba. Slovaška dobi novo valuto, evro.

- 2010 – Voditelji EU zastavijo 10-letni načrt za pametni trajnosti razvoj Evrope.
- 2012 – EU dobi Nobelovo nagrado za mir.
- 2013 – Hrvaška se pridruži EU, ki zdaj obsega že 28 držav. Evropski svet potrdi proračun za leta 2014–2020.
- 2014 – Latvija dobi novo valuto, evro (Assembly of the Republic of North Macedonia, brez datuma).
- 2016 – Velika Britanija na referendumu izglasuje izstop iz EU z 52 % za izstop in 48 % proti izstopu.
- 2020 – Ob večkratnih odlašanjih za izstop Velika Britanija 31. januarja 2020 izstopi iz EU (RTÉ, 2020).